

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLMOUCI

Prírodovedecká fakulta

Katedra geografie

Bc. Zuzana SLOŤÍKOVÁ

**PRACOVNÉ A ŠTUDENTSKE AKTIVITY
SLOVÁKOV V ČESKEJ REPUBLIKE**

Diplomová práca

Vedúci práce: doc. RNDr. Marián Halás, Ph.D.

Olomouc 2013

Prehlasujem, že zadanú diplomovú prácu som vypracovala sama pod vedením doc. RNDr. Mariána Halása, Ph.D. a tiež som všetku použitú literatúru a zdroje uviedla v zozname použitej literatúry.

V Bytči dňa 4.1. 2013

.....

podpis autora

Ďakujem vedúcemu diplomovej práce doc. RNDr. Mariánovi Halásovi, Ph.D. za odbornú pomoc a cenné rady. Taktiež ďakujem ochotným študentom, ktorí sa podieľali na dotazníkovom šetrení, ktoré bolo súčasťou mojej diplomovej práce.

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI
Přírodovědecká fakulta
Akademický rok: 2010/2011

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE
(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Zuzana SLOTIKOVÁ**
Osobní číslo: **R100217**
Studijní program: **N1301 Geografie**
Studijní obor: **Regionální geografie**
Název tématu: **Pracovní a studentské aktivity Slováků v České republice**
Zadávací katedra: **Katedra geografie**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Cieľom diplomovej práce je analyzovať vývoj a priestorové rozloženie slovenských občanov na trhu práce v Českej republike a slovenských študentov na vysokých školách a univerzitách v Českej republike, zachytiť zmeny po roku 1989 a po rozdelení federácie v roku 1993. Súčasťou práce budú niektoré z týchto častí: teoretický vstup a metodika, legislatíva a právny rámec zamestnávania a štúdia Slovákov v ČR, vývoj počtu Slovákov pracujúcich v ČR, ich priestorové rozloženie, zmeny hlavných oblastí koncentrácie, vývoj počtu slovenských vysokoškolákov v ČR, ich priestorové rozloženie, v prípade dostupnosti dát aj analýza najpreferovanejších univerzít, príp. fakúlt a odborov.

Rozsah grafických prací: Podle potřeb zadání
Rozsah pracovní zprávy: 20 000 - 24 000 slov
Forma zpracování diplomové práce: tištěná/elektronická

Seznam odborné literatury:

Drbohlav, D. & Toušek, V. (2004) ?Czechs on the move ? the cumulative causation theory of migration revisited?, in The Centennial Meeting of The Association of American Geographers (Philadelphia), available at: http://www.kge.zcu.cz/veda/migrace/on_the_move_soubory/frame.htm, accessed 21 August 2010.

Halás, M. (2005) Cezhraničné väzby, cezhraničná spolupráca: na príklade slovensko-českého pohraničia s dôrazom na jeho slovenskú časť (Bratislava, Univerzita Komenského).

Halás, M. & Kládvo, P. (2008) Ekonomický vývoj, väzby a spolupráca medzi Slovenskou a Českou republikou. Regionální studia, Vol. 2, no. 1, pp. 9?15.

Horáková, M. & Macounová, I. (2010) International labour migration in the Czech Republic, Bulletin No. 24 (Prague, Výskumný ústav práce a sociálních věcí / Research Institute for Labor and Social Affairs), available at: http://www.vupsv.cz/sites/File/publikacni_cinnost/bulletiny/B24-MPMe.pdf, accessed 21 August 2010.

Marek, D. & Toušek, V. (1998) ?Změny v zaměstnávání občanů Slovenska v okresech ČR moravsko-slovenského pomezí (geografická analýza)?, Geografie, 10, pp. 94?99.

Tomšíčková, B. & Toušek, V. (1999) ?Prostorové interakce na moravsko-slovenském pomezí?, in Europa regionów, współpraca regionalna (Katowice, GórnoŁlaska wyższa skola handlowa), pp. 271?280.

Vedoucí diplomové práce: **Doc. RNDr. Marián Halás, Ph.D.**
Katedra geografie

Datum zadání diplomové práce: **30. listopadu 2010**

Termín odevzdání diplomové práce: **10. dubna 2012**

L.S.

Prof. RNDr. Juraj Ševčík, Ph.D.
děkan

Doc. RNDr. Zdeněk Szczyrba, Ph.D.
vedoucí katedry

V Olomouci dne 30. listopadu 2010

Obsah

1. Úvod	7
2. Cieľ práce	8
3. Metodika práce	9
4. Vývoj migračných tokov medzi Slovenskou a Českou republikou	21
4.1 Celková migrácia obyvateľstva medzi SR a ČR pred rokom 1989	23
4.2 Celková migrácia obyvateľstva medzi SR a ČR po roku 1989	24
5. Politika zamestnanosti a trhu práce v Českej republike	32
5.1 Politika zamestnanosti v Českej republike	32
5.2 Politika zamestnanosti v Slovenskej republike	35
5.3 Komparácia politík zamestnanosti v ČR a SR	36
6. Podmienky zamestnávania cudzích štátnych príslušníkov na území ČR	40
6.1 Podmienky zamestnávania občanov Slovenskej republiky na území Českej republiky	45
6.2 Pracovné migrácie občanov Slovenska do Českej republiky	46
6.3 Komparácia miezd medzi Slovenskou a Českou republikou	65
7. Legislatíva a právny rámec vysokoškolského štúdia v Českej republike	69
7.1 Študenti s cudzím štátnym príslušenstvom na vysokých školách v Českej republike	77
7.2 Štúdium Slovákov na českých vysokých školách	84
8. Percepčia vysokoškolského štúdia v Českej republike očami slovenských študentov	96
9. Záver	107
10. Zhrnutie	110
11. Summary	112
12. Použitá literatúra	114

Prílohy

1. Úvod

Vznik Českej a Slovenskej republiky 1. januára 1993 mnohým Slovákom žijúcim v ČR zmenil spoločensko – politický i občiansky status, keďže sa na území dovtedy spoločného štátu stali cudzincami. Dlhoveká história, ale i jazyková, kultúrna, či mentálna blízkosť však vytvorila predpoklad k vzájomnej migrácii, a to nielen k pracovnej, ale i k študijnej.

Po rozdelení Československa začal pre Slovákov platiť nový právny rámec zamestnávania v susednom štáte, na základe ktorého slovenskí občania napr. nepotrebujú povolenie k zamestnaniu, pri splnení stanovených podmienok majú nárok na podporu v nezamestnanosti apod. Aj z tohto dôvodu je Česká republika Slovákami vnímaná ako krajina s väčším množstvom pracovných príležitostí, s lepšími pracovnými podmienkami i vyšším platovým ohodnotením, a tak sa počet pracujúcich Slovákov každoročne zvyšuje.

Nielen pracovné, ale aj študijné migrácie zo Slovenska do Česka majú stúpajúci charakter. Podmienky štúdia na vysokých školách v ČR sú upravené zákonom č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a Dohodou medzi vládami SR a ČR o spolupráci v oblasti kultúry, školstva a vedy. Slovenskí študenti v ČR majú rovnaké práva aj povinnosti, ako ich českí kolegovia, štúdium je bezplatné, môžu používať pri štúdiu slovenský jazyk a majú mnoho možností získať rôzne štipendiá, či ponuky zahraničných stáží, a tak je vidina štúdia v susednom štáte neustále lákavá. Tieto faktory sú dôkazom každoročného nárastu počtu slovenských študentov na českých vysokých školách.

Slováci teda v súčasnosti tvoria najpočetnejšiu národnostnú menšinu v Českej republike. Odhady z viacerých zdrojov pripúšťajú, že v ČR žije okolo 350 – 400 tisíc slovenských občanov, ktorí tu študujú, alebo prechodne pracujú a nemusia tu mať ani trvalý pobyt.

2. Cieľ práce

Cieľom diplomovej práce je analyzovať vývoj a priestorové rozloženie slovenských občanov na trhu práce a slovenských študentov na vysokých školách a univerzitách v Českej republike.

Pre lepšie pochopenie danej problematiky bude v teoretickej časti stručne opísaná aj história československých vzťahov, konkrétne migračné toky medzi oboma štátmi. Snahou bude zachytiť zmeny, ktoré nastali po roku 1989 a tiež po rozdelení federácie v roku 1993.

Súčasťou práce bude i kapitola o politike zamestnanosti a trhu práce v Českej republike, resp. politika zamestnanosti v oboch štátoch a následne bude prevedená aj ich komparácia. Budú popísané podmienky zamestnávania cudzích štátnych príslušníkov, najmä slovenských občanov a s tým spojené ich pracovné migrácie do ČR. Jedna z podkapitol sa bude venovať aj porovnaniu miezd medzi SR a ČR.

Ďalšia časť práce, venovaná slovenským študentom, bude obsahovať popis legislatívy a právneho rámca vysokoškolského štúdia Slovákov v Českej republike. Zahrňovať bude podmienky ich štúdia, vývoj počtu slovenských študentov, ich priestorové rozloženie a analýzu najpreferovanejších univerzít.

Neoddeliteľnou súčasťou práce bude realizácia vlastného dotazníkového šetrenia s cieľom zistiť percepciu vnímania vysokoškolského štúdia v ČR očami slovenských študentov.

Hlavným výstupom práce bude analýza vývoja počtu pracujúcich i študujúcich Slovákov v ČR, zobrazená v početných grafoch, tabuľkách a niekoľkých kartografických výstupoch. Nepochybne to budú aj výsledky vlastného dotazníkového šetrenia, zobrazené do grafickej podoby.

3. Metodika práce

Štúdium literárnych prameňov a informačných zdrojov

Jednou zo základných metód použitých pri spracovaní diplomovej práce bolo štúdium literárnych prameňov a informačných zdrojov, ktorú som využívala pri spracovaní väčšiny kapitol svojej práce.

Medzi základné zdroje informácií patrili zdroje získané zo stránok Českého statistického úradu (ČSÚ), odkiaľ som získavala a čerpala dáta pre vytvorenie početných tabuliek a grafov, zahrnutých takmer vo všetkých kapitolách záverečnej práce. Išlo o štatistické údaje týkajúce sa prisťahovaných a vystťahovaných Slovákov, dáta o Slovákoch na území ČR podľa trvalého pobytu a dlhodobého pobytu nad 90 dní za jednotlivé roky, pochádzajúce zo zdrojov Riaditeľstva služieb cudzineckej a pohraničnej polície Ministerstva vnútra Českej republiky. Využila som i údaje o miere nezamestnanosti v ČR, dáta o zamestnaných cudzincoch podľa postavenia v zamestnaní, dáta o zamestnaných občanoch Slovenska podľa vekových skupín, údaje o občanoch Slovenska evidovaných na úradoch práce podľa OKEČ (od 1.1. 2008 – CZ-NACE), ďalej údaje o občanoch Slovenska evidovaných na úradoch práce v ČR podľa CZ – ISCO (predtým KZAM), či údaje o zamestnanosti Slovákov v ČR podľa pohlavia .

Taktiež sa na stránkach ČSÚ nachádzajú aj dáta týkajúce sa vysokoškolských študentov, konkrétne som tu získala dáta o Slovákoch študujúcich v ČR, ktoré pochádzajú zo zdrojov Ústavu informácií o vzdelávaní (ÚIV). Tieto údaje však nie sú konkrétne a väčšinou sa jednalo o údaje komplexné, týkajúce sa všetkých cudzincov študujúcich v ČR. Podrobné štatistické dáta sa dali získať z ÚIV, avšak daný úrad bol z rozhodnutia ministra školstva, mládeže a telovýchovy k 31.12. 2011 zrušený. Od 1.1.2012 prebralo agendu ÚIV spojenú so zberom a spracovaním dát Ministerstvo školstva, mládeže a telovýchovy (MŠMT). Tieto webové stránky sa naďalej neaktualizujú. Niektoré štatistické dáta práve zo zdrojov ÚIV o vysokoškolských študentoch sa nachádzajú na stránkach ČSÚ v sekcii cudzinci a vzdelávanie, ale podrobné informácie o slovenských študentoch za jednotlivé roky, ktoré by sa hodili do mojej diplomovej práce sa tu nenachádzajú. Od pracovníka ÚIV mi bola poskytnutá jedna tabuľka, ktorá obsahovala počty cudzincov – študentov a v nej konkrétne i počty slovenských študentov na verejných i súkromných vysokých školách v ČR podľa jednotlivých fakúlt za akademický školský rok 2011/2012. Táto tabuľka mi bola nápomocná pre vytvorenie viacerých grafov, na základe ktorých sa dalo analyzovať zastúpenie

slovenských študentov v ČR na jednotlivých VŠ aspoň za daný akademický rok a taktiež bola hlavným podkladom pre vytvorenie kartodiagramu o slovenských študentoch v ČR.

Okrem údajov z ČSÚ som získala niektoré potrebné dáta aj zo stránok Štatistického úradu Slovenskej republiky (ŠÚSR). Konkrétne sa jednalo o dáta týkajúce sa emigrantov a imigrantov z ČR do SR, ktoré sú zakomponované do kapitoly o vývoji migrácie. Ďalej som z danej stránky získala i údaje o miere nezamestnanosti, ktoré boli využité v kapitole o zamestnanosti a trhu práce.

Štatistické dáta za jednotlivé roky som získala nielen zo štatistických úradov ČR a SR, ale veľmi nápomocný k vytvoreniu niektorých tabuliek a grafov o vývoji zamestnanosti mi bol aj Bulletin č. 28 s názvom Medzinárodná pracovná migrácia v ČR od Milady Horákovéj, vypracovaný v marci 2012 a vydaný Výskumným ústavom práce a sociálnych vecí v Prahe. Bulletin obsahuje najnovšie údaje o pracovnej migrácii v ČR za jednotlivé roky až do konca roku 2011 (t.j. k 31.12. 2011). Zdroje štatistických dát spracovaných v danom Bulletine č. 28 pochádzajú z MPSV / SSZ (Ministerstvo práce a sociálnych vecí, Správa služieb zamestnanosti) ČR, ŘS CPP ČR (Riaditeľstvo služieb cudzineckej a pohraničnej polície ČR), Ministerstvo priemyslu a obchodu (odbor živností) ČR, Štatistická ročenka ČR (ČSÚ), Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky, či Odbor azylovej a migračnej politiky Ministerstva vnútra ČR.

Údaje o miere nezamestnanosti v ČR (použité v kapitole č. 5), o občanoch SR evidovaných na úradoch práce v ČR za jednotlivé roky, či rôzne teoretické informácie o politike zamestnanosti, zákon č. 435/2004 Zb., o zamestnanosti, údaje o dôchodkovom poistení, o nároku na podporu v nezamestnanosti, či informácie o zelených a modrých kartách pre cudzincov (vid'. kapitola č. 6), som čerpala zo stránok Ministerstva práce a sociálnych vecí ČR (MPSV).

Informácie o politike zamestnanosti, o zákone č. 5/2004 Z.z., o službách zamestnanosti, ktorý ju upravuje, či fungovanie aktívnej politiky trhu práce (APTP) v Slovenskej republike, som získala zo stránok Ústredia práce, sociálnych vecí a rodiny SR (www.upsvar.sk). Ako vzniká nárok na dávku v nezamestnanosti v SR som zistila na stránkach Sociálnej poisťovne (www.socpoist.sk), v ktorej kompetencii je od 1.2. 2004 jej pridelovanie.

Užitočným zdrojom bola aj internetová stránka www.vyplata.cz, kde sa nachádzajú dôležité informácie o podmienkach zamestnávania slovenských občanov v ČR, nájdete tu

podrobný popis informačných a registračných kariet (vid' kapitola č. 6) a taktiež ako vzniká Slovákovi pracujúcim v ČR nárok na hmotné zabezpečenie apod.

Čo sa týka vysokoškolských študentov, potrebné údaje a dáta k spracovaniu danej kapitoly som získavala zo stránok ČSÚ, kde sa nachádzali tabuľky spracované ÚIV, avšak ako som už spomenula, väčšinou sa jednalo o dáta týkajúce sa zahraničných študentov vo všeobecnosti. Niektoré teoretické informácie o Slovákoch študujúcich v Českej republike sa nachádzajú na študentskej stránke www.vysokeskoly.cz, ktorá bola založená v roku 2000 a poskytuje užitočné informácie napr. o podmienkach štúdia na vysokej škole v ČR, katalóg vysokých škôl v ČR, katalóg študijných odborov a programov vysokých škôl v ČR, či aktuality o diani na jednotlivých vysokých školách.

Základné údaje o vysokých školách, či vysokoškolských kvalifikáciách a o vysokoškolskom systéme som získala zo stránok Ministerstva školstva, mládeže a telovýchovy ČR (MŠMT), kde som čerpala aj z Výročnej správy MŠMT za rok 2010, obsahujúcej informácie o vysokých školách, o počtoch, či podieloch zahraničných študentov za daný rok apod. Podrobný popis vysokoškolského systému, činnosť vysokých škôl, finančná podpora študentov, poplatky spojené so štúdiom, popis zákona č. 111/1998 Zb., o vysokých školách , som získala na stránkach www.eacea.ec.europa.eu, ktorá sa obsahuje rozsiahle informácie o vysokom školstve nielen v ČR, ale aj v celej EÚ. Údaje o uchádzačoch zo Slovenska som získala prostredníctvom organizácie Scio, ktorá sa venuje zisťovaniu a hodnoteniu výsledkov vzdelávania a pôsobí v oblasti českého školstva od roku 1996. Ide o na štáte nezávislú a štátom nefinancovanú spoločnosť. Do povedomia sa prvýkrát dostala ako inštitúcia zaoberajúca sa vývojom a organizáciou testovania v rámci prijímacích skúšok a prípravy na ne. Významným krokom bol test obecných a študijných predpokladov, ktorý spoločnosť do ČR priniesla ako protiváhu klasickým prijímacím skúškam. (www.scio.cz.)

Z literárnych prameňov, ktoré sú publikované o Slovákov v ČR , som vo svojej práci využila publikáciu od Mariána Halása (2005) - Cezhraničné väzby, cezhraničná spolupráca : na príklade slovensko – českého pohraničia s dôrazom na jeho slovenskú časť, odkiaľ pre mňa boli užitočné kapitoly, v ktorých sa autor venuje pracovným, či študijným migráciám a celkovo migrácii obyvateľstva medzi SR a ČR.

Podobne sa česko – slovenskej spolupráci venuje aj článok Ekonomický vývoj, väzby a spolupráca medzi Slovenskou a Českou republikou, ktorého autormi sú Marián Halás a Petr

Kladivo, pôsobiaci na Univerzite Palackého v Olomouci. Zameriava sa na hodnotenie a porovnanie základného vývoja oboch republík, hlavne na vývoj základných makroekonomických ukazovateľov, pričom obsahuje aj analýzu migračných väzieb, teda pracovné a študijné migrácie medzi SR a ČR.

Rozsiahle práce najmä na tému pracovných migrácií občanov Slovenska do Českej republiky už aj v minulosti vypracovali geografovia z Masarykovej univerzity v Brne, z ktorých medzi najznámejších patrili : Toušek, V., Marek, D., Tomšíčková, B., Kunc, J., Fiala, T. Priestorovou diferenciáciou miest, odkiaľ Slováci prichádzajú pracovať do ČR a tiež príčinami a teóriou migrácie sa zaoberá publikácia od Drbohlava, D. a Touška, V. (2005). Aktuálnymi tendenciami v zamestnávaní občanov Slovenska v ČR sa zaoberá publikácia od Touška, V. (1999) a tiež geografická analýza od Mareka, D. a Touška, V. , ktorá sa venuje zmenám v zamestnávaní občanov Slovenska v okresoch ČR moravsko – slovenského pomedzia. Priestorovým interakciám na moravsko – slovenskom pomedzí sa venuje aj autorka Tomšíčková, B. spolu s Touškom, V. .

Článok o cudzincoch na území Českej republiky od Cséfalvaiovej, K. (2011) sa taktiež zaoberá migráciou a cudzincami v ČR a ich vývojom. Obsahuje aj analýzu zahraničnej zamestnanosti v ČR , či vzdelávanie cudzincov a ich zastúpenie na vysokých školách v ČR.

História česko-slovenských vzťahov, migrácia a súčasné trendy česko-slovenskej spolupráce zachytáva Ezzdine-Lukšíková, P. , pôsobiaca na Sociologickom ústave Akadémie vied v ČR a je autorkou článku o Slovákoch v ČR (2005). Podobne sa vývojom česko-slovenských vzťahov venujú v hospodárskej a kultúrnej štúdii z roku 2009 aj Brabcová a Kunzová z Provozne ekonomickej fakulty Českej zemědělskej univerzity v Prahe.

Dochádzke občanov Slovenska v rokoch 1961 -1991 sa v jednej z kapitol svojej bakalárskej práce venuje študentka Radka Reková z Masarykovej univerzity v Brne.

Ďalšou študentskou prácou, ktorá mi pomohla pri spracovaní kapitoly o politike zamestnanosti a trhu práce v ČR bola diplomová práca študentky Dáši Bátorovej z Masarykovej univerzity v Brne, ktorá do svojej práce zakomponovala politiku zamestnanosti v ČR i v SR a následne aj ich komparáciu.

Popis trhu práce v ČR a jeho formovanie pred a po roku 1989 a tiež prechod k trhovej ekonomike , či vývoj miery nezamestnanosti zachytáva článok od Černohorskej, L, pôsobiacej na Ústave ekonómie Univerzity v Pardubicích na fakulte ekonomicko – správnej.

Jedna z podkapitol mojej práce sa venuje i komparácii miezd medzi SR a ČR, pre ktorú bol kľúčový práve článok od Holého , D. z Českého štatistického úradu a Chrappu , I. zo Štatistického úradu Slovenskej republiky. Obaja autori spracovali prvú analýzu miezd v oboch republikách už v roku 2000 a následne tak po desiatich rokoch, t.j. v roku 2010 previedli rovnakú komparatívnu analýzu, vysvetľujúcu a opisujúcu zmeny, ktoré nastali počas desiatich rokov v oboch štátoch.

Kartografická vizualizácia

Do digitálnej podoby boli dáta spracované pomocou softwaru firmy ESRI ArcView Gis 9.3 (desktopový geografický informačný systém pre prístup ku geografickým a tabuľkovým dátam). Celkom boli vytvorené 4 mapové výstupy, z toho jeden sa týkal podielu občanov Slovenska na obyvateľstve ČR v jednotlivých okresoch, druhý podielu občanov Slovenska evidovaných na úradoch práce v ČR na všetkých cudzincov evidovaných na úradoch práce podľa okresov, tretí sa týkal podielu Slovákov na všetkých cudzincov podľa jednotlivých okresov a posledný mapový výstup sa týkal práve slovenských študentov na vysokých školách v ČR, pričom v jednom kartodiagrame je vyjadrené zastúpenie Slovákov na vysokých školách podľa miest a mestá, kde sa nachádza viac typov škôl, sú farebne odlišené (verejné a súkromné vysoké školy).

Prvým krokom bolo vytvorenie atributových tabuliek v programe Arcview, kde boli následne vkladané získané dáta. Tie boli potom spracované podľa požadovaných kritérií a výsledkom boli mapové polia doplnené o ďalšie kompozičné prvky, ako je titul, mierka, smerovka atď. Jednotlivé kartografické podklady som potom vo svojej práci zhodnotila a popísala. Rovnako aj všetky tabuľky a grafy, ktoré som vytvorila a zakomponovala do jednotlivých kapitol svojej práce, som všetky popísala a zhodnotila som výsledky, ktoré som na základe vlastných výpočtov, alebo požitých zdrojov získala.

Vlastné dotazníkové šetrenie

Súčasťou praktickej časti mojej práce bola realizácia vlastného dotazníkového šetrenia na tému : Percepcia vysokoškolského štúdia v Českej republike očami slovenských študentov, na základe ktorého som chcela zistiť, ako slovenskí študenti vnímajú svoje štúdium v susednom

štáte, koľko mesačne investujú do svojho štúdia a voľného času, či aké sú ich plány do budúcnosti v súvislosti s vyštudovaným odborom a miestom svojho budúceho pôsobiska.

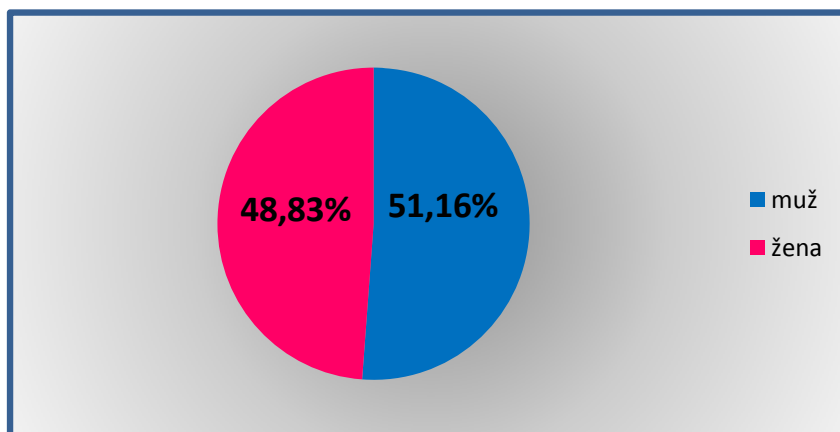
Tvorba dotazníka ani jeho vyplnenie neboli časovo náročné. Ide o elektronický „online“ dotazník, ktorý bol vytvorený na internetovej stránke www.survio.com. V prílohách svojej práce som umiestnila celú jeho podobu. Vytvorila som si jednotlivé otázky, ktoré som očíslovala a následne som vytvorila odpovede, z ktorých mali respondenti možnosť vybrať, teda daný dotazník sa skladal z otázok uzavretého typu, pričom každá otázka mala i odpoveď „iné“, čo znamená, že respondenti sa mohli aj subjektívne vyjadriť.

Dotazník obsahoval celkom 16 otázok, ktoré by sme mohli podľa ich obsahu rozdeliť na jednotlivé sekcie. Prvá časť otázok č. 1 – 6 bola zameraná na štúdium, čiže otázky rôzneho typu, napr. „Prečo ste sa rozhodli študovať vysokú školu v ČR?“, „Myslíte si, že kvalita výuky je na vysokých školách v ČR vyššia než na Slovensku?“ apod. Ďalšia časť otázok č. 7-11 sa týkala ubytovania, dopravy a voľného času a tretia časť dotazníka bola venovaná práve otázkam ohľadom budúcnosti, čiže, kde plánujú ostať po absolvovaní štúdia, v akom odbore by chceli pracovať apod.

Následne po tvorbe dotazníka som si na danej stránke zadala časové vymedzenie, t.j. odkedy je dotazník možné vyplniť a taktiež som zadala aj termín, kedy bude šetrenie uzatvorené, teda po tomto dátume už ho nebolo možné vyplniť a získané dáta som mohla následne spracovať.

Samotné „rozdávanie“ dotazníkov prebiehalo elektronicky, čiže skopírovala som si adresu internetovej stránky, kde som dotazník vytvorila a následne som ho rozposielala známym a kamarátom a tí ho ďalej posielali svojim známym, pričom som pod dotazník uviedla, že je určený len slovenským študentom študujúcim vysokú školu v ČR. Študenti teda dotazník vyplňali „online“, priamo na stránke, kde bol vytvorený a mne sa tu získané odpovede ukladali.

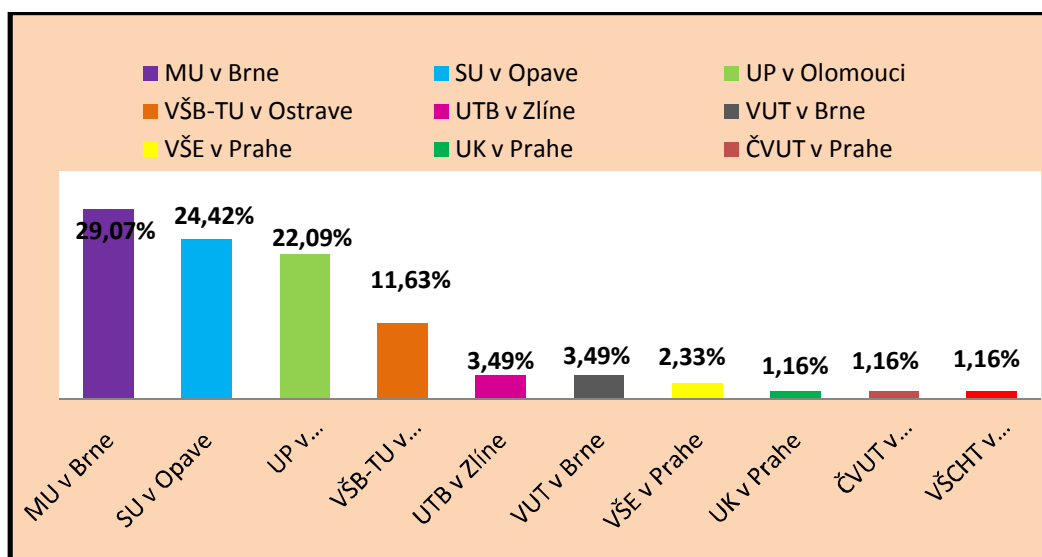
Keďže vlastné dotazníkové šetrenie tvorilo len časť mojej diplomovej práce, nebolo potrebné získať veľké množstvo zodpovedaných dotazníkov. Celkom sa šetrenia zúčastnilo 86 respondentov, pričom ako podľa nasledujúceho grafu vidíme, ich zastúpenie, čo sa týka pohlavia bolo takmer vyrovnané, teda 51,16 % tvorili muži a 48,83 % ženy.

Obr. 1: Štruktúra respondentov podľa pohlavia

Prameň: vlastné dotazníkové šetrenie

Čo sa týka vysokej školy, na ktorej respondenti študovali, najviac sa ich na dotazníkovom šetrení podieľalo z Masarykovej univerzity v Brne (29,07 %), zo Slezskej univerzity v Opave (24,42 %) a z Univerzity Palackého v Olomouci (22,09 %).

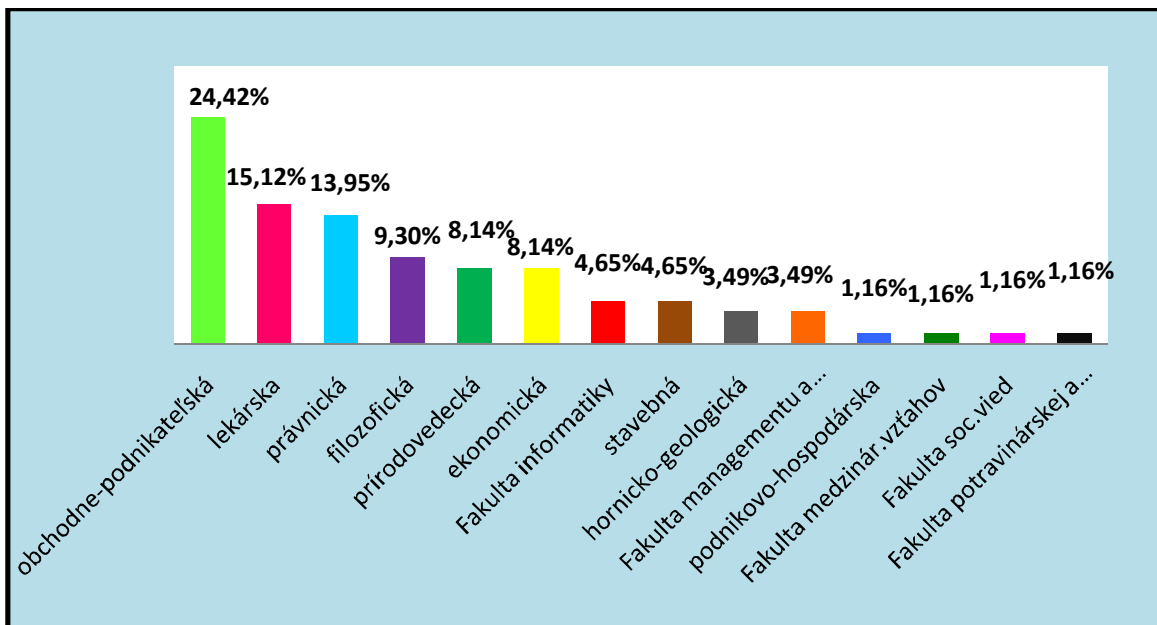

Obr. 2: Štruktúra respondentov podľa vysokých škôl

Prameň: vlastné dotazníkové šetrenie

Najväčší počet respondentov z hľadiska fakúlt sa zúčastnil z obchodne – podnikateľskej fakulty (24,42 %), lekárskej (15,12 %) a z právnickej (13,95 %). Ostatné fakulty boli

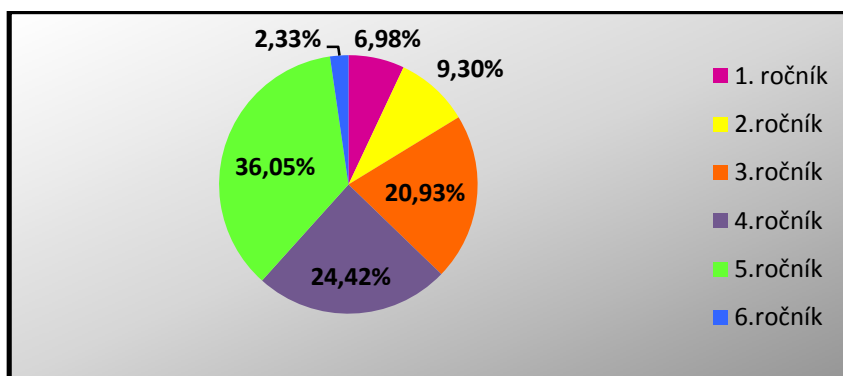
zastúpené menej, napr. prírodovedecká a ekonomická (8,14 %), či stavebná a Fakulta informatiky (4,65 %).

Obr. 3: Štruktúra respondentov podľa jednotlivých fakúlt vysokých škôl

Prameň: vlastné dotazníkové šetrenie

Čo sa týka ročníkov, ktoré respondenti navštevujú, najviac ich študuje 5.ročník (36,05 %), nasleduje 4. ročník (24,42 %), 3. ročník (20,93 %) a menej sú zastúpené nižšie ročníky.

Obr. 4: Štruktúra respondentov podľa ročníka

Prameň: vlastné dotazníkové šetrenie

Zoznam skratiek použitých v diplomovej práci

apod. – a podobne

a.s. – akciová spoločnosť

APTP – aktívna politika trhu práce

APZ – aktívna politika zamestnanosti

Bc. – bakalár

BcA. – bakalár umenia

BIBS – Brno International Bussiness School

cca – cirka

CZ – ISCO – klasifikačný systém zamestnania

CZ – NACE – klasifikačný systém ekonomických činností

č. - číslo

ČR – Česká republika

ČSR – Československá republika

ČSÚ – Český štatistický úrad

ČVUT – České vysoké učenie technické

ČZU – Česká zemědělská univerzita

EAO – ekonomicky aktívne obyvateľstvo

ECTS – európsky systém pre akumuláciu a prevod kreditov

EHP – Európsky hospodársky priestor

ES – Európske spoločenstvo

EUR – jednotná európska mena „euro“

EÚ – Európska únia

Ing. – inžinier

Ing.arch. – inžinier v oblasti architektúry

IT – informačné technológie

JUDr. – doktor v oblasti práva

Kč – koruna česká

KZAM – klasifikácia zamestnania

MDDr. – doktor zubného lekárstva

MENDELU – Mendelova univerzita v Brne

Mgr. – magister

MgA. – magister v oblasti umenia

MPO – Ministerstvo priemyslu a obchodu

MPSV – Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny

MŠMT – Ministerstvo školstva, mládeže a telovýchovy

MU – Masarykova univerzita v Brne

MUDr. – doktor všeobecného lekárstva

MVDr. – doktor veterinárneho lekárstva

NSZ – národné zrovnávacie skúšky

NUTS 3 - je skratka pre normalizovanú klasifikáciu územných celkov v Českej republike pre potreby štatistického úradu a Eurostatu, konkrétne NUTS 3 = kraje

obr. – obrázok

OKEČ – odvetvová klasifikácia ekonomických činností

o.p.s. – obecne prospesná spoločnosť

PA ČR – Policajná akadémia Českej republiky

PharmDr. – doktor farmácie

PhD. – veľký doktorát

PhDr. – doktor filozofie

RNDr. – doktor prírodných vied

ŘS CPP MV ČR – Riaditeľstvo služieb cudzineckej a pohraničnej polície Ministerstva vnútra
Českej republiky

SR – Slovenská republika

s.r.o. – spoločnosť s ručením obmedzeným

SSZ – správa služieb zamestnanosti

SU – Slezská univerzita v Opave

ŠÚSR – Štatistický úrad Slovenskej republiky

tab. – tabuľka

ThD. – veľký doktorát v oblasti teológie

ThDr. – doktor teológie

t.j. – to je

ThLic. – licenciát teológie

UK – Univerzita Karlova v Prahe

UO – Univerzita obrany v Brne

UP – Univerzita Palackého v Olomouci

UTB – Univerzita Tomáša Bati v Zlíne

ÚIV – Ústav pre informácie o vzdelávaní

ÚP – úrad práce

VaF – veterinárna a farmaceutická fakulta

VŠ – vysoká škola

VŠB – TU – Vysoká škola banská – technická univerzita v Ostrave

VŠE – Vysoká škola ekonomická v Prahe

VŠCHT – Vysoká škola chemicko-technologická v Prahe

VUT – Vysoké učenie technické v Brne

ZŠ – základná škola

4. Vývoj migračných tokov medzi Slovenskou a Českou republikou

Migrácia obyvateľstva patrí medzi demografické javy, ktoré sú prejavom reakcie obyvateľov na územné rozdiely v sociálnych a ekonomických podmienkach života ľudí. Ide o mechanický pohyb, spojený so zmenou trvalého bydliska mimo územnú jednotku, za ktorú je v našich podmienkach spravidla považovaná obec. (Halás, M. 2005) Podľa Cséfalvaiovej K. (2011) môžu byť príčiny migrácie rôzne. K faktorom, ktoré ovplyvňujú výber cieľovej krajiny patrí: sociálna istota, dodržiavanie ľudských práv, lepšie ekonomické príležitosti, spravodlivosť, bezpečnosť apod.

História prítomnosti slovenských občanov na území ČR siaha ešte do doby pred vznikom spoločného československého štátu. Spojenie oboch republík vytvorilo kvalitatívne odlišné podmienky pre pracovnú migráciu, pričom skutočné počty vzhľadom k dobovej štatistike prakticky zistiť nejde. Migračné prúdy obyvateľov Slovenska do českých zemí sprevádzali rozdielne politické, hospodárske i sociálne podmienky. (Lukšíková, P. 2005)

Už pred rokom 1918 prichádzali do českých zemí slovenskí robotníci, predovšetkým na sezónne poľnohospodárske práce, či do priemyslových podnikov. Rokom 1918 sa vytvorili nové podmienky pre život a rozvoj vzájomných vzťahov českého i slovenského národa. Vznikom ČSR Slovensko vďaka českej pomoci zaznamenalo obrovský kultúrny vzostup (vybudovalo sa školstvo, rozvinula sa veda, literatúra) a pokračovala i migrácia do oboch zemí., ktorá však mala odlišný charakter. Na Slovensko smerovala česká inteligencia, naopak do Čiech migrovali príslušníci nižších spoločenských vrstiev, z ktorých väčšina sa v českých dedinách usadzovala už natrvalo. Zvláštnu skupinu priemyslových robotníkov tvorili tí (niektorí aj kvalifikovaní), pracujúci v odvetví ťažkého priemyslu na Ostravsku, v severočeskej priemyslovej oblasti a v ďalších priemyslových oblastiach, ktorí tu ostávali len dočasne kvôli práci a vracali sa späť na Slovensko. Dôležitú úlohu v rozvoji československých vzťahov zohrala slovenská inteligencia, pôsobiaca na úradoch, ktorá svojim záujmom o spolkovú činnosť a kultúrny život, prispela k vzniku viacerých spolkov a klubov. Väčšina slovenskej inteligencie však chápala prijímanie českej kultúry a začleňovanie do českej spoločnosti nie ako odnárodňovanie Slovákov, ale ako obohacovanie českej kultúry.

Situácia sa zmenila po vyhlásení autonómie Slovenska a následne sa zhoršila po vzniku samostatného Slovenského štátu a protektorátu v roku 1938. Bol obmedzený pohyb medzi oboma štátmi, došlo k prepúšťaniu slovenských robotníkov (hlavne na Morave) a slovenskí občania, ktorí ostali na území protektorátu mali status cudzinca. (Brabcová, Kunzová, 2009)

Dlhodobý vývoj migrácie medzi slovenským a českým územím bol trvalo jednosmerný, prevládajú počty migrantov zo Slovenskej do Českej republiky. Zintenzívnenie migračného pohybu po druhej svetovej vojne sa považovalo za prirodzenú súčasť vnútroštátnych premien, ktoré vyvolala nová politická situácia a zásadné zmeny v orientácii národného hospodárstva štátu. (Halás, M. 2005)

Výsledkom dlhodobého vývoja migrácie medzi Slovenskou a Českou republikou je zastúpenie obyvateľstva českej národnosti na Slovensku a slovenskej národnosti v Česku.

Tab. 1 : Vývoj obyvateľstva českej národnosti v SR a slovenskej národnosti v ČR

Rok	Česká národnosť v SR		
	Počet	Podiel (%)	1950 = 100
1950	40 365	1,17	100,0
1961	45 721	1,10	113,3
1970	47 402	1,04	117,4
1980	57 197	1,15	141,7
1991	59 326	1,12	147,0
2001	46 968	0,87	116,4
2011	30 367	0,56	75,2
Rok	Slovenská národnosť v ČR		
	Počet	Podiel (%)	1950 = 100
1950	258 025	2,90	100,0
1961	275 997	2,88	107,0
1970	320 998	3,27	124,4
1980	359 370	3,49	139,3
1991	314 877	3,06	122,0
2001	194 008	1,88	75,2
2011	149 140	1,41	57,8

Prameň: Halás, M. 2005 (vlastné úpravy)

Údaje v tabuľke č. 1 pochádzajú z výsledkov sčítania ľudu, domov a bytov za jednotlivé roky 1950, 1961, 1970, 1980, 1991, 2001 a 2011. Je viditeľné, že zastúpenie obyvateľov českej národnosti na Slovensku je menšie, než zastúpenie obyvateľov slovenskej národnosti

v Česku. Podiel Čechov bol pomerne stabilný a pohyboval sa v rozpätí od 1 – 1,2 %, klesol až po rozdelení federácie v roku 1993 pod 1 %. Počet Slovákov bol výrazne vyšší, v období dosídľovania pohraničia dokonca presiahol hranicu 250 000, a tým podiel slovenskej národnosti vtedy dosiahol až 2,9 % na celkovom obyvateľstve Česka. V nasledujúcich rokoch sa počet Slovákov neustále zvyšoval, najmä vďaka pracovnej migrácii. V roku 1970 tento počet presiahol dokonca hranicu 300 000 obyvateľov. Od 80. rokov začalo zastúpenie slovenského obyvateľstva klesať, za jeden z hlavných dôvodov je považovaná asimilácia, ktorej slovenská národnosť podliehala v zmiešaných manželstvách. Po roku 1991 podiel slovenskej národnosti v ČR klesol z 3,06 % pod hranicu 2,0 % a pohyboval sa v roku 2001 na úrovni 1,88 % a v roku 2011 na úrovni 1,41 %. Tento pokles slovenskej národnosti v Českej republike si možno vysvetliť zvýšením ekonomického rozvoja, väčším počtom pracovných príležitostí, či vstupom Slovenska do EÚ, čím sa otvorili ďalšie možnosti zamestnania aj v ostatných krajinách EÚ. Avšak Česká republika ako cieľová krajina predstavuje podľa Cséfalvaiovej K. (2011) vhodné miesto pre založenie nového života a následne lepšie podmienky na trhu práce pre mnoho zahraničných migrantov a aj naďalej je najpreferovanejšou krajinou pre slovenských občanov, ktorí tu majú, čo sa týka cudzích štátnych príslušníkov, najväčšie zastúpenie.

4.1 Celková migrácia obyvateľstva medzi SR a ČR pred rokom 1989

V povojnovom období, kedy dochádzalo k obnovovaniu republiky, sa Slováci v rokoch 1945 - 1947 podieľali na osídľovaní pohraničia, ktoré bolo vyľudnené po odsune Nemcov. Tento fakt je označovaný ako prvý migračný prúd prílevu Slovákov do českého prostredia. Ich snahou bolo zjednotenie a rozvoj kultúrneho života, čo viedlo k výstavbe knižníc, šíreniu tlače, poriadaniu ochotníckych divadelných predstavení, či k hodinovému rozhlasovému vysielaniu. Postupne to však kvôli strate záujmu v priebehu 50. rokov zaniklo. (Brabcová, Kunzová.2009)

Nasledoval druhý migračný prúd, ktorý však nemal vyhranené príčiny a jeho smery sa zachovali do roku 1950, kedy po februárovom prevrate v roku 1948 vyvolala politicko – strategická koncepcia výhľadovej „socialistickej industrializácie“ novú vlnu pracovnej migrácie. Podľa Halása, M. (2005), najväčší nárast zaznamenávame práve v období dosídľovania pohraničia okolo roku 1950, kedy sa počet Slovákov zvýšil až na 250 000. Výsledky sčítania ľudu vypovedajú o tom, že zastúpenie slovenských občanov v ČR počas

nasledujúcich rokov sa naďalej zvyšovalo. Odchodom slovenských pracovníkov do Čiech sa malo znížiť preľudnenie slovenských dedín a pracovná migrácia zo západného Slovenska mala prispieť k industrializácii samotného Slovenska. Nemalú skupinu tvorili tí, ktorí prichádzali do českých podnikov na zaškolenie, na získanie kvalifikácie a potrebných pracovných návykov. Následne sa vracali späť na Slovensko, aby spolu s českými odborníkmi rozbehli výrobu v slovenských priemyslových podnikoch.

Posledný a celoštátne preferovaný migračný prúd smeroval do najviac rozvíjaných priemyselných regiónov, teda na Ostravsko a do severočeskej uhoľnej oblasti. (Lukšíková, P. 2005) Masové sťahovanie do ostravského regiónu podporilo tiež schválenie výstavby nových sídlisk a miest. Prichádzali mladí slobodní muži, ale aj rodiny, ktoré si tu zlepšili svoj sociálny status a tiež tu ostali žiť natrvalo. (Brabcová, Kunzová.2009) Značný charakter mali i migrácie na moravsko – slovenskom pomedzí a medzi Ostravskom a severozápadným Slovenskom, kde však skutočný príliv Slovákov do českých zemí bol ešte väčší, pretože zahrňoval dennú dochádzku za prácou. Typickými oblasťami pracovnej vychádzky zo Slovenska boli Kysuce, Orava a slovenské kopanice v Bielych Karpatoch. (Lukšíková, P. 2005)

V 70. rokoch sa do popredia dostávali iné dôvody ako napr. svadba, rodina. Avšak migrácia klesala, pretože Slovensko už dokázalo poskytnúť vďaka svojmu postupnému rozvoju dostatočné množstvo pracovných príležitostí. Zároveň prebiehal proces federalizácie, ktorý umožňoval rast kvalifikovaných pracovných miest – napr. vo federálnej politike, vo vládných orgánoch, čo privádzalo stále viac slovenských občanov do Prahy. Tento faktor však spôsobil vzdáľovanie oboch národov, keďže migranti zo Slovenska často získavali prednosť pred domácimi Čechmi i na vyšších pracovných postoch. Začali rásť protislovenské nálady a počet Slovákov v ČR začal v 80. rokoch klesať.

4.2 Celková migrácia obyvateľstva medzi SR a ČR po roku 1989

Po roku 1990 má Slovenská republika s Českou republikou naďalej nepretržité záporné migračné saldo, celkový charakter migrácie sa však podstatne zmenil. Zatiaľ, čo v priebehu 80. rokov mala migrácia medzi oboma štátmi pravidelný priebeh, medzi rokmi 1989 – 1993 bola migrácia úplne nepravidelná. Najväčší úbytok zaznamenáva Slovensko v roku 1992, čo je vysvetlené skutočnosťou, že občania, ktorí mali možnosť, (pod vplyvom blížiaceho sa

rozdelenia spoločného štátu a očakávaného prehlbovania rozdielov ekonomickej situácie v oboch novovzniknutých štátoch) sa rozhodli emigrovať do Českej republiky. Výrazné záporné migračné saldo voči Česku mali vtedy okresy slovenskej časti moravsko-slovenského pohraničia i hlavné mesto Bratislava. Po roku 1993 môžeme pozorovať pravidelný pokles intenzity migrácie medzi SR a ČR. Po rozdelení federácie si oba štáty vymieňali štatistické údaje, čo spôsobilo nezrovnalosti v evidencii migrácií medzi republikami a v štatistikách sú pozorovateľné podstatné rozdiely. Občania sťahujúci sa zo Slovenskej do Českej republiky nemali odhlasovaciu povinnosť a z tohto dôvodu zaevidoval Slovenský štatistický úrad len mizivé percento emigrantov do susedného, či ostatných štátov. Podobná situácia bola aj v Českej republike pri migrácii opačným smerom. V praxi to znamená, že ak chceme získať údaje o migrácii zo Slovenska do Česka, musíme použiť české štatistické údaje a pri migrácii z Česka na Slovensko slovenské štatistické údaje. (Halás, M. 2005)

V hospodárskej a kultúrnej štúdii od Brabcovej a Kunzovej (2009) sa uvádza, že až 70 % Slovákov uzatvárala zmiešané manželstvá, čo viedlo k asimilácii jedného z partnerov a ich detí. Po rozdelení Československa 1.1. 1993, sa významne zmenili motívy sťahovania, vzrástla migrácia vysokoškolsky vzdelaných ľudí, politikov, umelcov a novinárov, ktorí opúšťali Slovensko z politických dôvodov v dobe „Mečiarovho režimu“. (Lukšíková, P. 2005) Slováci sa v susednom štáte stretávali s čoraz závažnejšími problémami, ktoré im sťažovali každodenný život (napr. predlžovanie dokladov, získanie českého občianstva, zdravotné poistenie, získanie ubytovania a iné). Tieto faktory spôsobili, že mnoho slovenských občanov začala hodnotiť rozdelenie spoločného československého štátu negatívne. (Brabcová, Kunzová.2009)

Tab. 2 : Vývoj migrácie obyvateľstva medzi SR a ČR v rokoch 1990 – 2000**(slovenské údaje)**

Rok	Imigranti	Emigranti	Saldo	Obrat migrácie
1990	7674	10 073	-2399	17 747
1991	7324	8334	-1010	15 658
1992	6823	11 740	-4917	18 563
1993	7232	7276	-44	14 508
1994	3144	95	3049	3239
1995	1497	108	1389	1605
1996	993	89	904	1082
1997	867	212	655	1079
1998	777	251	526	1028
1999	856	208	648	1064
2000	1268	310	958	1578

Prameň : Halás, M. 2005 (Štatistický úrad SR)

Z tabuľky č. 2 vyplýva , že v rokoch 1990 – 1993 bolo migračné saldo záporné, teda počet vystáňovaných osôb českej národnosti zo Slovenska bol vyšší než počet prisťahovaných. Tento dlhodobý stav záporného migračného salda sa zmenil po rozdelení federácie a od roku 1994 zaznamenávame kladné hodnoty migračného salda, z čoho vyplýva, že počet prisťahovaných českých občanov na Slovensko presahuje počet vystáňovaných. Avšak celkovo sa migračný obrat neustále znižoval, dokonca v období 1996 – 2000 dosahoval len približne 20 – 25 % obratu z roku 1990.

Tab. 3 : Vývoj migrácie obyvateľstva medzi SR a ČR v rokoch 2001 – 2010**(slovenské údaje)**

Rok	Imigranti	Emigranti	Saldo	Obrat migrácie
2001	990	398	592	1388
2002	749	449	300	1198
2003	650	448	202	1098
2004	987	662	325	1649
2005	1144	734	410	1878
2006	1294	107	1187	1401
2007	1239	81	1158	1320
2008	1400	225	1175	1625
2009	1633	156	1477	1789
2010	1214	196	1018	1410

Prameň: Štatistický úrad SR (vlastné výpočty)

V tabuľke č. 3 migračné saldo vykazuje kladné hodnoty , teda počet imigrantov z ČR na Slovensko presahuje počet emigrantov. Migračný obrat je takmer stabilný od roku 2006 až do súčasnosti, na čom sa zrejme podpísal i vstup Slovenska do EÚ. Nezaznamenávame v tomto období výrazné výkyvy v počte prisťahovaných, či vystáňovaných osôb Českej republiky. Významnejšie migrácie prebiehajú v opačnom smere, teda zo Slovenskej do Českej republiky.

Tab. 4 : Vývoj migrácie obyvateľstva medzi SR a ČR v rokoch 1990 – 2000**(české údaje)**

Rok	Imigranti	Emigranti	Saldo	Obrat migrácie
1990	7674	10 073	-2399	17 747
1991	7324	8334	-1010	15 658
1992	6823	11 740	-4917	18 563
1993	7232	7276	-44	14 508
1994	56	4076	-4020	4132
1995	140	3845	-3705	3985
1996	213	3450	-3237	3663
1997	260	3088	-2828	3348
1998	356	2887	-2531	3243
1999	336	3235	-2899	3571
2000	413	2826	-2413	3239

Prameň: Halás, M. 2005 (Český statistický úrad)

Ako bolo popísané v tabuľke č. 3, medzi rokmi 1990 – 1993 bolo migračné saldo záporné, či už v migrácii z Česka na Slovensko, alebo zo Slovenska do Česka. Údaje za dané časové obdobie sú zhodné, keďže vtedy existoval spoločný štát. Medzi rokmi 1994 – 2000 je naďalej hodnota migračného salda záporná, čiže počet prisťahovaných občanov Slovenskej republiky do Českej republiky je nižší, než počet vystávaných osôb. Na Slovensku prebiehala v období 1996 – 2000 transformácia jednotlivých sektorov ekonomiky, čo mohlo ovplyvniť počty migrujúcich Slovákov do susedného Česka.

Tab. 5 : Vývoj migrácie obyvateľstva medzi SR a ČR v rokoch 2001 – 2011**(české údaje)**

Rok	Imigranti	Emigranti	Saldo	Obrat migrácie
2001	8711	3078	5633	11 789
2002	14 455	13 326	1129	27 781
2003	23 735	18 162	5573	41 897
2004	14 955	21 033	-6078	35 988
2005	10 107	1946	8161	12 053
2006	6781	629	6152	7410
2007	13 931	802	13 129	14 733
2008	7592	585	7007	8177
2009	5609	4167	1442	9776
2010	5086	6424	-1338	11 510

Prameň : Český statistický úrad (vlastné výpočty)

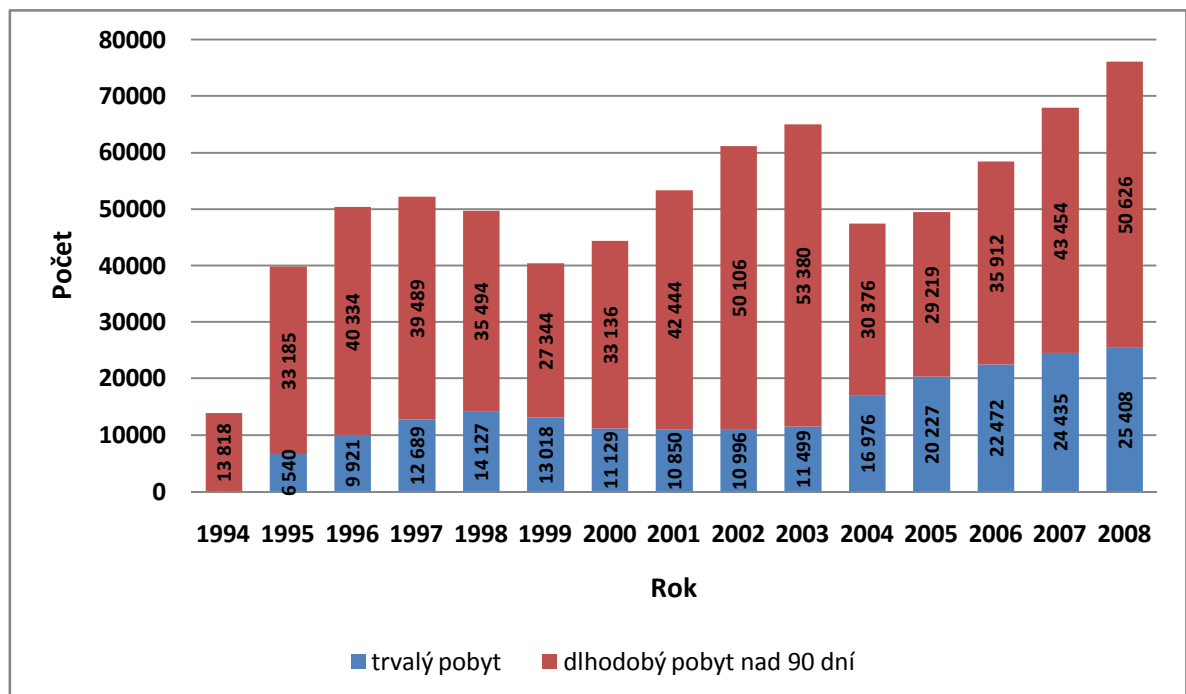
Od roku 2001 sa migrácia v Českej republike sleduje podľa upravenej metodiky, ktorá sa prispôbila medzinárodným štandardom a bola rozšírená o cudzincov s tzv. dlhodobým pobytom (na základe víza nad 90 dní). Po sprísnení kritérií pre poskytovanie víz k pobytu nad 90 dní sa muselo viacero cudzincov vystaňovať, čím počet emigrantov narástol. Evidencia je komplikovaná aj tým, že imigrant je zaradený do databázy až k dátumu, kedy jeho dĺžka pobytu v ČR presiahne jeden rok (vzniká tak časový posun v evidencii emigranti vs. imigranti) Z týchto dôvodov sú štatistické údaje ČR za roky 2001, 2002 skreslené a vykazujú kladné migračné saldo v prospech SR. (Halás, M. 2005)

Po vstupe ČR a SR do EÚ v roku 2004 je hodnota migračného salda záporná, teda počet prisťahovaných Slovákov do ČR je nižší než počet vystaňovaných. V období 2005 – 2007 bolo migračné saldo opäť kladné, avšak v roku 2008 je viditeľný pokles v počte prisťahovaných osôb zo Slovenska oproti roku 2007 o viac ako 6000 osôb. Slovensko tvorilo v roku 2007 14 % z celkového počtu cudzincov prisťahovaných do ČR. V roku 2008 tento podiel občanov Slovenska prisťahovaných do ČR na celkovom počte cudzincov klesol na 10 % . Výrazný pokles vykazujú české štatistiky aj v roku 2009, kedy opäť počet občanov Slovenska prisťahovaných do ČR klesol oproti roku 2008 zo 7592 osôb na 5609 osôb. Prudko

sa zvýšil i počet vyst'ahovaných Slovákov z ČR, oproti roku 2008 to bol nárast o 3582 osôb. Za hlavný dôvod takýchto výrazných nárastov v počte vyst'ahovaných a poklesov v počte prisťahovaných slovenských občanov z ČR a do ČR môže v danom období 2008 – 2009 hospodárska kríza, ktorá sa prejavila masovým prepúšťaním v mnohých priemyselných závodoch, krachom mnohých firiem, znížením dopytu a ponuky v zahraničnom obchode a celou radou negatívnych ukazovateľov.

Graf č. 1 : Cudzinci zo štátnym občianstvom Slovenska na území ČR v období

1994 – 2008 (k 31.12.)

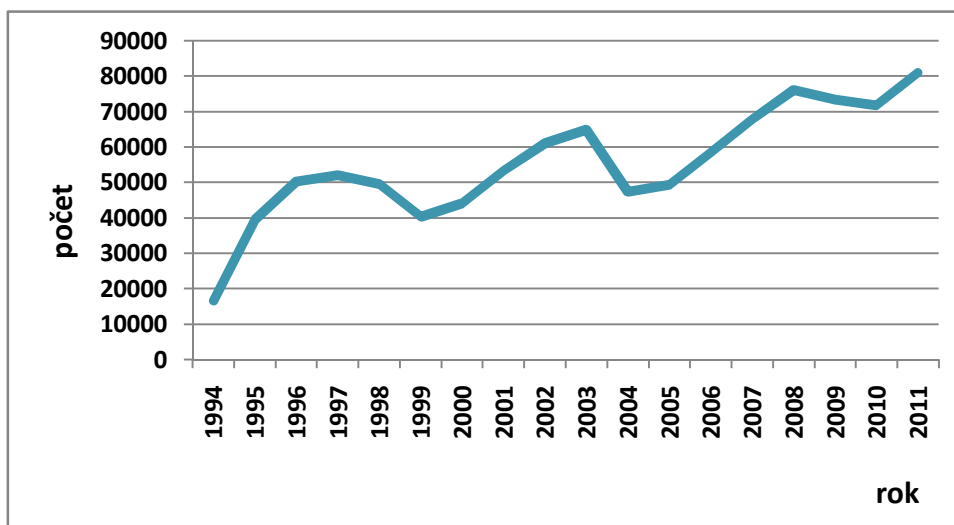

Prameň: ŘS CPP MVČR(dostupné na ČSÚ), vlastné úpravy

Vývoj počtu občanov SR sa dá rozdeliť do niekoľkých fáz. Z grafu č. 1 vidíme, že prvá fáza začala v roku 1994, kedy bolo na území ČR asi 16 778 osôb zo štátnym občianstvom Slovenska. Tento počet stúpala až do roku 1997, kedy presiahol hranicu 50 000 osôb. Nasledovala fáza poklesu, ktorá však trvala len krátko , do roku 1999, kedy počet Slovákov v ČR klesol na hranicu 40 000. V ďalších rokoch dochádzalo k postupnému nárastu slovenských občanov až do roku 2003, kedy ich počet dosiahol hranicu takmer 65 000 osôb. Od roku 2004 opäť počet Slovákov klesol, čo bolo spôsobené následkom zmeny pobytového režimu nástupom oboch štátov do EÚ.

Graf č. 2 : Cudzinci zo štátnym občianstvom Slovenska na území ČR

v období 1994 – 2011 (k 31.12.)

Prameň: ŘS CPP MV ČR (dostupné na ČSÚ), vlastné úpravy

Graf č. 2 vykazuje, že postupne sa však počet slovenských občanov začal znova zvyšovať, v roku 2008 dokonca počet Slovákov vzrástol na viac ako 76 000. Medzi rokmi 2008 – 2010 tento počet klesol o viac než 4000 osôb, čo bolo spôsobené vypuknutím veľkej hospodárskej krízy. Po roku 2010 sa však situácia začala zlepšovať a podľa údajov ŘS CPP MVČR sa počet Slovákov k 30. 11. 2011 vyšplhal až na hranicu viac ako 80 000 osôb, čo je oproti roku 2010 (71 780 osôb) nárast o viac ako 9000 osôb. (*údaje zahŕňajú občanov s dlhodobým aj prechodným pobytom celkom)

Najväčším špecifikom súčasných migračných trendov Slovákov do ČR je ich profesijná vzdelanostná štruktúra, teda prevažuje migrácia kvalifikovanej pracovnej sily a inteligencie. V súvislosti s migráciou zo Slovenska na západ a hlavne do ČR niektorí odborníci varujú pred vznikom fenoménu tzv. „brain drain“ = „odtok mozgov“, ktorý sa začína prejavovať najmä v zdravotníctve a vo vede. Túto štruktúrnu zmenu reflektujú tiež oficiálne štatistiky, ktoré vykazujú úbytok Slovákov v oblastiach s prevažujúcim robotníckym obyvateľstvom (napr. severné a západné Čechy) a početný nárast vykazujú mestá ako napr. Praha a Brno.

(Lukšíková, P. 2005)

5. Politika zamestnanosti a trhu práce v Českej republike

Obecne politiku zamestnanosti definujeme ako súbor opatrení, ktorými sú vytvárané podmienky pre dynamickú rovnováhu na trhu práce a pre efektívne využitie pracovných síl. Politika zamestnanosti sa orientuje hlavne na rozvoj infraštruktúry na trhu práce. Vytvára dokonalejšiu informovanosť o voľných pracovných miestach a o uchádzačoch o prácu (ich kvalifikácia, požiadavky apod.) Ďalej podporuje vytváranie nových pracovných miest a činností. Poskytuje finančné podpory na nové pracovné miesta zamestnávateľom, začínajúcim podnikateľom, podporuje verejnoprospešné práce a uľahčuje zamestnávanie mladistvých a handicapovaných občanov. Podieľa sa tiež na zabezpečení životných podmienok tých, ktorí sa stali dočasne nezamestnanými formou dávok a podpory v nezamestnanosti. Existujú dve formy podpory v nezamestnanosti : poistenie v nezamestnanosti – systém podpôr v nezamestnanosti a štátna podpora v nezamestnanosti – systém sociálnych dávok.

K hlavným cieľom politiky zamestnanosti teda patrí dosiahnutie rovnováhy medzi ponukou a dopytom po pracovných silách, zabezpečovanie práva občanov na zamestnanie, usilovanie o produktívne využitie zdrojov pracovných síl, zvyšovanie kvalifikácie pracovníkov, či znižovanie dlhodobej nezamestnanosti, hlavne u problémových skupín (napr. osoby nad 50 rokov, absolventi škôl, ženy, osoby so zdravotným postihnutím). (Bátorová, D. 2009)

5.1 Politika zamestnanosti v Českej republike

Základným predpisom pre oblasť zabezpečovania štátnej politiky zamestnanosti v Českej republike je zákon č. 435/2004 Zb., o zamestnanosti. Tento zákon tiež upravuje podmienky nároku pre poskytovanie podpory v nezamestnanosti, ktorá je poskytovaná pri splnení zákonom o zamestnanosti stanovených podmienok uchádzačom o zamestnanie. Uchádzačom o zamestnanie sa môže stať fyzická osoba, ktorá osobne požiada o sprostredkovanie zamestnania úrad práce, v ktorého obvode má bydlisko a spĺňa zákonom stanovené podmienky pre zaradenie do evidencie uchádzačov o zamestnanie. (www.mpsv.cz)

Štátnu politiku zamestnanosti vytvára štát a pri jej vykonávaní spolupracuje s ďalšími subjektmi činnými na trhu práce, hlavne s územnými samosprávnymi celkami, profesijnými organizáciami, združeniami osôb so zdravotným postihnutím a organizáciami

zamestnávateľov. Politika zamestnanosti v Českej republike je realizovaná ako systém a súbor najrôznejších opatrení v podobe aktívnej a pasívnej politiky zamestnanosti.

K pasívnej politike zamestnanosti radíme predovšetkým podporu nezamestnaných. V ČR sa uskutočňuje prostredníctvom hmotného zabezpečenia občana v dobe nezamestnanosti. Ďalej zahrňuje jednotnú formu poistenia (zdravotného a sociálneho) v dobe nezamestnanosti. Tento systém umožňuje prežitie na určitom štandarde, snahou vyrovnat' nezamestnanému stratu príjmu zo zamestnania. (Bátorová, D. 2009) Nárok na podporu v nezamestnanosti má uchádzač, ktorý získal v rozhodnom období (3 roky pred zaradením do evidencie) zamestnaním alebo inou zárobkovou činnosťou dobu dôchodkového poistenia podľa zákona č. 155/1995 Zb., o dôchodkovom poistení, v dĺžke aspoň 12 mesiacov . Ďalej uchádzač, ktorý požiadal úrad práce, u ktorého je vedený v evidencii uchádzačov o zamestnanie, o poskytnutie podpory v nezamestnanosti a ku dňu, ku ktorému mu má byť podpora v nezamestnanosti priznaná, nie je užívateľom starobného dôchodku. Naopak nárok na podporu v nezamestnanosti nemá uchádzač, s ktorým bol v dobe posledných 6 mesiacov pred zaradením do evidencie uchádzačov o zamestnanie zamestnávateľom ukončený pracovne právny vzťah z dôvodu porušenia povinnosti vyplývajúcej z právnych predpisov vzťahujúcich sa k ním vykonávanej práci zvlášť hrubým spôsobom, to platí aj v prípade skončenia iného pracovného vzťahu z obdobného dôvodu. Ďalej uchádzač, ktorý v posledných 6 mesiacoch pred zaradením do evidencie uchádzačov o zamestnanie bez vážneho dôvodu opakovane sám ukončil zamestnanie sprostredkované úradom práce, alebo uchádzač, ktorému vznikol nárok na výsluhový príspevok a tento príspevok je vyšší než podpora v nezamestnanosti. Ak je tento príspevok nižší, náleží uchádzačovi podpora v nezamestnanosti vo výške odpovedajúcej rozdielu medzi podporou v nezamestnanosti a daným príspevkom.

Rozhodným obdobím pre posudzovanie nárokov na podporu v nezamestnanosti sú posledné 3 roky pred zaradením do evidencie uchádzačov o zamestnanie. Podporná doba pre poskytovanie dávok v nezamestnanosti činí u uchádzača o zamestnanie, ktorý má ku dňu podania žiadosti do 50 rokov veku 5 mesiacov, nad 50 do 55 rokov veku 8 mesiacov a nad 55 rokov veku 11 mesiacov. Výška podpory sa stanoví percentnou sadzbou (65 % prvé 2 mesiace, 50 % ďalšie 2 mesiace, 45 % pre ostávajúcu dobu) z priemerného mesačného čistého zárobku z posledného ukončeného zamestnania alebo vymeriavacieho základu, pokiaľ uchádzač o zamestnanie naposledy vykonával samostatnú zárobkovú činnosť. (www.mpsv.cz)

Aktívna politika zamestnanosti je dôležitým nástrojom štátnej politiky zamestnanosti a jej hlavným cieľom je napomáhať hlavne ťažko umiestneným skupinám uchádzačov o zamestnanie v ich pracovnom uplatnení na trhu práce. Jej činnosť je veľmi rozsiahla, napr.

podporuje sociálnu priechodnosť ekonomickej reformy, sociálne ekonomický rozvoj v regiónoch, znižuje náročnosť na pasívnu politiku zamestnanosti, podporuje územnú mobilitu pracovných síl atď. Vykonávanie aktívnej politiky zamestnanosti (APZ) sa od 1.10. 2004 riadi zákonom č. 435/2004 Zb., o zamestnanosti, vyhláškou č. 518/2004 Zb. a metodickým pokynom SZ MPSV č. 8/2004. Štátnu správu v oblasti štátnej politiky zamestnanosti v Českej republike vykonávajú Ministerstvo práce a sociálnych vecí a Úrady práce.

Ministerstvo práce a sociálnych vecí ČR (MPSV) bolo zriadené 1.7. 1990 ako národný orgán štátnej správy ČR. Podľa zákona č. 435/2004 Zb., o zamestnanosti, v znení neskorších predpisov. MPSV spracováva celoštátne koncepcie a programy štátnej politiky zamestnanosti a riešenie dôležitých otázok na trhu práce. Sústavne sleduje a vyhodnocuje situáciu na trhu práce, spracováva prognózy vývoja zamestnanosti a prijíma opatrenia na ovplyvnenie dopytu po práci a ponuky práce a k vytváraniu súladu medzi zdrojmi a potrebami pracovných síl v Českej republike a prijíma opatrenia k usmerňovaniu pracovných síl zo zahraničia na území ČR a pracovných síl do zahraničia. Prijíma opatrenia na podporu a dosiahnutie rovného zaobchádzania s mužmi a ženami, s osobami bez ohľadu na ich rasový alebo etnický pôvod, s osobami so zdravotným postihnutím a ďalšími skupinami osôb, ktoré majú sťažené postavenie na trhu práce. Spolupracuje s príslušnými orgánmi verejnej správy členských štátov Európskej únie v súvislosti s vysielaním zamestnancov k výkonu práce na územie iného členského štátu a iné.

Úrady práce tvoria nižšiu úroveň štátnych orgánov na úseku zamestnanosti. Tvorí ich sieť 77 regionálnych úradov práce a 172 pobočiek. Náplňou ich činnosti je sledovanie a hodnotenie trhu práce, spracovávajú koncepciu vývoja zamestnanosti vo svojom územnom obvode, prijímajú opatrenia k ovplyvneniu dopytu po práci a ponuky práce. Taktiež informujú občanov o možnostiach získania zamestnania, odbornej prípravy a rekvalifikácie, informujú zamestnávateľov o voľných zdrojoch pracovných síl, vedú evidenciu uchádzačov o zamestnanie, evidenciu voľných pracovných miest, evidenciu pracovných povolení vydaných cudzincom alebo osobám bez štátnej príslušnosti, rozhodujú tiež o vyradení z evidencie uchádzačov o zamestnanie, o priznaní, odobratí, či zastavení alebo vrátení hmotného zabezpečenia a iné.

Politika zamestnanosti ČR v sebe teda zahŕňa aktívnu a pasívnu politiku zamestnanosti. V rámci oboch týchto politík sú uplatňované ich špecifické nástroje pre dosiahnutie stanovených cieľov. Medzi nástroje PPZ patria : podpora v nezamestnanosti a podpora pri

rekvalifikácii. Medzi nástroje APZ patria hlavne: rekvalifikácie¹, investičné pohľadávky², verejno- prospešné práce³, príspevok na dopravu zamestnancov, podpora zamestnávania osôb so zdravotným postihnutím a iné. (Bátorová, D. 2009)

5.2 Politika zamestnanosti v Slovenskej republike

Štátnu správu politiky zamestnanosti v Slovenskej republike vykonáva Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR a úrady práce. Služby zamestnanosti na území SR poskytujú : Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny, Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny, právnické a fyzické osoby, ktoré vykonávajú sprostredkovanie zamestnania, poskytujú odborné a poradenské služby a uplatňujú aktívne opatrenia na trhu práce, právnické a fyzické osoby, ktoré vykonávajú sprostredkovanie zamestnania za úhradu, agentúra dočasného zamestnávania a agentúra podporného zamestnávania. Politika zamestnanosti je upravená hlavne týmito právnymi normami: zákon č. 5/2004 Z.z., o službách zamestnanosti⁴, zákon č. 461/2003 Z. z, o sociálnom poistení⁵, zákonník práce, ktorý upravuje vzťahy medzi zamestnávateľom a zamestnancom, zákon o kolektívnom vyjednávaní, zákon o minimálnej mzde, zákon o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci apod.(www.upsvar.sk)

Zákon č. 5/2004 Z.z., o službách zamestnanosti vytvára podmienky a právny rámec pre poskytovanie príspevkov na nasledujúce aktívne opatrenia na trhu práce: vzdelávanie a príprava pre trh práce, príspevok pre samostatnú zárobkovú činnosť, príspevok pre zamestnávanie znevýhodneného uchádzača o zamestnanie, príspevok na vykonanie absolventskej praxe, príspevok na sťahovanie za prácou, príspevok občanovi so zdravotným postihnutím na prevádzku alebo vykonávanie samostatnej zárobkovej činnosti a iné. Opatrenia APTP na Slovensku sú v podstate zhodné s opatreniami APZ v Českej republike. Výborným nástrojom APTP je napr. aktivácia dlhodobo nezamestnaných a znevýhodnených uchádzačov o zamestnanie, ktorí poberajú dávky v hmotnej núdzi. Ide o snahu udržať pracovné návyky a vedomosti u nezamestnaných prostredníctvom vykonávania práce pre

¹ Získanie novej kvalifikácie alebo rozšírenie doterajšej kvalifikácie uchádzača o zamestnanie alebo záujemcu o zamestnanie

² Sú nástrojom APZ, ktorými sa u zamestnávateľa hmotne podporuje vytváranie nových pracovných miest a rekvalifikácia alebo školenie zamestnancov

³ Napr. údržba verejných priestranstiev, budov a komunikácií

⁴ Upravuje všetky aspekty týkajúce sa aktívnej politiky zamestnanosti

⁵ Okrem starobných dôchodkov upravuje tiež pasívnu politiku zamestnanosti – t.j. podporu v nezamestnanosti - jej výšku, podmienky nároku, dĺžku podpornej doby atď.

obec alebo vykonávaním dobrovoľných prác. Preventívne je tiež opatrenie proti rastu dlhodobej nezamestnanosti mladých ľudí do 25 rokov, pre ktorých sú na Slovensku zavedené tzv. absolventské praxe, počas ktorých mladý človek získava odborné vedomosti a praktické skúsenosti. (www.upsvar.sk)

Čo sa týka pasívnej politiky zamestnanosti, podobne ako v Českej republike sem radíme podporu nezamestnaných. Poskytovanie dávky v nezamestnanosti od 1. februára 2004 je v kompetencii Sociálnej poisťovne, pretože poistenie v nezamestnanosti a garančné poistenie zo starého zákona č. 387/1996 Z. z., o zamestnanosti je začlenené do nového zákona č. 461/2003 Z. z., o sociálnom poistení a bolo presunuté do Sociálnej poisťovne. Dávka v nezamestnanosti je vlastne náhradným príjmom za príjem zo zamestnania a jej poskytovanie je založené na poistnom princípe. (www.epi.sk)

Nárok na dávku v nezamestnanosti náleží poistencovi, ktorý bol za posledné 4 roky poistený v nezamestnanosti minimálne 3 roky a vzniká dňom zaradenia uchádzača o zamestnanie do evidencie nezamestnaných občanov. Podporné obdobie trvá 6 mesiacov a výška tejto dávky je 50 % z denného vymeriavacieho základu. Ak poistenec nemal posledné 3 roky vymeriavací základ, výška tejto podpory sa potom odvíja od pravdepodobného vymeriavacieho základu ⁶. Po uplynutí doby podpornej dávky v nezamestnanosti vzniká danému človeku nárok na znovu čerpanie dávky v nezamestnanosti, a to po uplynutí 3 rokov od doby, kedy mu bola posledná dávka v nezamestnanosti vyplatená. (www.socpoist.sk)

5.3 Komparácia politik zamestnanosti v ČR a v SR

K výrazným zmenám hospodárskeho vývoja v Českej republike došlo počiatkom roka 1993, kedy sa odlúčila od Slovenskej republiky.

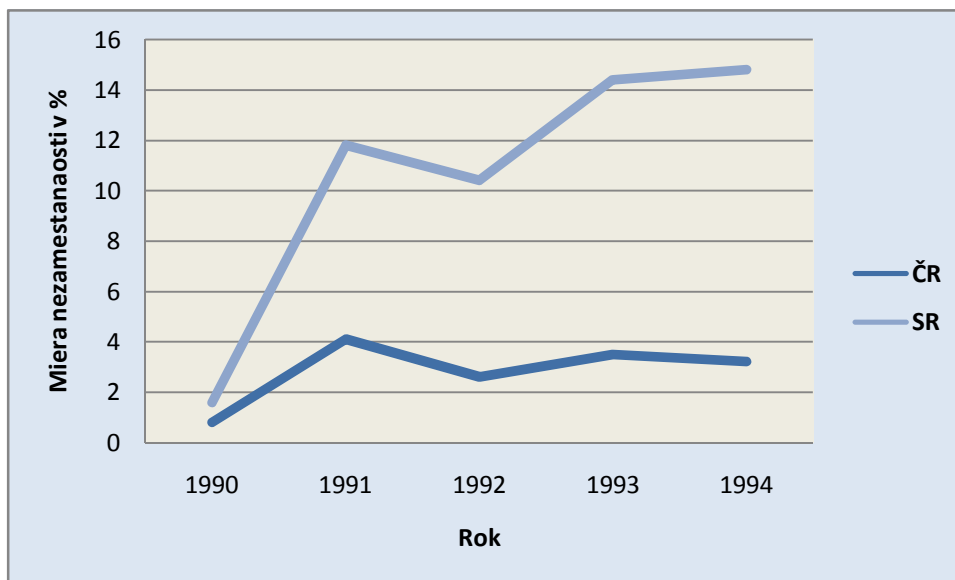
Formovanie trhu práce je bezprostredne spojené s prechodom od socialistického centrálne plánovaného systému riadenia ekonomiky k trhovej ekonomike. Ešte v roku 1989 v Českej ani Slovenskej republike neexistoval trh práce. Centrálne plánovaná ekonomika umelo vytvárala a udržiavala pracovné miesta, čím zároveň umelo udržiavala nezamestnanosť na nulovej úrovni. Od roku 1989 však obe republiky prešli podstatnými zmenami. Do ekonomiky prešli trhové rysy, výrazne sa zmenili vlastnícke vzťahy, zvýšili sa rozdiely medzi ľuďmi, spoločenskými skupinami a celkovo sa tak zmenila situácia na „trhu práce“ v Českej

⁶ Pravdepodobný denný vymeriavací základ = 1/30*minimálna mzda

i Slovenskej republike a vo všetkých zemiach, kde dovtedy panovala centrálna plánovaná ekonomika. Začal teda fungovať trh práce, kde sa stretávala ponuka s dopytom po práci a prejavom tejto nerovnováhy bola dovtedy umelo udržiavaná nezamestnanosť. Neefektívne a neperspektívne podniky začali stagnovať, reorganizovali sa, či dokonca niektoré začali úplne zanikať. Počas procesu privatizácie vstupovali do mnohých podnikov zahraničné firmy, ktoré prebytočných zamestnancov prepúšťali v dôsledku vysokej „prezamestnanosti“.

(Černohorská, L. 2006)

Graf č. 3: Vývoj miery nezamestnanosti v ČR a v SR v období 1990 – 1994

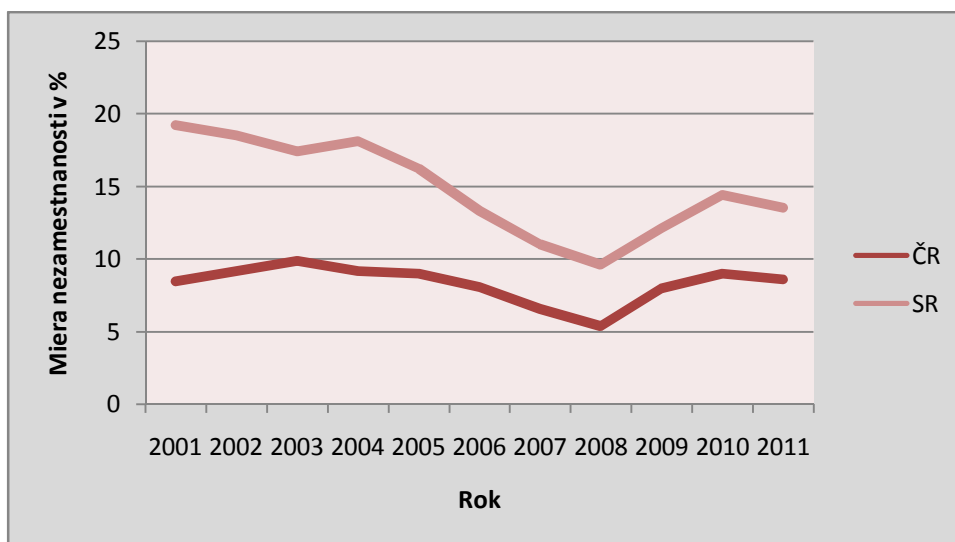
Prameň: www.statistics.sk, www.czso.cz

Ako vidíme z grafu č. 3, miera nezamestnanosti mala v ČR a SR odlišný charakter. Česká republika vykazuje oproti Slovenskej republike nízku mieru nezamestnanosti. V roku 1990 sa v oboch republikách miera nezamestnanosti pohybovala v rozmedzí od 0 do 2 % (ČR = 0,8 % ; SR = 1,6 %). V roku 1991 sa však tieto miery výrazne zvýšili, v Českej republike až na úroveň 4,1 %, čo predstavuje štyrikrát vyšší nárast ako v roku 1990 a na Slovensku na úroveň 11,8 %, čo je rapidný až jedenásťkrát vyšší nárast, než v roku 1990. V nasledujúcom roku 1992 miery poklesli, v ČR na 2,6 % a v SR na 10,4 %, ale stále je viditeľný výrazný rozdiel medzi oboma republikami. Za hlavnú príčinu tohto rozdielného stavu bola považovaná lepšia odvetvová štruktúra v Českej republike, ktorá zabezpečila lepšiu pripravenosť na zmeny súvisiace s transformačným procesom. Túto výrazne nízku mieru nezamestnanosti v ČR si

môžeme vysvetliť i odlivom prebytočných osôb z priemyselného sektoru, čo na druhej strane spôsobilo rozvíjanie sektoru služieb a štátnej administratívy. Po rozdelení v roku 1993 opäť miera nezamestnanosti vzrástla, a to na Slovensku na úroveň 14,4 % a v Česku na úroveň 3,5 %. V nasledujúcom roku 1994 opäť zaznamenávame nárast v oboch štátoch, avšak nie výrazne odlišný oproti roku 1993. Tento rozdielny vývoj nezamestnanosti bol spôsobený odlišným demografickým vývojom, kedy na Slovensku dochádzalo k rastu ekonomicky aktívneho obyvateľstva, čím sa zvyšoval počet nezamestnaných osôb na trhu práce. Štátna politika zamestnanosti bola v tomto období zameraná hlavne na riešenie nezamestnanosti a jej dôsledkov a nie na prevenciu jej rastu.

V nasledujúcom období po roku 1994, miera nezamestnanosti v ČR dokonca klesla pod 3 %, avšak na Slovensku stále pokračoval nárast miery nezamestnanosti. Následne do roku 2000 situácia menila, pričom rovnomernejším a rýchlejšim tempom v Slovenskej republike. Vývoj zamestnanosti na Slovensku je ovplyvnený nedostatočnou väzbou medzi školským systémom a trhom práce, nízkou mobilitou pracovnej sily a nízkou tvorbou pracovných miest. Naopak výhodou Českej republiky je kvalifikovaná a vzdelaná pracovná sila.

Graf č. 4 : Vývoj miery nezamestnanosti v ČR a v SR v období 2001 – 2011

Prameň: MPSV ČR ; ŠÚSR

K 1.7. 2004 sa zmenila metodika výpočtu miery nezamestnanosti. Do roku 2004 počítalo Ministerstvo práce a sociálnych vecí mieru nezamestnanosti ako podiel neumiestnených uchádzačov o zamestnanie a disponibilnej pracovnej sily. Podľa novej metodiky sa miera

nezamestnanosti počíta ako podiel dosiahnuteľných neumiestnených uchádzačov o zamestnanie a súčtu zamestnaných podľa Výberového šetrenia pracovných síl, počtu pracujúcich cudzincov podľa evidencie Ministerstva práce a sociálnych vecí a Ministerstva priemyslu a obchodu a počtu dosiahnuteľných neumiestnených uchádzačov o zamestnanie.

Graf č. 4 vykazuje, že miera nezamestnanosti v roku 2001 dosiahla na Slovensku až 19,2 %, v Českej republike o viac než polovicu menej, t.j. 8,5 %. Do roku 2004 sa miera nezamestnanosti pohybovala okolo 18 %, v Českej republike okolo 9 %. Po vstupe do EÚ začala v oboch štátoch miera nezamestnanosti klesať, v roku 2008 dosiahla na Slovensku pokles takmer o polovicu na úroveň 9,6 % oproti roku 2004. V ČR sa pohybovala hodnota miery nezamestnanosti okolo 5 %. V rokoch 2009 a 2010 sa opäť miera zvýšila, a to na Slovensku na 12,1 % v roku 2009 a 14,4 % v roku 2010 a v Česku na 8 % v roku 2009 a 9 % v roku 2010. Tento nárast je spojený s hospodárskou krízou, kedy došlo k obrovskej vlne prepúšťania zamestnancov a ku krachu mnohých veľkých podnikov. Počet uchádzačov o zamestnanie sa teda rapídne zvyšoval. Minulý rok 2011 naopak vykazuje pokles miery nezamestnanosti a pohybuje sa na úrovni 13,5 % na Slovensku a 8,6 % v Českej republike. Vzhľadom k tomu, že sa trhy práce vyvíjali rýchlym tempom, je treba pružne reagovať, zvyšovať kvalifikáciu a rozvíjať prispôsobivosť pracovnej sily.

Vstupom oboch krajín do EÚ, sa musia ČR aj SR riadiť princípmi jednotlivých politík, vyplývajúcich zo zmluvy o európskom spoločenstve a ďalších predpisov EÚ. Od roku 2004 sú teda zavedené v Českej i Slovenskej republike nové nástroje aktívnej politiky zamestnanosti, ktoré majú prispievať k zaisteniu maximálnej úrovne zamestnanosti, k rozvoju malého a stredného podnikania, k podpore schopnosti podnikov a ich zamestnancov prispôbiť sa zmenám a k podpore rovných príležitostí všetkých osôb.

6. Podmienky zamestnávania cudzích štátnych príslušníkov na území ČR

Legislatívna úprava zamestnávania občanov EÚ na trhu práce je taktiež podstatnou zmenou, ktorú priniesol nový zákon o zamestnanosti. Občania členských štátov EÚ, vrátane ich rodinných príslušníkov, pracujúcich v Českej republike, majú rovnaké postavenie ako občania ČR. Jednou z právnych noriem ES, ktorá súvisí s touto zmenou, je norma o odstránení obmedzenia pohybu a pracovníkov členských štátov a ich rodinných príslušníkov vo vnútri Spoločenstva. (Bátorová, D. 2009)

Cudzí štátni príslušníci (s výnimkou občanov Slovenskej republiky) mohli do 30.4. 2004 vykonávať prácu na území ČR len za predpokladu, že mali platné povolenie k zamestnaniu a k trvalému pobytu. Vstupom Českej republiky do EÚ 1.5. 2004, sa podmienky zamestnávania cudzích štátnych príslušníkov na území ČR zásadne zmenili. Od tohto dňa už občania EÚ/EHP a Švajčiarska a ich rodinní príslušníci nie sú z hľadiska zákona č. 435/2004 Zb., považovaní za cudzincov a v súlade s týmto zákonom majú rovnaké právne postavenie, ako občania ČR, teda majú voľný prístup na trh práce v Českej republike. Ostatní občania, ktorí nie sú občanmi EÚ/EHP a Švajčiarska, môžu vykonávať prácu na území ČR len za podmienok, že obdržali povolenie k zamestnaniu a povolenie k pobytu, pokiaľ to zákon o zamestnanosti nestanovuje inak.

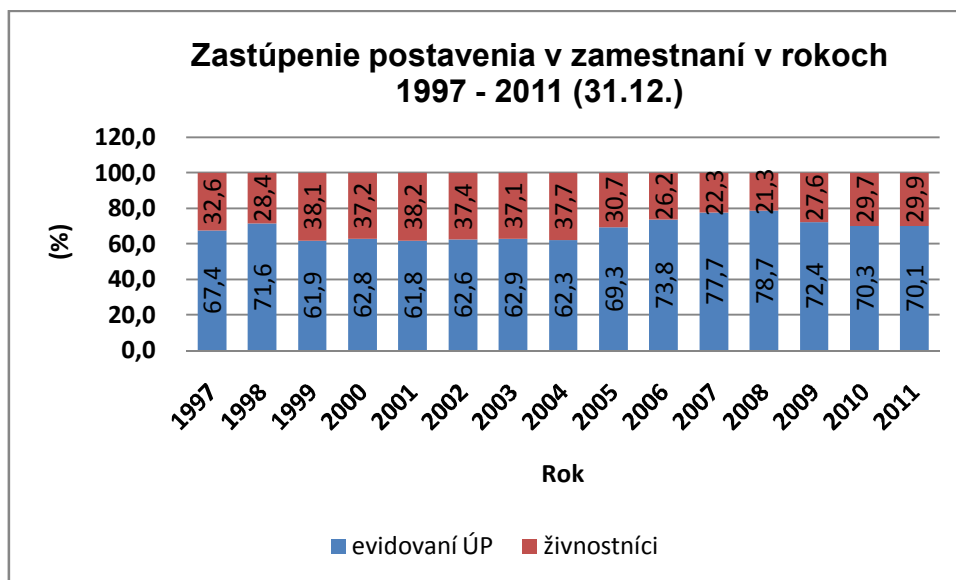
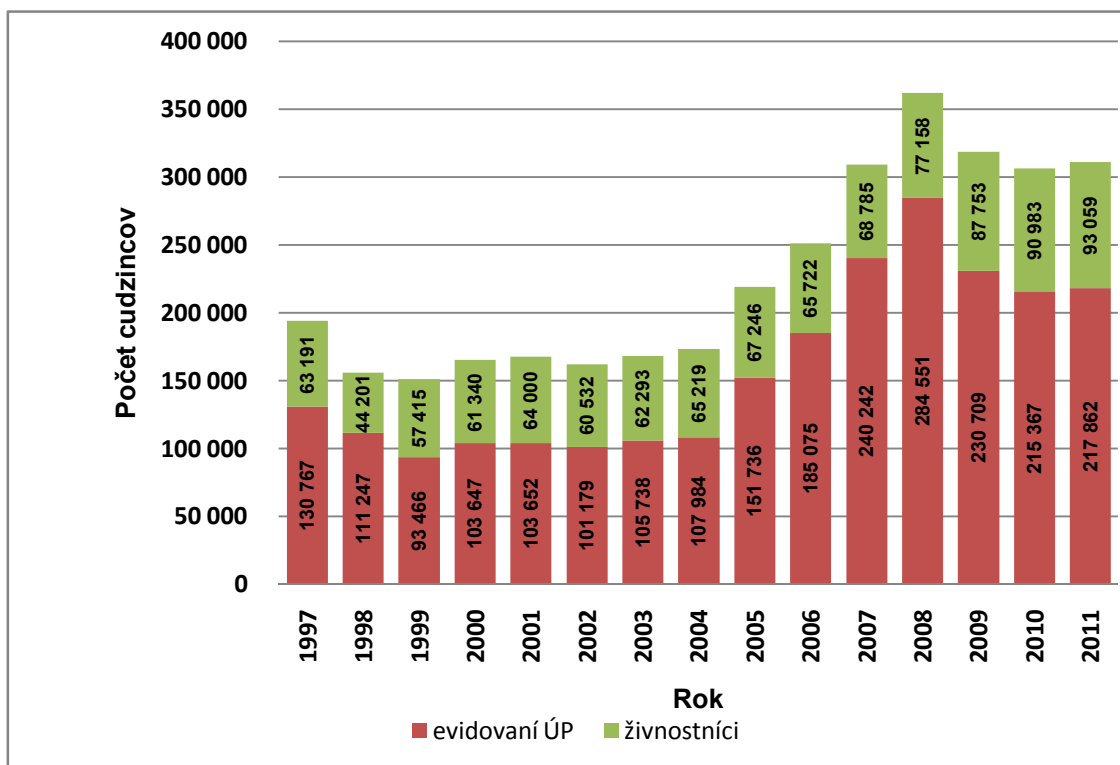
Povolenie k zamestnaniu môže úrad práce cudzincovi vydať na pracovné miesto, ktoré je hlásené zamestnávateľom ako voľné, ktoré sa nedá s ohľadom na požadovanú kvalifikáciu alebo nedostatok voľných pracovných miest obsadiť inak a zamestnávateľ obdržal povolenie k zamestnávaniu občanov zo zahraničia. Povolenie k zamestnaniu s ohľadom na situáciu na trhu práce, sa tiež vydáva pre cudzinca, ktorý bude sezónnym pracovníkom po dobu 6 mesiacov v kalendárnom roku, pokiaľ medzi jednotlivými zamestnaniami uplynie doba najmenej 6 mesiacov. Naopak povolenie k zamestnaniu bez ohľadu na situáciu na trhu práce sa vydáva cudzincom, ktorí na území ČR vykonávajú sústavnú vedeckú a vzdelávaciu činnosť (napr. pedagogický pracovník, akademický pracovník vysokej školy, vedecký a vývojový pracovník vo vedeckých inštitúciách), ďalej osobám, ktoré tu chcú získať potrebnú kvalifikáciu k zvolenému zamestnaniu, sú duchovní v cirkvi registrovanej v ČR a iné. Povolenie k zamestnaniu nepotrebujú občania, ktorí získali azyl na území ČR, majú tu trvalý pobyt, sú rodinným príslušníkom člena diplomatickej misie, sú členmi záchranej jednotky, sú zamestnancami medzinárodnej hromadnej dopravy a pod. Naopak povolenie

k zamestnaniu sa nesmie vydať cudzincovi, ktorý v ČR požiadal o azyl po dobu 12 mesiacov od podania tejto žiadosti, alebo nespĺňa nektorú z podmienok zákona o zamestnanosti.

Podľa zákona č. 455/1991 Zb., o živnostenskom podnikaní, môžu na území ČR podnikáť cudzinci rovnako, ako občania ČR, pokiaľ spĺňajú podmienky plynúce z tohto zákona. Cudzinci môžu podnikáť v rámci živnostenského zákona ako zahraničné fyzické osoby, ale môžu zakladať i právnické osoby alebo zriaďovať na území Českej republiky organizačné zložky svojho podniku v zahraničí. Zahraničnou fyzickou osobou sa rozumie osoba, ktorá nemá na území ČR trvalý pobyt, ale musí mať povolený pobyt za účelom podnikania. Novela tohto zákona z roku 1995 mala za následok pokles počtu cudzincov so živnostenským oprávnením, a to kvôli sprísneným povinnostiam podnikateľov, v predkladaní zákonom stanovených dokladov.

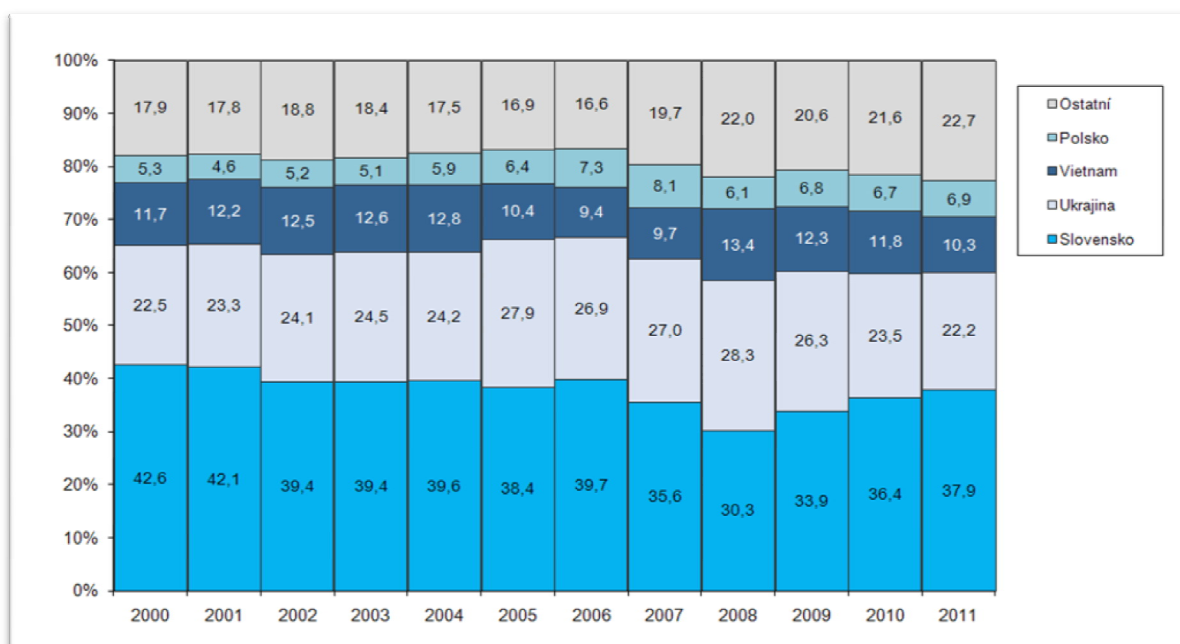
Ďalšia novela prebehla v roku 1999 a napokon 1.5. 2004 vstúpila do platnosti tzv. euronovela živnostenského zákona, ktorá zmiernila podmienky vstupu do živnostenského podnikania, napr. zrovnoprávnením postavenia občanov EÚ a občanov ČR, čo sa týka predkladania dokumentov potrebných k získaniu živnostenského oprávnenia, alebo dokazovania odbornej spôsobilosti. (www.czso.cz.)

Graf č. 5 : Vývoj počtu zamestnaných cudzincov podľa postavenia v zamestnaní na území ČR v rokoch 1997-2011 (k 31.12.)

Prameň: ČSÚ, vlastné spracovanie

Uvedené dva grafy vypovedajú o zamestnaných cudzincoch v ČR podľa postavenia v zamestnaní, t.j. evidovaní na úradoch práce a cudzinci so živnostenským oprávnením, za časové obdobie 1997 – 2011. Do roku 2005 sa zastúpenie cudzincov evidovaných na úradoch práce pohybovalo na úrovni asi 60 %, od roku 2005 (po vstupe do EÚ) sa ich zastúpenie zvýšilo nad úroveň 70 %, najviac ich bolo v roku 2008 (78,7 %). Od tohto roku sa ich zastúpenie začalo znižovať a v súčasnosti sa pohybuje na úrovni 70,1 %. Zastúpenie občanov so živnostenským oprávnením je nižšie a do roku 2005 sa pohybovalo na úrovni okolo 37 %. Od daného roku 2005 začalo podobne, ako u osôb evidovaných na úradoch práce postupne klesať, keďže vstupom do EÚ sa na základe novely živnostenského zákona zmenili podmienky pre živnostníkov na území ČR. Ich zastúpenie kleslo medzi rokmi 2005 -2008 na úroveň 21 %, od roku 2009 sa opäť ich zastúpenie začalo zvyšovať, pričom v súčasnosti, t.j. v roku 2011 ich zastúpenie činí 29,9 %.

Obr. 5 : Zamestnanosť cudzincov – vybrané štátne občianstvá v % ; 2000 – 2011

Prameň: ČSÚ

Z obrázku č. 5 vyplýva, že najväčšie zastúpenie v zamestnaní na území ČR majú občania Slovenskej republiky. Za dané časové obdobie od roku 2000 do roku 2011 sa ich zastúpenie výrazne nemenilo a pohybuje sa na úrovni do 40 %. V roku 2011 ich podiel na celkovej zamestnanosti cudzincov činil 37,9 %. Druhými najčastejšie zamestnanými občanmi v ČR sú

občania Ukrajiny , v roku 2011 sa ich zastúpenie pohybovalo na úrovni 22,2 %. Nasledujú občania Vietnamu s 10,3 % a napokon sú to občania Poľska, pričom ich podiel na celkovej zamestnanosti cudzincov činí 6,9 %.

Zelené karty pre cudzincov v Českej republike

Zelená karta je povolenie k dlhodobému pobytu za účelom zamestnania v Českej republike vo zvláštnych prípadoch. Cudzinec, ktorý má zelenú kartu vydanú na konkrétne miesto je oprávnený pobývať na území ČR a pracovať na pracovnom mieste, na ktoré mu bola karta vydaná. Rozlišujeme zelenú kartu typu A, určenú pre kvalifikovaných pracovníkov s vysokoškolským vzdelaním, zelená karta typu B, ktorá je určená pre pracovníkov s minimálnou požiadavkou „vyučení“ a zelená karta typu C pre ostatných pracovníkov. Platnosť karty je na 2-3 roky a u kariet typu A a B sa dá platnosť predĺžiť o ďalšie 3 roky. Je určená pre cudzincov „občanov vymenovaných zemí“⁷, ktorí nie sú členmi EÚ.

Modré karty pre cudzincov v Českej republike

Modrá karta vydaná Českou republikou je povolenie k dlhodobému pobytu na území České republiky za účelom výkonu zamestnania vyžadujúceho vysokú kvalifikáciu. Cudzinec, ktorý má modrou kartu, je oprávnený pobývať na území ČR a pracovať na pracovnom mieste, na ktoré mu bola modrá karta vydaná a prípadne toto miesto za definovaných podmienok zmeniť. Táto karta uľahčí prístup na český trh práce cudzincom, ktorí majú vyššiu kvalifikáciu, po ktorej je v Českej republike dopyt. Podobne ako zelená karta je určená pre cudzincov, ktorí nie sú členmi EÚ. Je požadované minimálne ukončené vysokoškolské vzdelanie alebo vyššie odborné vzdelanie, pokiaľ štúdium trvalo aspoň 3 roky.

(www.mpsv.cz)

⁷ Austrálske spoločenstvo, Čierna Hora, Chorvátska republika, Japonsko, Kanada, Kórejská republika, Nový Zéland, Republika Bosna a Hercegovina, Republika Macedónie, Spojené štáty americké, Srbsko, Ukrajina

6.1 Podmienky zamestnávania občanov Slovenskej republiky na území Českej republiky

Rozdelenie spoločného československého štátu v roku 1993 so sebou prinieslo zmeny v postavení občanov oboch republík, ktorí sa stali na území susedného štátu cudzincami, a tak pre nich začali platiť nové podmienky zamestnávania na území druhého štátu.

Právny rámec zamestnávania medzi SR a ČR je daný Zmluvou (č. 227/1993 Zb.) o vzájomnom zamestnávaní občanov medzi Českou a Slovenskou republikou, uzatvorenej 29. 10. 1992.

Podľa tejto zmluvy nepotrebujú slovenskí občania povolenie k zamestnaniu, ani zamestnávateľia nepotrebujú povolenie k získavaniu občanov zo Slovenskej republiky na voľné pracovné miesta. Zamestnávateľia majú len povinnosť zaregistrovať nového zamestnanca zo Slovenska na územne príslušnom úrade práce, a to najneskôr v deň nástupu občana do zamestnania. V januári 2001 bola k tejto zmluve podpísaná nová Správna dohoda medzi Ministerstvom práce, sociálnych vecí a rodiny a Ministerstvom práce a sociálnych vecí ČR. Dohoda upravuje nové právne predpisy z oblasti zamestnanosti a pobytu cudzincov a sú v nej zakomponované aj ustanovenia na zamedzenie nelegálneho zamestnávania a sprostredkovania zamestnania. Prílohami Správnej dohody sú upravené a rozšírené registračné a informačné karty. Cieľom ich novej úpravy bolo, aby na základe údajov, ktoré obsahujú, bolo možné lepšie sledovať a kontrolovať zamestnávanie občanov na území štátu druhej zmluvnej strany.

Bola zavedená informačná karta pre krátkodobé zamestnania alebo výkon práce, ktorá nepresiahne sedem po sebe nasledujúcich kalendárnych dní a celkom tridsať dní v priebehu kalendárneho roka. Tento typ karty sa týka napr. výkonných umelcov, vedeckých pracovníkov, obsluhujúceho personálu nákladnej a osobnej dopravy a iné. K týmto zamestnancom má zamestnávateľ informačnú povinnosť, ktorú splní vyplnením informačnej karty, najneskôr v deň nástupu k výkonu práce. Nesplnenie informačnej povinnosti je považované za porušenie zákona.

Registračná karta má platnosť najdlhšie jeden rok a v prípade, že zamestnanie má trvanie dlhšie, než jeden rok, dá sa požiadať o predĺženie registračnej karty. Toto potvrdenie vystaví úrad práce opäť po dobu jedného roka – na druhej strane už založenej registračnej karty. V prípade, že dôjde k predčasnému ukončeniu zamestnania (t.j. pred ukončením doby, na ktorú bola registračná karta vystavená), nahlási zamestnávateľ tomu úradu práce, kde vykonal

registrácie, a to najneskôr do 8 kalendárnych dní od skončenia zamestnania. Registračné karty sa archivujú 5 rokov od ukončenia zamestnania. Registračnú kartu vyplní zamestnávateľ v dvoch rovnopisoch, pričom jeden odovzdá príslušnému úradu práce, z ktorého bude vytvorená kópia pre Cudzineckú políciu, úrad práce podľa výkonu práce a pre slovenský úrad práce (so súhlasom občana). Druhý rovnopis si ponechá zamestnávateľ, pričom si vyhotoví kópiu a originál odovzdá zamestnancovi, ktorý s ním pôjde na Cudzineckú políciu za účelom vybavenia pobytu. Slovenským občanom pre prípad registrácie je občan SR, ktorý má trvalý pobyt na území SR. Naopak slovenský občan s trvalým pobytom v ČR sa neregistruje. Občan, ktorý má trvalý pobyt na území SR, ale nie je jej občanom, je posudzovaný pri zamestnávaní na území ČR ako cudzinec. Územný orgán, ktorý zaregistroval občana druhého zmluvného štátu podľa sídla zamestnávateľa, odošle kópiu registračnej karty územnému orgánu, v koho územnej pôsobnosti sa výkon realizuje. Zamestnávateľom pre účely registrácie v ČR sa tiež rozumie slovenská právnická alebo fyzická osoba, ktorá podniká na území ČR a súčasne zamestnáva občanov SR, či ČR. Každý takýto zamestnávateľ musí byť zapísaný v obchodnom registri v súlade so Zmluvou medzi Slovenskou a Českou republikou o dočasnom oprávnení k podnikaniu fyzických a právnických osôb, ktoré podnikajú na území druhej republiky po 31. decembri 1992. Pre vznik nároku na hmotné zabezpečenie je treba splniť aj podmienku nepretržitého zamestnania aspoň v priebehu dvanástich po sebe nasledujúcich mesiacoch , a to aj u viac zamestnávateľov, kde musia pracovné pomery na seba bezprostredne nadväzovať. Výška podpory bude vychádzať z priemerného zárobku u posledného zamestnávateľa. (www.vyplata.cz)

6.2 Pracovné migrácie občanov Slovenska do Českej republiky

Pod pojmom pracovná migrácia budeme rozumieť mechanický pohyb v štatistikách (pri sčítaní označovaný ako dochádzka do zamestnania).

Vzájomné zamestnávanie občanov Slovenskej a Českej republiky má svoje korene ešte z obdobia Česko – Slovenska. Vtedy boli dané počty zisťované z výsledkov sčítania ľudu, domov a bytov. Zdrojom dát boli údaje o dochádzke do zamestnania (t.j. údaje o mieste trvalého bydliska a o mieste pracoviska EAO). Prvýkrát prebehlo sčítanie v roku 1961, ďalšie sa potom konali každých 10 rokov – 1970, 1980, 1991. Údaje zo sčítania v roku 2001 už poskytujú len obmedzené informácie, počty pracovných migrantov tak nie je možné identifikovať. (Halás, M. 2005)

Tab. 6 : Vývoj dochádzky za prácou medzi Slovenskou a Českou republikou v rokoch 1961 – 1991 (v tisíckach osôb)

ROK	1961	1970	1980	1991
Vychádzajúci zo SR do ČR	88,2	48,5	40,4	30,0
Vychádzajúci z ČR do SR	6,2	5,3	6,4	5,2
Dochádzkové saldo	82,0	43,2	34,0	24,8

Prameň: Reková, R. 2011, 14

Tabuľka č. 6 zobrazuje vývoj migrácie za prácou medzi Slovenskou a Českou republikou v rokoch 1961 až 1991. Vyplývajú z nej predtým uvedené skutočnosti o vývoji migrácie medzi oboma štátmi. Počty Čechov na slovenskom trhu práce boli počas sledovaného časového intervalu pomerne stabilné a len mierne presahovali päťtisícovú hranicu. Naopak migrácia v opačnom smere mala odlišný charakter. Počet Slovákov na českom trhu práce v sledovanom časovom období neustále klesal. Najväčší pokles je zaznamenaný medzi rokmi 1961 a 1970 (takmer o 40 000). Príčinou týchto výrazných zmien vo vývoji pracovnej migrácie zo Slovenskej do Českej republiky je fakt, že mnoho slovenských robotníkov odchádzalo v priebehu 50 – 60. rokov pracovať do Čiech hlavne do priemyslových podnikov, aby získali potrebnú kvalifikáciu a pracovné návyky, ktoré následne uplatnili pri návrate na Slovensko, čím prispeli k hospodárskemu i kultúrnemu rozvoju domovskej krajiny. V období 1961 - 1970 zaznamenávame rapidný pokles Slovákov na českom trhu práce práve z dôvodov postupného zlepšenia priemyselnej infraštruktúry Slovenska, ktoré už dokázalo poskytnúť dostatočné množstvo pracovných príležitostí na domácej pôde vo väčšine slovenských okresov.

Ďalšou príčinou poklesu počtu Slovákov v ČR bol podľa Halása M. neustále sa zvyrazňujúci proces asimilácie, ktorému slovenská národnosť podliehala hlavne uzatváraním zmiešaných manželstiev. Migrácia túto asimiláciu nedokázala kompenzovať a v prípade, že nedôjde ani v nasledujúcich rokoch k masívnym migračným tokom, bude ubúdanie slovenskej národnosti v ČR s príchodom nových generácií pokračovať.

Tab. 7 : Okresy SR s najvyšším počtom pracovných migrantov do ČR za rok 1991

Poradie	Okres	Počet (1991)
1	Čadca	7166
2	Senica	2591
3	Žilina	2100
4	Poprad	1287
5	Považská Bystrica	1219
6	Spišská Nová Ves	1087
7	Dolný Kubín	1076

Prameň: Toušek, V. 1999, 308

Čo sa týka priestorovej diferenciácie pracovnej migrácie zo Slovenska, v roku 1991 najviac Slovákov dochádzalo za prácou do ČR z okresu Čadca (7166). Ďalej nasledovali okresy Senica (2591 osôb), Žilina (2100 osôb), Poprad (1287), Považská Bystrica (1219 osôb), Spišská Nová Ves (1087 osôb) a Dolný Kubín (1076 osôb). Ďaleko intenzívnejšia bola dochádzka za prácou do Českej republiky zo severných častí okresov Slovenska, než z južných okresov. (Toušek, V. 1999, 308)

Tab. 8 : Okresy ČR s najvyšším počtom pracovných migrantov zo SR za rok 1991

Poradie	Okres	Počet (1991)
1	Praha	6831
2	Ostrava - mesto	4392
3	Karviná	3297
4	Frýdek - Místek	2940
5	Brno - mesto	1569
6	Hodonín	1347
7	Přerov	558
8	Zlín	547

Prameň: Reková, R. 2011, 16

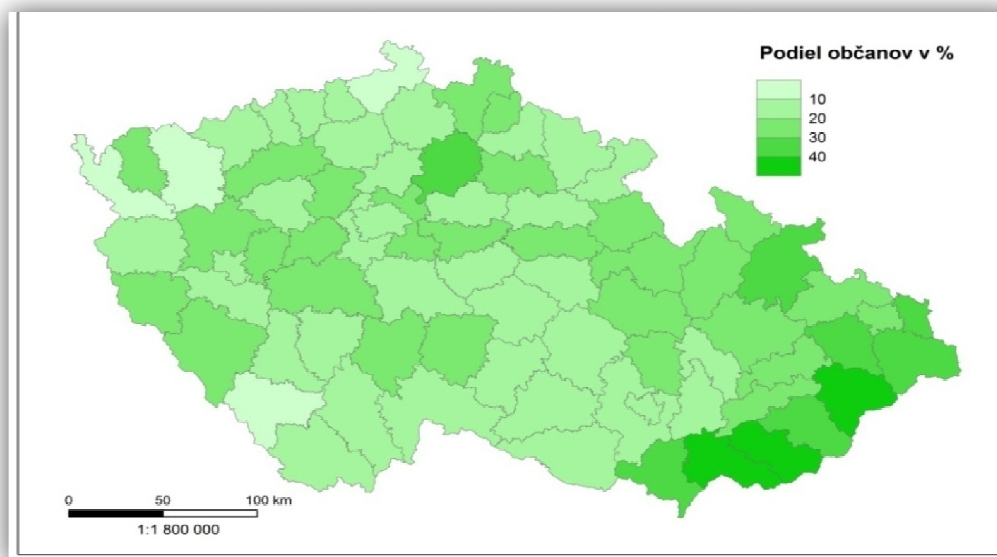
Vysoké prírastky migrantov zo Slovenska v roku 1991 smerovali do hlavného mesta Praha (6831 osôb), ale i do ostatných veľkých miest (Ostrava, Brno, Plzeň, Liberec). Najsilnejšia koncentrácia dochádzajúcich slovenských občanov bola však v ostravskej aglomerácii, konkrétne v okrese Ostrava – mesto pracovalo 4392 osôb, v okrese Karviná 3297 osôb a v okrese Frýdek – Místek 2940 osôb. Významná bola aj pracovná migrácia do okresov Brno - mesto (1569 osôb), Hodonín (1347 osôb), Přerov (558 osôb) a Zlín (547 osôb). V počte denne dochádzajúcich za prácou zo Slovenska do Českej republiky mal najväčšie zastúpenie okres Hodonín, t.j. 86,2 %. (Reková, R. 2011, 16)

Pri porovnávaní migrácie za prácou pred rokom 1989 a po rozdelení federácie musíme vychádzať z výsledkov sčítania ľudu, domov a bytov z roku 1991. Počet občanov Českej republiky na slovenskom trhu práce, ktorých bolo v roku 1991 viac ako 5000, po rozdelení klesol až na menej ako 1000 osôb. Do roku 1998 nemal tento počet výraznejšie výkyvy, až 30.6. 1998 po prvýkrát prekročil hranicu 3000 osôb. Počas nasledujúcich rokov opäť mierne poklesol, avšak tieto hodnoty sú takmer zanedbateľné. Naopak migrácie zo Slovenska do Českej republiky majú oveľa výraznejší charakter. V roku 1991 bolo na českom trhu práce asi 30 000 Slovákov, ich počet mierne klesol v prvom období po rozdelení nad hranicu 20 000, čo súviselo z prepúšťaním v mnohých priemyselných závodoch, na čom sa podpísalo i rozdelenie spoločného štátu. (Halás, M. 2005) Podľa článku od Halása a Kládva (2008), po roku 1994 však začal počet Slovákov v Českej republike opäť narastať, dokonca prekročil až hranicu 100 000 osôb. Ako najpravdepodobnejší dôvod sa javí to, že občania, ktorí mali možnosť, sa rozhodli emigrovať do Českej republiky, a to pod vplyvom blížiaceho sa rozdelenia spoločného štátu a očakávaného prehlbovania rozdielov ekonomickej situácie v oboch novovzniknutých štátoch).

Začínajú tiež vznikať nezrovnalosti v evidencii migrácie medzi Slovenskou a Českou republikou. Pretože v roku 1993 si oba štáty vymieňali štatistické údaje a od roku 1994 sa začali objavovať podstatné rozdiely v štatistike. Bolo to zapríčinené tým, že slovenskí občania sťahujúci sa do susedného Česka, nemali odhlasovaciu povinnosť, a teda Slovenský štatistický úrad zaeviduje z tohto dôvodu len mizivé percento emigrantov do ČR, či ostatných štátov. Taká istá situácia je i v opačnom prípade, keď sa občania Českej republiky sťahujú na Slovensko. Teda pri migrácii medzi Českou a Slovenskou republikou môžeme priestorovo analyzovať len miesto prisťahovania, miesto odstťahovania nie je možné zo štatistických údajov získať. (Halás, M. 2005)

Po roku 1997 sa počet Slovákov pomerne ustálil, ďalšia vlna nárastu nasleduje od roku 2004. Odvtedy počet Slovákov pracujúcich v ČR neustále rastie a rok od roku zvyšuje svoje historické maximum.

V 90. rokoch 20. storočia boli Slováci zamestnávaní na menej atraktívnych pracovných miestach, ktoré domáce obyvateľstvo nechcelo obsadzovať. Boli dokonca ochotní pracovať za horšie platové podmienky. V posledných rokoch sa však situácia začala meniť a na českom trhu práce sa uplatňujú aj kvalifikovaní pracovníci (lekári, učitelia, programátori a pod.), ktorí supľujú menšiu časť domácej elity odchádzajúcej za prácou na západ.

Obr. 6 : Podiel občanov Slovenskej republiky na všetkých cudzincov v jednotlivých okresoch ČR za rok 2005 (k 31.12.)

Prameň: vlastné spracovanie

Z obrázku č. 6 vidíme, že najviac občanov Slovenska sa koncentrovalo v roku 2005 v prihraničných okresoch, t.j. Hodonín, Uherské Hradiště, Vsetín, a to viac než 40% zastúpením. Vysoký podiel Slovákov vykazujú aj moravské okresy Břeclav, Zlín, Frýdek-Místek, Karviná, Nový Jičín a Bruntál. V Čechách mal najväčšie zastúpenie slovenských občanov okres Mladá Boleslav, najmä vďaka automobilke Škoda, kde mnoho Slovákov pracuje. Najnižším podielom Slovákov vykazoval okres Cheb, kde v danom roku žilo len 5 % a ešte okres Karlovy Vary s 6% zastúpením.

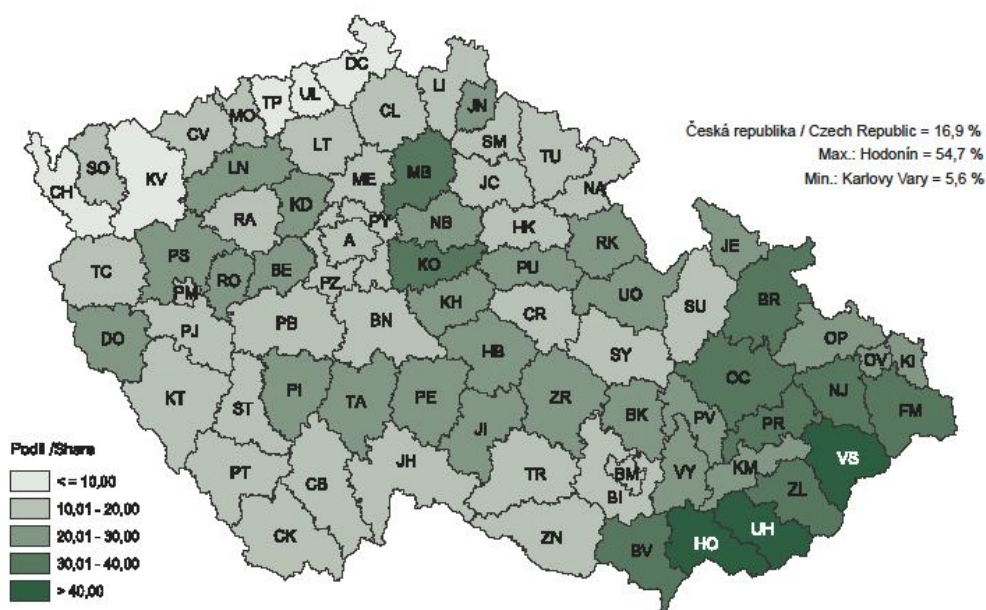
Priestorová diferenciácia pracovných migrácií je determinovaná hlavne ponukou voľných pracovných miest na trhu práce. Migranti zo Slovenska preto prichádzajú do regiónov s najlepšou ponukou voľných pracovných príležitostí, s najnižšou nezamestnanosťou, s najväčším počtom investorov, a to aj napriek tomu, že v mnohých prípadoch majú značnú vzdialenosť od spoločnej štátnej hranice. (Halás, M., Kladivo, P., 2008) Posúva sa tiež priestorová diferenciácia miest odkiaľ Slováci odchádzajú pracovať do ČR. Ubúda počet „pendlerov“ (denná dochádzka za prácou) a prevládajú migrácie na väčšie vzdialenosti (Drbohlav, Toušek, 2005)

Tab. 9 : Okresy ČR s najvyšším počtom pracovných migrantov zo SR za vybrané roky 2001, 2005, 2009, 2011 (stav k 31.12.)

č.	Okres	2001	2005	2009	2011
1.	Praha	18 586	20 338	32 262	37 326
2.	Ostrava - mesto	6371	1 052	1 043	1117
3.	Brno -mesto	4314	1388	1761	1 284
4.	Vsetín	2908	1 460	1 157	1274
5.	Zlín	2079	2 283	2 720	3290
6.	Karviná	1888	1460	1 312	1538
7.	Mladá Boleslav	1845	4 495	7 290	8344
8.	Frýdek - Místek	1597	4 844	8 194	4469
9.	Hodonín	1383	1 658	3 093	4400
10.	Kladno	465	4 076	4 856	5030

Prameň: ČSÚ (vlastné spracovanie)

Tabuľka č. 9 vykazuje vysoké prírastky migrantov do najväčších miest (Praha, Brno, atď.) a u Mladej Boleslavi (automobilka Škoda). Naopak klesá význam okresov slovensko – českého pohraničia, kde od roku 2001 zaznamenávame pokles migrantov zo Slovenska. Taktiež v roku 2001 bol oproti roku 1991 zaznamenaný úbytok pracovných síl v okresoch Karviná a Frýdek-Místek. Bolo to spôsobené prepúšťaním prebytočných pracovníkov zo závodov čiernej metalurgie. Avšak medzi rokmi 2005-2009 opäť vzrástol počet migrantov v okrese Frýdek-Místek až na hranicu viac ako 8000 osôb v roku 2009. V okrese Karviná počet migrantov za dané časové obdobie klesol. Situácia sa zmenila v roku 2011, kedy zaznamenávame úbytok v okrese Frýdek-Místek a naopak mierny nárast v okrese Karviná. Aj napriek nevyrovnanému priebehu migrácií, ostáva skupina severomoravských okresov Ostrava–mesto, Karviná a Frýdek–Místek oblasťami s najväčšou koncentráciou slovenských pracovníkov (v súčte 7124 osôb za rok 2011).

Obr. 7 : Podiel občanov Slovenskej republiky na všetkých cudzincov v jednotlivých okresoch ČR v roku 2010 (k 31.12.)

Prameň: ČSÚ

Z uvedenej mapy, ktorá je zobrazená na obrázku č. 7 vidíme, že najväčší podiel občanov Slovenska z celkového počtu cudzincov v Českej republike sa nachádza rovnako ako v roku 2005 v okrese Hodonín, t.j. 54, 7 %. Naopak minimum Slovákov žije v okrese Karlovy Vary,

t.j. 5,6 %. Viac než 40% zastúpenie cudzincov slovenskej štátnej príslušnosti vykazujú okrem okresu Hodonín aj okresy Uherské Hradiště a Vsetín, ide teda o prihraničné okresy. Je viditeľné, že väčšie zastúpenie slovenských občanov majú moravské okresy, napr. Zlín, Frýdek- Místek, Břeclav, Olomouc, Přerov, Nový Jičín, Prostějov. Príčinou môže byť práve blízkosť štátnej hranice so Slovenskom, keďže často si ľudia vyberajú zamestnanie, čo najbližšie k domovu. Ďalším možným vysvetlením sú zmiešané manželstvá, ktoré Česi a Slováci uzatvárali počas 80.-90. rokov a natrvalo sa tu potom usadili a ostali tu žiť. Taktiež vidíme výrazné zastúpenie aj naďalej v okresoch Kolín a Mladá Boleslav. Najmenej cudzincov slovenskej štátnej príslušnosti žije v severozápadnej časti Českej republiky pri hraniciach s Nemeckom, konkrétne v okresoch Cheb, Karlovy Vary, Teplice, Ústí nad Labem a Děčín a tiež v oblasti Juhočeského kraja (t.j. v okresoch Jindřichuv Hradec, Český Krumlov, České Budějovice atď.).

Tab. 10: Občania Slovenska evidovaní na úradoch práce v ČR v období**1995 – 2011 (k 31.12.)**

rok	počet	rozdiel 2011- daný rok
1995	59 323	47 102
1996	72 244	34 181
1997	69 723	36 702
1998	61 320	45 105
1999	53 154	53 271
2000	63 567	42 858
2001	63 555	42 870
2002	56 558	49 867
2003	58 053	48 372
2004	59 818	46 607
2005	75 297	31 128
2006	91 355	15 070
2007	101 233	5192
2008	100 223	6202
2009	98 192	8233
2010	100 727	5698
2011	106 425	0

Prameň: MPSV ČR, vlastné úpravy

Podľa zdrojov MPSV ČR z tabuľky č. 10 zaznamenávame od roku 1995 výrazný nárast počtu občanov Slovenskej republiky evidovaných na úradoch práce v Českej republike. Kým v roku 1995 ich bolo evidovaných 59 323, v nasledujúcom roku ich počet narástol o 12 921 osôb, t.j. 72 244. Od roku 1996 tento počet klesol na 53 154 osôb v roku 1999, čo mohlo byť spôsobené prebiehajúcou transformáciou v oboch susedných krajinách. V období rokov 2000 – 2001 sa počet Slovákov opäť zvýšil na hranicu viac než 60 000 a v nasledujúcich rokoch 2002, 2003, 2004 opäť klesol a to na 59 818 osôb. Po vstupe oboch krajín do EÚ v roku 2004 začal počet slovenských občanov narastať, v roku 2005 už zaznamenávame nárast o 15 479 osôb, t.j. na 75 297 a v roku 2006 nárast o 16 058 osôb oproti roku 2005. Od roku 2007 do súčasnosti sa počet Slovákov pohybuje nad hranicou 100 000 osôb, okrem roku 2009 (v čase hospodárskej krízy), kedy počet mierne poklesol na

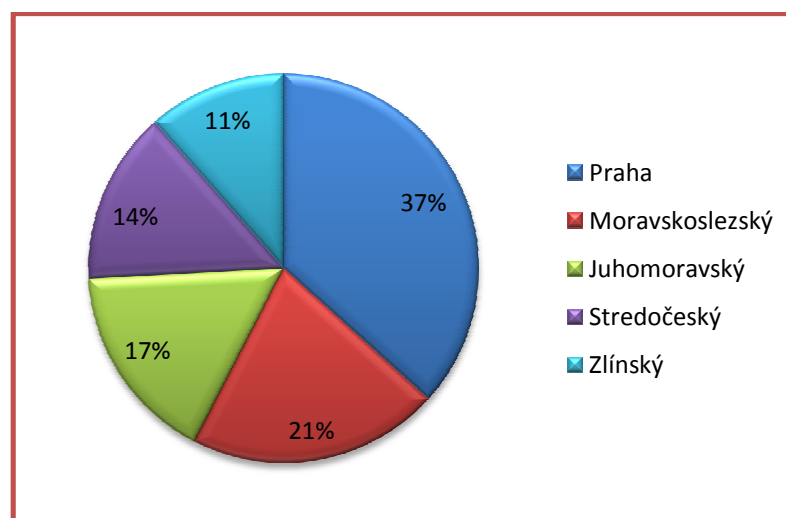
98 192 osôb. V roku 2011 bolo na českých úradoch práce zaevidovaných 106 425 Slovákov, čo je oproti roku 1995 rozdiel o 47 102 osôb.

**Tab. 11 : Občania Slovenska registrovaní na úradoch práce v ČR
podľa krajov za roky 2001 a 2011 (k 31.12.)**

kraj	2001	2011
Praha	18586	37326
Stredočeský	7270	17085
Juhočeský	1872	3333
Plzeňský	1431	7688
Karlovarský	756	1129
Ústecký	1437	2258
Liberecký	1970	2831
Královohradecký	1399	2489
Pardubický	1334	3243
Vysočina	1516	2162
Juhomoravský	8396	12655
Olomoucký	1219	2272
Zlínsky	5814	4165
Moravskoslezský	10555	7789

Prameň: Bulletin č. 28 (Horáková 2011), vlastná úprava

Graf č. 6 : 5 krajov s najväčším počtom občanov Slovenska registrovaných úradmi práce v ČR za rok 2001 (k 31.12.)

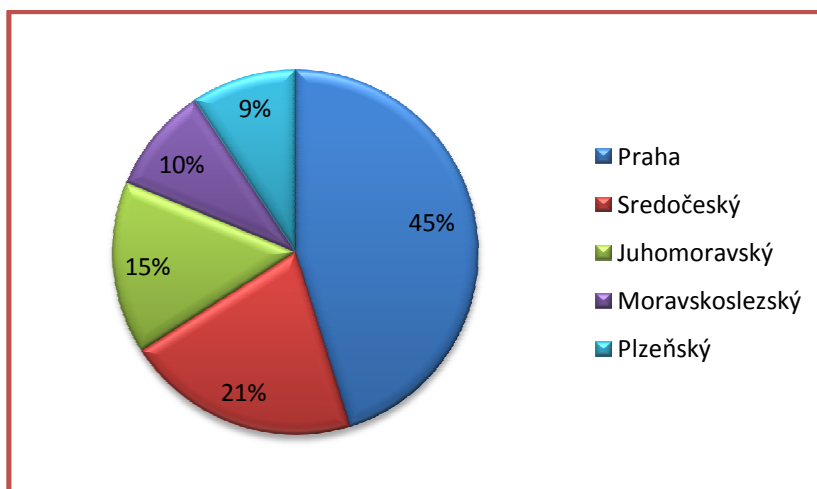

Prameň: Bulletin č. 28 (Horáková 2011)

Z grafu č. 6 vidíme, že najväčšie zastúpenie na úrovni NUTS 3⁸, čo sa týka podielu občanov Slovenska registrovaných úradmi práce v Českej republike má v roku 2001 hlavné mesto Praha, a to 37% zastúpenie (celkom 18 586 slovenských občanov). Na druhom mieste je Moravskoslezský kraj s 21% zastúpením (10 555 osôb), na treťom mieste je Juhomoravský kraj so 17% zastúpením (8396 osôb), na štvrtom mieste je Stredočeský kraj so 14% zastúpením (7270 osôb) a na piatom mieste je v danom roku kraj Zlínsky s 11% zastúpením (5814 osôb). Z tabuľky č. 11 tiež môžeme vidieť, že najmenšie počty registrovaných slovenských občanov majú v roku 2001 úrady práce v Karlovarskom kraji (756 osôb), Olomouckom kraji (1219 osôb) a v Pardubickom kraji (1334 osôb).

⁸ Skratka pre normalizovanú klasifikáciu územných celkov v Českej republike (konkrétne v tomto prípade NUTS 3 = kraje) pre potreby Štatistického úradu a Eurostatu

Graf č. 7 : 5 krajov s najväčším počtom občanov Slovenska registrovaných úradmi práce v ČR za rok 2011 (k 31.12.)

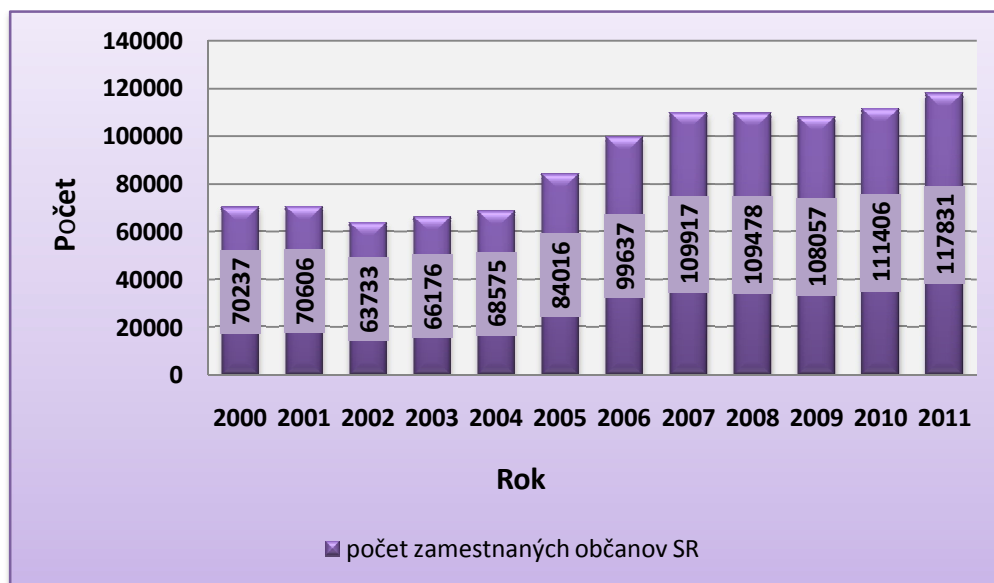

Prameň: Bulletin č. 28 (Horáková 2011)

Graf č. 7 vykazuje podiel registrovaných slovenských občanov na úradoch práce za rok 2011, na úrovni NUTS 3, a to konkrétne v piatich najviac zastúpených krajoch. Rovnako ako v roku 2001 malo najväčšie zastúpenie slovenských občanov registrovaných na úradoch práce v Českej republike hlavné mesto Praha, konkrétne 45 % (t.j. 37 326 osôb). Oproti roku 2001 je to nárast o viac než 18 000 osôb. Na druhom mieste sa nachádza Stredočeský kraj s 21% zastúpením (17 085 osôb), čo je oproti roku 2001, kedy sa nachádzal na štvrtom mieste, nárast o takmer 10 000 osôb. Juhomoravský kraj si udržal svoju pozíciu a i v roku 2011 sa nachádza na treťom mieste s 15% zastúpením (12 655 osôb), čo je oproti roku 2001 nárast o viac než 4000 osôb. Moravskoslezský kraj oproti roku 2001 klesol na štvrté miesto, a to s 10% zastúpením v roku 2011 (7 789 osôb), čo je pokles o 2766 osôb. Na piate miesto sa dostal Plzeňský kraj s 9% zastúpením (7 688 osôb), ktorý zaznamenal nárast o viac ako 6000 osôb. Predbehol tak kraj Zlínsky, ktorý sa v roku 2001 nachádzal na piatom mieste a v roku 2011 spolu s Moravskoslezským krajom ako jediné dva kraje v ČR zaznamenali pokles počtu slovenských občanov registrovaných na úradoch práce. Dôvodom tohto poklesu môže byť pokles výroby v čiernej metalurgii, ktorou je známy Moravskoslezský kraj, či pokles továrenskej výroby v Zlínskom kraji. Naopak oproti roku 2001, sa v súčasnosti slovenskí občania začali koncentrovať práve v najväčších mestách Českej republiky, konkrétne v Prahe, v Brne, v Plzni, či v mestách Stredočeského kraja, kde sa uplatňujú i na vyššie postavených pracovných pozíciách, a to vďaka vyššej úrovni vzdelania, či vyššej kvalifikácii.

Graf č. 8 : Vývoj zamestnanosti občanov Slovenska na území ČR v rokoch

2000 – 2011 (k 31.12)

Prameň: Bulletin č. 28 (Horáková 2011)

V grafe č. 8 je popísaný vývoj zamestnanosti slovenských občanov na území Českej republiky v rokoch 2000 – 2011. V rokoch 2000 a 2001 sa tento počet pohyboval pri hranici 70 000 občanov. Nasledujúce tri roky 2002, 2003 a 2004 zaznamenávame pokles pod túto hranicu, najmenej Slovákov pracovalo v ČR v roku 2002 (63 733 osôb), avšak od tohto roku tento počet každoročne narastal. Po vstupe oboch krajín do EÚ sa dokonca počty zamestnaných Slovákov v ČR začali výrazne zvyšovať. V rokoch 2004 a 2005 je viditeľný medziročný nárast o viac ako 15 000 osôb. Podobne aj medzi rokmi 2005 a 2006 bol tento nárast o viac ako 15 000 osôb. Mierny pokles môžeme vidieť v roku 2009, čo je opäť spôsobené vypuknutím hospodárskej krízy a následným prepúšťaním zamestnancov, krachom mnohých podnikov, či znižovaním plátov. Od roku 2009 však počet Slovákov opäť narastal a v roku 2010 presiahol dokonca hranicu 110 000 osôb. V roku 2011 bolo v ČR zamestnaných až 117 831 občanov Slovenska, čo je najviac za posledných 12 rokov.

Tab. 12 : Podiel občanov SR na celkovej zamestnanosti v ČR v období 2000 – 2011

(k 31.12.)

rok	pracovná sila v ČR	občania SR registrovaní na úradoch práce	z toho žien	podiel žien v %	podiel občanov SR na pracovnej sile v ČR v %
2000	5 210 973	63 567	12 290	19,33	1,22
2001	5 192 006	63 555	14 468	22,76	1,22
2002	5 245 663	56 558	13 386	23,67	1,08
2003	5 263 144	58 053	15 658	26,98	1,10
2004	5 242 782	59 818	17 088	28,57	1,14
2005	5 419 285	75 297	23 016	30,57	1,39
2006	5 495 811	91 355	29 949	32,78	1,66
2007	5 544 625	101 233	34 665	34,24	1,83
2008	5 621 070	100 223	34 667	34,59	1,78
2009	5 708 580	98 192	35 013	35,66	1,72
2010	5 712 497	100 727	36 273	36,01	1,76
2011	5 709 218	106 425	38 580	36,25	1,86

Prameň: Bulletin č. 28 (Horáková 2011)

Z tabuľky č. 12, ktorá zaznamenáva podiel občanov SR na pracovnej sile v ČR v období 2000- 2011, vyplýva , že tento podiel sa pohybuje na úrovni do 2 %. Najvyšší podiel Slovákov je v roku 2011, t.j. 1,86 % , kedy je i najviac registrovaných občanov SR na úradoch práce v ČR (106 425). Najnižší podiel bol v roku 2002, t.j. 1,08 %, kedy bolo na úradoch práce registrovaných za dané časové obdobie 56 558 Slovákov.

Tab. 13 : Občania SR s živnostenským oprávnením na území ČR v období**2001 – 2011 (k 31.12)**

rok	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Ženy	714	766	888	1045	1184	1196	1364	1538	1793	2113	2374
Muži	6337	6409	7235	7712	7535	7086	7320	7717	8072	8568	9032
Celkom	7051	7175	8123	8757	8719	8282	8684	9255	9865	10681	11406

Prameň: Bulletin č. 28 (Horáková 2011), vlastný výpočet

Z občanov SR so živnostenským oprávnením v ČR majú podľa tabuľky č. 13 výraznú prevahu osoby mužského pohlavia. V súčasnosti má živnostenské oprávnenie v ČR až 9032 slovenských mužov, čo je oproti roku 2001 nárast o takmer 2700 osôb. Čo sa týka žien, živnostenské oprávnenie má v roku 2011 2374 žien zo Slovenska, čo je nárast o 1660 osôb oproti roku 2001. Celkovo sa počet osôb zo SR za dané časové obdobie zvyšoval, len po vstupe SR i ČR do EÚ vidíme mierny pokles medzi rokmi 2004 až 2007 , tento počet sa pohyboval nad hranicou 8000 osôb. Od roku 2007 zaznamenávame každoročný nárast, a to v roku 2009 nad 9000 osôb a v roku 2010 tento počet už presiahol i hranicu 10 000 osôb. V roku 2011 malo živnostenské oprávnenie v ČR už celkom 11 406 občanov Slovenska.

Tab. 14 : Zamestnanosť občanov Slovenska podľa pohlavia a postavenia v zamestnaní**(k 31.12. 2011)**

Zamestnaní celkom				Živnostníci				Evidovaní ÚP			
Celkom	Muži	Ženy	Podiel v %	Celkom	Muži	Ženy	Podiel v %	Celkom	Muži	Ženy	Podiel v %
117831	76877	40954	34,8	11406	9032	2374	20,8	106425	67845	38580	36,3

Prameň: MPSV, MPO ČR, vlastné úpravy

Tabuľka č. 14 vykazuje počty občanov SR podľa pohlavia a postavenia v zamestnaní za rok 2011. Obsahuje počet zamestnaných osôb celkom, ktorý činí 117 831 osôb, z toho ženy tvoria 34, 8% podiel na celkovom počte zamestnaných Slovákov v ČR. Počet zamestnaných žien je výrazne nižší (40 954) oproti mužom (76 877). Taktiež podiel žien so živnostenským oprávnením na území ČR tvorí len 20,8 % a ich celkový počet je 2374, čo je o 6658 menej

než mužov. Evidovaných na úrade práce je v roku 2011 celkom 106 425 občanov Slovenskej republiky, z toho mužov je 67 845 a žien 38 580, čo tvorí 36,3% podiel z celkovo evidovaných Slovákov na ÚP v ČR.

**Tab. 15 : Zamestnanosť občanov Slovenska podľa vekových skupín za obdobie
2006 – 2010 (k 31.12.)**

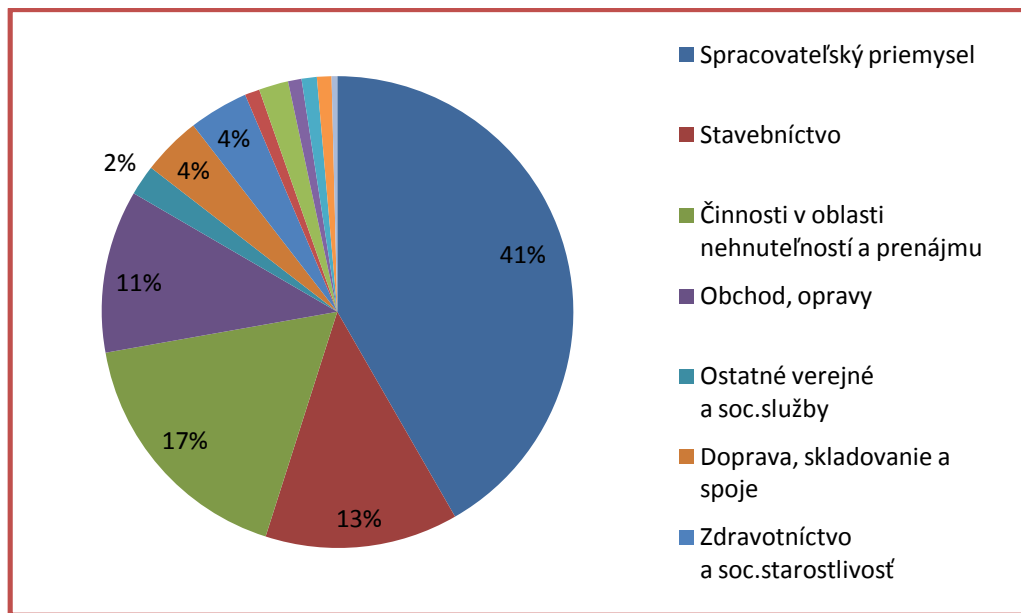
rok	Zamestnaní celkom	Veková skupina						
		-19	20-24	25-39	40-54	55-59	60-64	65 +
2006	99637	2813	21953	45195	24713	3767	872	324
2007	109917	2663	21334	51752	27568	4835	1346	419
2008	100223	1584	17181	51015	24017	4677	1386	363
2009	108057	1011	14269	58819	26320	5232	1837	569
2010	111408	1156	12497	62379	26778	5732	2168	698

Prameň: ČSÚ, vlastné úpravy

Z tabuľky č. 15 môžeme posúdiť zamestnanosť slovenských občanov podľa vekových skupín za časové obdobie 2006 – 2010 (k 31.12.). Najviac zamestnaných Slovákov v ČR zastupuje veková skupina 25 – 39 rokov, kde sa tieto počty pohybujú až nad hranicou 40 000. V roku 2006 bolo v danej vekovej skupine v ČR zamestnaných celkom 45 195 Slovákov a z roka na rok tento počet rástol, pričom v roku 2010 už v ČR bolo zamestnaných 62 379 Slovákov. Druhou najpočetnejšou skupinou je veková skupina 40 – 54 rokov, pričom najviac zamestnaných v tejto vekovej kategórii vykazuje rok 2007, kedy pracovalo v ČR celkom 27 568 Slovákov. Na treťom mieste je veková kategória mladých ľudí v rozmedzí 20 – 24 rokov, kde sa tieto počty pohybovali okolo hranice 20 000 v rokoch 2006 a 2007, avšak v nasledujúcich rokoch začali postupne klesať a v roku 2010 zaznamenávame celkom 12 497 zamestnaných slovenských občanov, čo je oproti roku 2006 pokles o viac než 9000 osôb. Túto situáciu mohla zapríčiniť hospodárska kríza, ale tiež túžba mladých ľudí vyskúšať si prácu v zahraničí, prípadne si tam nájsť uplatnenie za lepších platových podmienok, než doma na Slovensku, či v susednom Česku. Najmenej zamestnaných Slovákov je logicky vo vekovej skupine starších ľudí 65 +, kde dané počty nedosahujú ani hranicu 1000 zamestnaných osôb.

Graf č. 9 : Občania Slovenska evidovaní ÚP v ČR podľa OKEČ

za rok 2007 (k 31.12.)

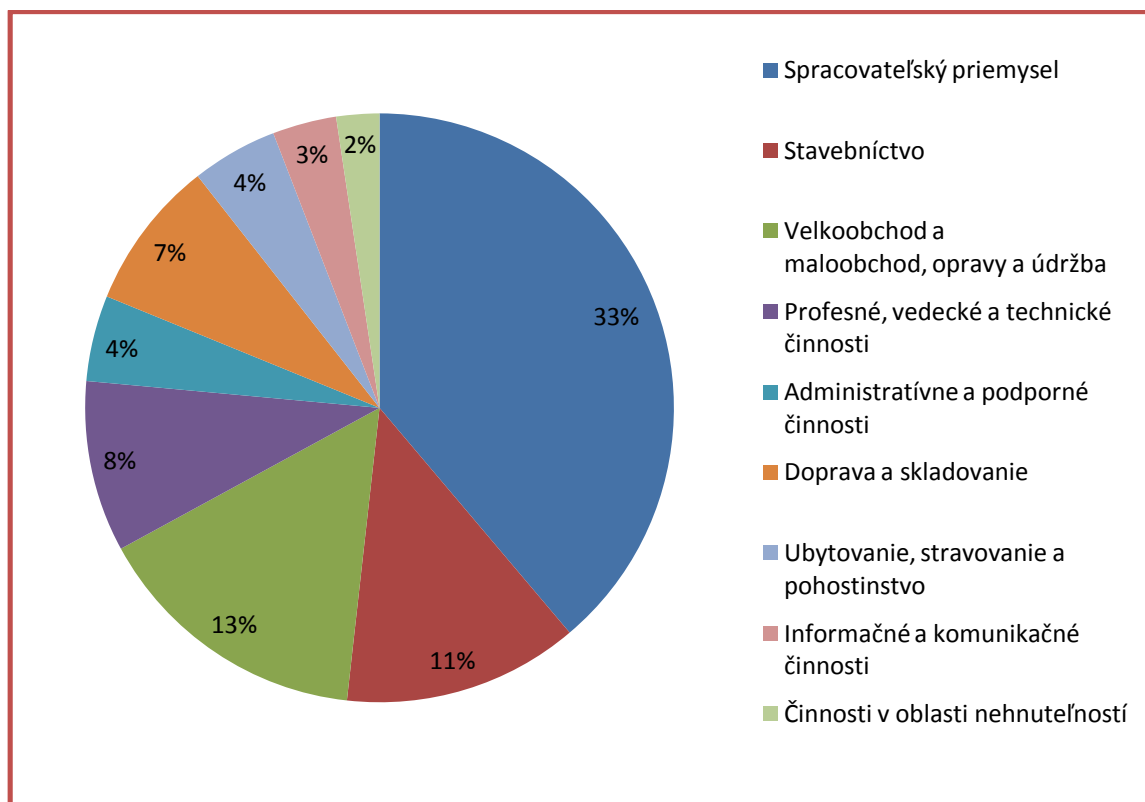
Prameň : ČSÚ, vlastné úpravy

Podľa odvetvovej klasifikácie ekonomických činností (OKEČ) z grafu č. 9, môžeme konštatovať, že najviac Slovákov v roku 2007 pracovalo v oblasti spracovateľského priemyslu, a to až 41 %. Druhé najväčšie zastúpenie podľa OKEČ mali činnosti v oblasti nehnuteľností a prenájmu, kde sa uplatnilo v danom roku 17 % Slovákov a na treťom mieste sa nachádzalo stavebníctvo, kde pracovalo v roku 2007 13 % občanov Slovenska. V oblasti obchodu a opráv pracovalo 11 % osôb a menej než 10 % zamestnaných Slovákov vykazujú ostatné oblasti, ako napr. zdravotníctvo, doprava, ubytovanie a stravovanie, ťažba nerastných surovín a iné.

Český štatistický úrad zaviedol s účinnosťou od 1.1. 2008 Klasifikáciu ekonomických činností CZ-NACE, ktorá bola vypracovaná podľa medzinárodnej štatistickej klasifikácie ekonomických činností, v súlade s nariadením Európskeho parlamentu a Rady (ES) zo dňa 20. decembra 2006. Klasifikácia CZ-NACE zohľadňuje technologický rozvoj a štrukturálne zmeny hospodárstva za posledných 15 rokov, je relevantnejšia s ohľadom na hospodársku realitu a lepšie porovnateľná s inými medzinárodnými klasifikáciami. CZ – NACE nahradzuje Odvetvovú klasifikáciu ekonomických činností (OKEČ) z roku 2003 a aktualizovanú v roku 2005. (www.czso.cz)

Graf č. 10 : Občania Slovenska evidovaní ÚP v ČR podľa CZ - NACE

za rok 2011 (k 31.12.)

Prameň: ČSÚ, vlastné úpravy

Podľa klasifikácie ekonomických činností CZ – NACE, ktorá nahradila odvetvovú klasifikáciu ekonomických činností OKEČ, pracovalo v roku 2011 najviac Slovákov v spracovateľskom priemysle, a to 33 %. Oproti roku 2007 je to pokles o 8 %. Druhým najviac zastúpeným odvetvím bol v roku 2011 veľkoobchod, maloobchod, opravy a údržba, kde pracovalo 13 % slovenských občanov a na treťom mieste bolo stavebníctvo s 11% zastúpením slovenských občanov. V oblasti profesijných, vedeckých a technických činností pracovalo v danom roku 8 % a v oblasti dopravy a skladovania 7 % Slovákov. Pokles zaznamenali oproti roku 2007 činnosti v oblasti nehnuteľností, keďže v roku 2007 v danej oblasti pracovalo 17 % občanov Slovenska, v roku 2011 je to už len 2% zastúpenie. V súčasnosti sa Slováci začali presadzovať aj v oblasti ubytovacích a stravovacích zariadení, z grafu vidíme 4% zastúpenie v danej oblasti. Taktiež sa čoraz atraktívnejšími stávajú informačné a komunikačné činnosti, kde v súčasnosti pracujú 3 % slovenských občanov.

**Tab. 16 : Občania Slovenska evidovaní ÚP v ČR podľa CZ - ISCO za rok 2011
(k 31.12.)**

CZ -ISCO	počet	podiel v %
Zákonodarcovia a riadiaci pracovníci	2225	2,2
Špecialisti	13 252	13,3
Technickí a odborní pracovníci	11 965	12,0
Úradníci	5751	5,8
Pracovníci v službách a predaji	11 754	11,8
Kvalifik. pracovníci v poľnohospodárstve, lesníctve a rybárstve	644	0,6
Remeselníci a opravári	20 706	20,7
Obsluha strojov a zariadení, montéri	19 796	19,8
Pomocníci a nekvalifikovaní pracovníci	20 225	20,2
Zamestnanci v ozbrojených silách	102	0,1

Prameň: ČSÚ

Klasifikácia zamestnania (KZAM) bola členená do desiat' základných kategórií:

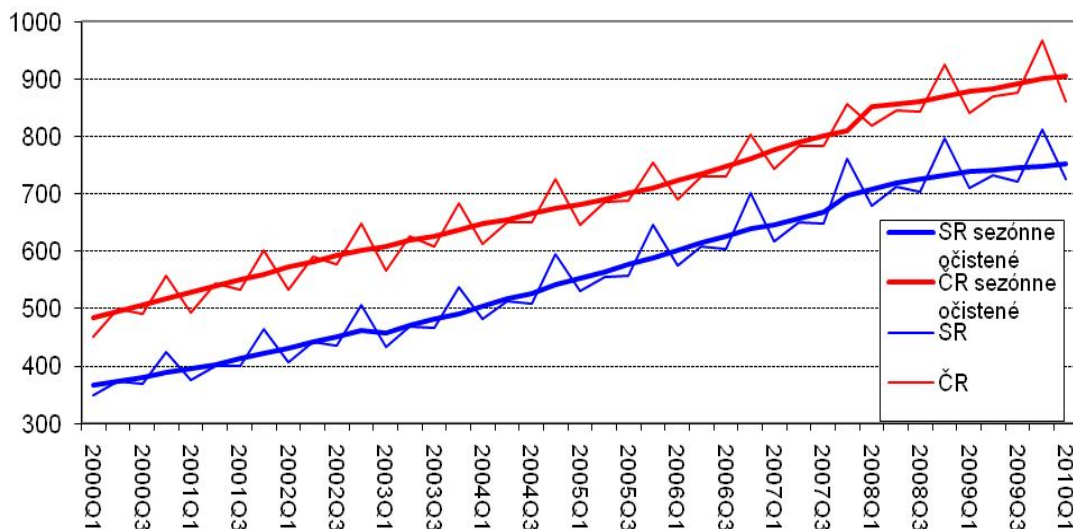
1. Zákonodarcovia, vedúci a riadiaci pracovníci
2. Vedeckí a odborní duševní pracovníci
3. Technickí, zdravotníckí a pedagogickí pracovníci
4. Nižší administratívni pracovníci (úradníci)
5. Prevozní pracovníci v službách a v obchode
6. Kvalifikovaní robotníci v poľnohospodárstve a lesníctve
7. Remeselníci a kvalifikovaní výrobcovia, spracovatelia a opravári
8. Obsluha strojov a zariadení
9. Pomocní a nekvalifikovaní pracovníci
0. Príslušníci armády

Od 1. januára 2011 bola klasifikácia KZAM nahradená novou klasifikáciou zamestnania CZ-ISCO (viď. tab. 9), vychádzajúcou z medzinárodného štandardu ISCO – 08. Z danej tabuľky môžeme vidieť, že najväčší počet zamestnaných Slovákov v ČR tvoria v súčasnosti remeselníci a opravári, celkom 20 706 osôb. Nasledujú pomocníci a nekvalifikovaní pracovníci (20 225 osôb) a tretou najpreferovanejšou oblasťou zamestnania je obsluha strojov a zariadení, montéri, kde pracovalo v roku 2011 19 796 Slovákov. V kategórii „špecialisti“ pracovalo v roku 2011 13 252 osôb zo Slovenska. Technických a odborných pracovníkov v ČR pracuje takmer 12 000 osôb a takmer rovnaký počet pracovníkov zo Slovenska zamestnáva aj oblasť služieb a predaja. Medzi najmenej zastúpené kategórie patria ozbrojené sily, kde v roku 2011 pracovalo len 102 Slovákov, ďalej v oblasti poľnohospodárstva, lesníctva a rybárstva len 644 kvalifikovaných pracovníkov, alebo len 2225 slovenských občanov sa presadilo ako zákonodarcovia, či riadiaci pracovníci.

Po vstupe do EÚ vytvorila Česká republika podmienky pre voľný pohyb pracovníkov pre všetky členské štáty Európskej únie. Občania SR majú teda rovnaké právne postavenie v právnych vzťahoch upravených zákonom o zamestnanosti ako občania ČR. Najviac vyhľadávaní sú v súčasnej dobe strojármi, montážnikmi, stavební robotníkmi a robotníckej profesie všeobecne, ďalej sú to IT špecialisti, obchodníci, či pracovníci služieb.

6.3 Komparácia miezd medzi Slovenskou a Českou republikou

Práca v susednom Česku je pre Slovákov príťažlivá z viacerých dôvodov. Ide najmä o lepšie finančné ohodnotenie, ktoré je v Česku vyššie, ako na Slovensku, čo sa týka rovnakej pracovnej pozície. Ďalej nám susedný štát ponúka viac pracovných príležitostí a lepšie uplatnenie, a to najmä vďaka dvojnásobne väčšiemu trhu a tiež väčšiemu počtu investícií zahraničných investorov. Jedným z častých dôvodov je tiež geografická a rečová blízkosť, čo je spojené s minulosťou, a to existenciou spoločného štátu. Slováci teda v susednom Česku nie sú považovaní za cudzincov.

Obr. 8 : Vývoj priemerných miezd v ČR a SR (prepočet do EUR jednotným kurzom)

Prameň: Holý, D. (ČSÚ), Chrappa, I. (ŠÚSR)

Z grafu, ktorý je vyobrazený na obrázku č. 8 vidíme, že po odstránení vplyvu sezónnosti sú obe čiary (ČR i SR) takmer súmerné. Holý, D. a Chrappa, I. to vysvetľujú tak, že táto situácia nastala preto, lebo absolútny rozdiel týchto dvoch priemerných miezd je zhruba konštantný. S rastúcou úrovňou sa relatívny rozdiel znižuje, teda v roku 2001 tvoril slovenský priemer len tri štvrtiny českého, v roku 2010 už to bolo 84 %. Reálnu úroveň miezd z revolučného roku 1989 prevýšilo Slovensko prvýkrát v roku 2007, v Česku to bolo už v roku 1996, neberie sa však do úvahy výrazný nárast mzdovej diferenciácie.

Čo sa týka odvetvovej štruktúry, obidve krajiny patria medzi najviac priemyslové v rámci EÚ a rozdiely v platoch nie sú až také veľké. Výnimkou môže byť oblasť školstva, kde v SR bol v roku 2009 zárobok 643 € a v ČR 887 €. Rozdiely v platoch napr. vo verejnej správe sú len päťpercentné. Najvyššie platy sú v oboch štátoch v oblasti finančníctva a poisťovníctva, kde sú dokonca dvojnásobné oproti zvyšku ekonomiky.

Podľa štatistík Českého štatistického úradu a Štatistického úradu Slovenskej republiky pozorujeme zhody aj pri vplyve vzdelania zamestnanca na úroveň mzdy. Najvyššie platy majú vysokoškolsky vzdelaní zamestnanci (cca o polovicu viac, než je celkový priemer). Naopak tí, ktorí absolvovali len základné vzdelanie mali v SR len 73 % priemeru a v ČR 70 % priemeru. Zamestnanci s učňovským vzdelaním bez maturity mali v SR 89 % a v ČR 87 % celkového priemeru. Podľa medzinárodnej klasifikácie zamestnania ISCO, najvyššie platy majú zákonodarcovia a vedúci pracovníci, ktorí na Slovensku majú o 95 % a v Česku dokonca o 105 % vyššie platy, než je celkový priemer. Nasledujú vedeckí a odborní

pracovníci, ktorí majú o 29 % viac na Slovensku a o 34 % viac v Česku a na treťom mieste sú zdravotnícki a pedagogickí pracovníci, ktorí majú o 16 % viac v SR a o 8 % viac v ČR. Najnižšie mzdy majú v oboch štátoch nekvalifikovaní a pomocní pracovníci, ktorí majú v SR len 64 % celkového priemeru a v ČR 55 % celkového priemeru.

Minimálna mzda, vo výške cca 300 € sa dvíha po najčastejšie hodnoty okolo 500 € na Slovensku a 800 € v Česku, teda najviac občanov v oboch štátoch zarába práve tieto sumy. Viac ako 1000 € zarába na Slovensku len 18 % Slovákov a o desatinu menej v susednom Česku. Práve tieto skupiny vysoko príjmových obyvateľov sú zdrojom rastu priemernej mzdy. V oboch štátoch je pod priemerom miezd väčšina zamestnancov, v SR 70 % a v ČR 65 %.

**Tab. 17 : Porovnanie miezd v Českej a Slovenskej republike za 1. štvrťrok 2010
vo vybraných zamestnaniach**

zamestnanie	Česká republika		Slovenská republika	Pomer SR k ČR
	Kč	Eur	Eur	
Riaditelia a prezidenti veľkých podnikov	174514	6742,16	3804,39	56,4%
Projektanti stavieb a staveb. inžineri	40559	1566,95	1053,48	67,2%
Lekári	47387	1830,74	1150,72	62,9%
Odborní účtovníci	52487	2027,78	1288,49	63,5%
Vedúci pracovníci v stavebníctve a zememerači	70018	2705,07	1567,90	58,0%
Vedúci pracovníci finančných a správnych útvarov	92134	3559,50	2035,65	57,2%
Vodiči autobusov, električiek	30179	1165,93	731,56	62,7%
Vodiči nákladných automobilov a ťahačov	26950	1041,18	568,08	54,6%

Prameň: Holý, D. (ČSÚ), Chrappa, I. (ŠÚSR)

Z tabuľky č. 17 vidíme, že priemerné české mzdy výrazne prekračujú tzv. migračný prah⁹ vo väčšine vybraných zamestnaní. Vysoký a neustále sa zvyšujúci podiel Slovákov na českom trhu práce by nemal byť prekvapením, ani nasledujúce roky. Naopak menej častá je migrácia opačným smerom, čiže z Čiech na Slovensko, ku ktorej dochádza skôr len v prípade lukratívnejších ponúk, či z rodinných dôvodov.

⁹ t.j. aká vysoká musí byť ponuka zvýšenia životnej úrovne, aby sa pracovník rozhodol sťahovať za prácou

7. Legislatíva a právny rámec vysokoškolského štúdia v Českej republike

Vysoké školy sú najvyšším článkom vzdelávacej sústavy a zároveň sú vrcholnými centrami vzdelanosti, nezávislého poznania a tvorivej činnosti. Všeobecným cieľom vysokoškolského vzdelávania je poskytnúť študentom odpovedajúcu profesijnú kvalifikáciu, pripravovať ich na výskumnú prácu, podieľať sa na celoživotnom vzdelávaní, prispievať k rozvoju občianskej spoločnosti a rozvíjať medzinárodnú, zvlášť európsku spoluprácu ako podstatnú dimenziu všetkých činností. (www.msmt.cz)

Štúdium na vysokých školách sa riadi zákonom č. 111/1998 Zb., o vysokých školách a o zmene a doplnení ďalších zákonov. Tento zákon (k 31.12. 2009 s devätnástimi novelami) formuluje poslanie vysokých škôl, akademickú obec a akademické slobody. Definuje postavenie štátnych, verejných i súkromných vysokých škôl, ich orgány príp. ich členenie a u verejných vysokých škôl stanoví pravidlá hospodárenia s majetkom. Definuje tiež typy študijných programov, pravidlá a orgány pre ich akreditáciu, podmienky za ktorých môže inštitúcia, ktorá chce pôsobiť ako súkromná vysoká škola získať štátny súhlas. Upravuje prijímanie študentov, priebeh a ukončovanie štúdia, stanoví akademické tituly. Definuje tiež práva a povinnosti študentov a upravuje tiež postavenie akademických pracovníkov a vzťah vysokých škôl a Ministerstva školstva, mládeže a telovýchovy. Ďalej upravuje uznávanie zahraničnej vysokoškolskej kvalifikácie a jej častí. Prílohou zákona je aj zoznam všetkých verejných a štátnych vysokých škôl. (www.eacea.ec.europa.eu)

Vysoké školy môžu byť z hľadiska ich zriaďovateľa :

➤ Verejné (zriadené zákonom)

- Akadémie múzických umění v Praze
- Akadémie výtvarných umění v Praze
- Česká zemědělská univerzita v Praze
- České vysoké učení technické v Praze
- Janáčkova akademie múzických umění v Brně
- Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
- Masarykova univerzita
- Mendelova univerzita v Brně
- Ostravská univerzita v Ostravě
- Slezská univerzita v Opavě

- Technická univerzita v Liberci
- Univerzita Hradec Králové
- Univerzita Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem
- Univerzita Karlova v Praze
- Univerzita Palackého v Olomouci
- Univerzita Pardubice
- Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
- Veterinární a farmaceutická univerzita Brno
- Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava
- Vysoká škola ekonomická v Praze
- Vysoká škola chemicko-technologická v Praze
- Vysoká škola Karlovy Vary, o.p.s.
- Vysoká škola polytechnická Jihlava
- Vysoká škola technická a ekonomická v Českých Budějovicích
- Vysoká škola umělecko-průmyslová v Praze
- Vysoké učení technické v Brně
- Západočeská univerzita v Plzni

➤ **Súkromné**

- Academia Rerum Civilium -Vysoká škola politických a společenských věd, s.r.o.
- Akademie STING, o.p.s.
- AKCENT College, s.r.o.
- Anglo-americká vysoká škola, o.p.s.
- ARCHIP, s.r.o.
- Bankovní institut vysoká škola, a.s.
- BIBS - vysoká škola
- CEVRO Institut, o.p.s.
- Evropský polytechnický institut, s.r.o.
- Filmová akademie Miroslava Ondříčka v Písku, o.p.s.
- Literární akademie (Soukromá vysoká škola Josefa Škvoreckého), s.r.o.
- Metropolitní univerzita Praha, o.p.s.
- Mezinárodní baptistický teologický seminář Evropské baptistické federace, o.p.s.

- Moravská vysoká škola Olomouc, o.p.s.
- Newton College, a.s. - vysoká škola managementu a podnikání
- Panevropská vysoká škola (UNINOVA o.p.s.)
- Prague College
- Pražská vysoká škola psychosociálních studií, s.r.o.
- Rašínova vysoká škola, s.r.o.
- Soukromá vysoká škola ekonomická Znojmo, s.r.o.
- Soukromá vysoká škola ekonomických studií, s.r.o.
- Středočeský vysokoškolský institut, s.r.o.
- ŠKODA AUTO a.s. Vysoká škola
- Tiffin University Prague
- Unicorn College, s.r.o.
- University of New York in Prague, s.r.o.
- University of Northern Virginia - Prague
- Univerzita Jana Ámose Komenského, s.r.o.
- Vysoká škola aplikované psychologie, s.r.o.
- Vysoká škola aplikovaného práva, s.r.o.
- Vysoká škola aplikovaných ekonomických studií, s.r.o.
- Vysoká škola cestovního ruchu, hotelnictví a lázeňství, s.r.o.
- Vysoká škola ekonomie a managementu, o.p.s.
- Vysoká škola evropských a regionálních studií, o.p.s.
- Vysoká škola finanční a správní, o.p.s.
- Vysoká škola hotelová v Praze 8, spol. s r.o.
- Vysoká škola Karla Engliš, a.s.
- Vysoká škola logistiky, o.p.s.
- Vysoká škola manažerské informatiky a ekonomiky, a.s.
- Vysoká škola mezinárodních a veřejných vztahů Praha, o.p.s.
- Vysoká škola obchodní a hotelová Brno, s.r.o.
- Vysoká škola obchodní v Praze, o.p.s.
- Vysoká škola podnikání, a.s.
- Vysoká škola realitní - institut Franka Dysona, s.r.o.
- Vysoká škola regionálního rozvoje, s.r.o.

- Vysoká škola sociálně správní Havířov, o.p.s.
- Vysoká škola tělesné výchovy a sportu Palestra, s.r.o.
- Vysoká škola zdravotnická, o.p.s., Praze
- Západomoravská vysoká škola Třebíč, o.p.s.

➤ **Štátne**

- Policejní akademie ČR v Praze
- Univerzita obrany v Brně

Štátne vysoké školy majú oproti verejným vysokým školám obmedzenú vysokoškolskú samosprávu a sú spravované príslušnými ministerstvami. Policajná akadémia so sídlom v Prahe je spravovaná Ministerstvom vnútra a Univerzita obrany so sídlom v Brne je spravovaná Ministerstvom obrany.

Podľa typu poskytovaných študijných programov rozlišujeme :

- **Vysoké školy univerzitné**
- **Vysoké školy neuniverzitné**

Typ vysokej školy je uvedený v ich statuse v súlade so stanoviskom Akreditačnej komisie. **Univerzitná verejná vysoká škola** sa môže členiť na fakulty, vysokoškolské ústavy, na iné pracoviská pre vzdelávaciu, vedeckú, výskumnú, vývojovú, umeleckú a inú tvorivú činnosť, alebo pre poskytovanie informačných služieb a ich súčasťou môžu byť aj účelové zariadenia pre kultúrnu a športovú činnosť, pre ubytovanie a stravovanie hlavne pre členov akademickej obce alebo k zaisťovaniu chodu vysokej školy. Medzi univerzitné vysoké školy radíme obe štátne vysoké školy v ČR – Univerzitu obrany (UO) aj Policajnú akadémiu ČR (PA ČR). **Neuniverzitná vysoká škola** uskutočňuje prevažne bakalárske študijné programy a v súvislosti s tým výskumnú, vývojovú, umeleckú, alebo ďalšiu tvorivú činnosť. Môže uskutočňovať aj študijné programy magisterské, nie však doktorské. Nečlení sa na fakulty a podmienky prijatia, študijné obory, ciele a obsah vzdelávania, či metódy, hodnotenie a certifikácie, sú upravené zhodne ako pre univerzitné vysoké školy.

K neuniverzitným vysokým školám náležia dve verejné vysoké školy. V roku 2004 vznikla transformáciou z vyššej odbornej školy Vysoká škola polytechnická v Jihlave a v roku 2006 vznikla Vysoká škola technická a ekonomická v Českých Budějoviciach.

Súkromné vysoké školy vznikli všetky ako neuniverzitné. Štatút univerzitnej vysokej školy majú v súčasnosti 3 súkromné vysoké školy: Univerzita Jána Amosa Komenského, Metropolitná univerzita Praha o.p.s. a Vysoká škola finančná a správna, o.p.s. . (www.eacea.ec.europa.eu)

Vysokoškolské kvalifikácie

Kvalifikačná štruktúra rozlišuje tri stupne vysokoškolského vzdelania – bakalársky, magisterský a doktorský.

- **Bakalársky študijný program** je zameraný na prípravu k výkonu povolania alebo k štúdiu magisterského študijného programu. Štandardná doba štúdia je 3 až 4 roky. Absolventi v oblasti umenia získajú akademický titul „bakalár umenia“ (BcA.) a „bakalár“ (Bc.) v ostatných oblastiach. Štúdium sa riadne ukončuje štátnou záverečnou skúškou, ktorej súčasťou je spravidla obhajoba bakalárskej práce.
- **Magisterský študijný program** nadväzuje na bakalársky študijný program. Štandardná doba štúdia je 1 až 3 roky. V prípadoch kedy to vyžaduje charakter študijného programu, môže byť udelená akreditácia aj magisterskému programu, ktorý nenadväzuje na bakalársky študijný program. Štandardná doba štúdia je potom 4 až 6 rokov. Štúdium v magisterskom študijnom programe sa riadne ukončuje štátnou záverečnou skúškou, ktorej súčasťou je obhajoba diplomovej práce. V oblasti lekárstva, zubného lekárstva a veterinárneho lekárstva a hygieny sa štúdium riadne ukončuje štátnou rigoróznou skúškou.

Absolventom sa udeľujú tieto akademické tituly:

- „inžinier“ (Ing.) v oblasti ekonómie, technických vied a technológií, poľnohospodárstve, lesníctve a vojenstve
- „inžinier architekt“ (Ing. arch.) v oblasti architektúry
- „doktor medicíny“ (MUDr.) v oblasti lekárstva
- „doktor zubného lekárstva“ (MDDr.) v oblasti zubného lekárstva
- „doktor veterinárnej medicíny“ (MVDr.) v oblasti veterinárneho lekárstva a hygieny
- „magister umenia“ (MgA.) v oblasti umenia
- „magister“ (Mgr.) v ostatných oblastiach

Absolventi magisterských študijných programov, ktorí získali akademický titul „magister“ môžu v tejto oblasti štúdia vykonať štátnu rigoróznou skúšku, ktorej súčasťou je tiež obhajoba rigorózneho práce. Po jej vykonaní sa udeľujú tieto akademické tituly:

- „doktor práv“ (JUDr.) v oblasti práva

- „doktor filozofie“ (PhDr.) v oblasti humanitných, pedagogických a spoločenských vied
- „doktor prírodných vied“ (RNDr.) v oblasti prírodných vied
- „doktor farmácie“ (PharmDr.) v oblasti farmácie
- „licenciát teológie“ (ThLic.) alebo „doktor teológie“ (ThDr.) v oblasti teológie , pre oblasť katolíckej teológie „licenciát teológie“

Všetky zmienené skratky týchto titulov sa uvádzajú pred menom.

- **Doktorský študijný program** trvá 3 až 4 roky. Doktorské štúdium sa riadne ukončuje štátnou doktorskou skúškou a obhajobou dizertačnej práce, ktorá musí obsahovať pôvodné a uverejnené výsledky, alebo výsledky prijaté k uverejneniu. Absolventom štúdia v doktorských študijných programoch sa prideluje akademický titul:
- „doktor“ (Ph.D.)
- „doktor teológie“ (Th.D.) v oblasti teológie

Skratky všetkých týchto titulov sa uvádzajú spravidla vždy za menom. (www.naric.cz)

Vysokoškolské vzdelanie sa získava štúdiom v rámci akreditovaného študijného programu podľa študijného plánu stanovenou formou štúdia. Forma štúdia môže byť prezenčná, distančná, alebo ich kombinácia.

Väčšina ponúkaných študijných programov sa po roku 2001 transformovala podľa požiadaviek Boloňského procesu z tzv. „dlhých“ magisterských programov (zvyčajne 5-6 ročných) na bakalárske študijné programy (spravidla 3 – ročné) a magisterské nadväzujúce študijné programy (spravidla 2 – ročné). Avšak okrem daných odborov, odpovedajúcich štruktúre Boloňského procesu, aj naďalej existujú „dlhé“ magisterské odbory, u ktorých nebolo toto dvojstupňové rozdelenie štúdia vhodné (napr. v oblasti štúdia práva ide o študijný program Právo a právne vedy, v oblasti štúdia lekárstva ide o všeobecné a zubné lekárstvo, veterinárne lekárstvo a v oblasti učiteľstva študijný program „učiteľstvo 1.stupňa ZŠ).

Podmienkou prijatia k štúdiu v bakalárskom a „dlhom“ magisterskom študijnom programe je dosiahnutie stredného vzdelania s maturitnou skúškou. Podmienkou prijatia k štúdiu v magisterskom študijnom programe, ktorý nadväzuje na bakalársky študijný program je tiež riadne ukončenie štúdia v bakalárskom študijnom programe. A napokon podmienkou prijatia k štúdiu v doktorskom študijnom programe je riadne ukončenie štúdia v magisterskom

študijnom programe. Vysoká škola alebo fakulta môže stanoviť ďalšie podmienky prijatia k štúdiu týkajúce sa určitých znalostí, schopností alebo nadania. (www.msmt.cz.)

Prijatie k štúdiu môže byť obecné obmedzené kapacitou danej školy. Na centrálnej úrovni je obmedzený počet študentov, ktorý bude v danom akademickom roku financovaný (t.j. finančnou čiastkou pridelenou vysokej škole na základe normatívneho financovania). O počte prijatých študentov do jednotlivých oborov a foriem štúdia rozhoduje každá vysoká škola samostatne.

Na verejnej vysokej škole je možné stanoviť poplatky spojené so štúdiom :

- Poplatky za úkony spojené s prijímacím konaním
- Poplatky spojené so štúdiom (týkajú sa študentov, ktorí prekračujú štandardnú dobu štúdia alebo študujú postupne viac študijných programov)

Základom pre stanovenie poplatku je 5 % z priemernej čiastky pripadajúcej na jedného študenta zo základného normatívu (t.j. z celkových neinvestičných výdavov poskytnutých ministerstvom zo štátneho rozpočtu verejným vysokým školám v uplynulom kalendárnom roku) . Táto čiastka začala od roku 2007 postupne klesať. Poplatok za úkony spojené s prijímacím konaním činí najviac 20 % základu (zvyčajne 500 Kč.)

Pokiaľ študent prekročí v bakalárskom, alebo v magisterskom študijnom programe štandardnú dobu štúdia o viac než jeden rok, hradí poplatok, ktorý činí za každých ďalších započítaných šesť mesiacov najmenej jeden a pol násobok základu. Do štandardnej doby štúdia sa započítava aj doba v predchádzajúcich neukončených programoch. Stanovenie konkrétnej výšky poplatkov je v právomoci verejnej vysokej školy. Na štátnych vysokých školách určuje výšku poplatkov Ministerstvo obrany a Ministerstvo vnútra. Príjem z poplatkov za štúdium plyní do štipendijného fondu, ktorého prostriedky sa nedajú využiť k iným účelom. (www.eacea.ec.europa.eu)

Finančná podpora študentov

Študenti môžu získať finančnú pomoc jednak z rozpočtu Ministerstva práce a sociálnych vecí, či z rozpočtu Ministerstva školstva, mládeže a telovýchovy.

Sociálne dávky (prídavok na dieťa, príp. sociálny príplatok) môžu získať žiaci a študenti do veku 26 rokov bez ohľadu na typ školy a v závislosti na finančnej situácii rodiny.

Zdravotná starostlivosť je poskytovaná bezplatne, vzhľadom k povinnému zdravotnému poisteniu, pričom za žiakov a študentov platí zdravotné poistenie do 26 rokov štát.

Nepriamu podporu tiež získavajú rodičia študentov, ktorých deti sa pripravujú na budúce povolanie, a to vo forme daňových úľav.

Z rozpočtu Ministerstva školstva, mládeže a telovýchovy je študentom poskytovaná finančná podpora vo forme ubytovacích štipendií a nepriamej podpory na dotované stravovanie. Stravovanie je vysokoškolským študentom poskytované celodenne v menzách za dotované ceny. Náklady na ubytovanie sú študentom hradené čiastočne formou ubytovacieho štipendia. Táto finančná čiastka je poskytovaná škole, ktorá ju na základe svojich vnútorných predpisov rozdelí študentom vo forme štipendia.

Štipendiá priznáva študentom ich vysoká škola alebo fakulta zo štipendijného fondu a podľa štipendijného rádu, ktorý je súčasťou vnútorných predpisov školy, a to za:

- vynikajúce študijné výsledky
- vynikajúce vedecké, výskumné, vývojové, umelecké alebo ďalšie tvorivé výsledky prispievajúce k prehĺbeniu znalostí
- na výskumnú, vývojovú a inovačnú činnosť
- v prípade ťaživej sociálnej situácie študenta
- „ubytovacie štipendium“
- na podporu štúdia v zahraničí
- na podporu štúdia v Českej republike

Študenti všetkých vysokých škôl, ktorí majú nárok na prídavok na dieťa podľa zvláštneho právneho predpisu a rozhodný príjem ich rodiny, zisťovaný pre účely prídavku na dieťa neprevyšuje súčin čiastky životného minima rodiny a koeficientu 1,5, majú zároveň nárok na tzv. „sociálne štipendium“¹⁰. Jeho výška v súčasnosti činí 1620 Kč po dobu desať mesiacov v akademickom roku. (www.eacea.ec.europa.eu)

Vysokoškolské štúdium je členené na semestre, ročníky alebo bloky, pričom každý z nich pozostáva z obdobia výuky a skúšok a z obdobia prázdnin. Akademický rok trvá 12 kalendárnych mesiacov a jeho začiatok stanoví rektor príslušnej vysokej školy.

Väčšina vysokých škôl využíva kreditný systém ECTS. Pre absolvovanie bakalárskeho študijného programu je potrebné získať 180 až 240 kreditov ECTS. Pre absolvovanie magisterského študijného programu, ktorý nadväzuje na bakalársky študijný program je potrebné získať 120 – 180 kreditov ECTS a v prípade, že magisterský študijný program nenadväzuje na bakalársky študijný program, je potrebné získať 240 – 360 kreditov ECTS.

¹⁰ Zákonom vymedzené štipendium v prípade ťaživej sociálnej situácie študenta

Výsledky hodnotenia sa evidujú vo výkaze o štúdiu, avšak väčšina vysokých škôl má v súčasnosti zavedenú jeho podobu vo forme elektronického informačného systému.

7.1 Študenti s cudzím štátnym príslušenstvom na vysokých školách v Českej republike

V roku 2010/2011 uskutočňovalo svoju vzdelávaciu činnosť celkom 73 vysokých škôl, z toho 26 verejných, 2 štátne a 45 súkromných . V roku 2010 (stav k 31.12.) študovalo na verejných a súkromných vysokých školách v ČR celkom 396,3 tisíc študentov. Z celkového počtu sa celkom 85,7 % študentov vzdeláva na verejných vysokých školách. Najviac študentov zároveň študuje v prezenčnej (dennej) forme štúdia, a to celkom 71,5 % (t.j. 283,5 tisíc) na verejných a súkromných VŠ. Z hľadiska typu študijného programu, najväčšie zastúpenie má bakalársky študijný program so 62,2 % študentov. Nadväzujúce magisterské programy navštevuje 21,8 % študentov, „dlhé“ magisterské programy 10,3 % študentov a doktorské študijné programy 6,6 % študentov. ¹¹

V posledných rokoch sa výrazne zvýšil počet cudzincov študujúcich na českých vysokých školách. Kým v roku 2001 bol podiel cudzincov na všetkých študentov 4 %, v roku 2006 predstavoval už 7,6 % (cca 24 000 študentov) a v roku 2010 ich podiel už dosahoval 9,5 % (cca 37, 7 tisíc všetkých študentov). Štúdium na vysokých školách sa riadi zákonom č. 111/1998 Zb., o vysokých školách, ktorý umožňuje cudzincom študovať za rovnakých podmienok ako študujú i domáci študenti so štátnym občianstvom ČR, pričom musia splniť podmienku absolvovania štúdia v českom jazyku. Ak sa študijný program uskutočňuje v cudzom jazyku, stanoví verejná vysoká škola poplatok za toto štúdium. Preto je štúdium na českých vysokých školách atraktívne, najmä pre Slovákov, ktorí zároveň tvoria najpočetnejšiu skupinu zahraničných študentov , a to podielom 65,3 % všetkých cudzincov vzdelávajúcich sa na VŠ v Českej republike a 6 % všetkých študentov vysokých škôl. Ďalšie početné skupiny cudzincov tvoria občania Ruska (6,8 %) a Ukrajiny (3,9 %). Cudzinci študujú prevažne na verejných vysokých školách, celkom 71,4 % všetkých cudzincov za rok 2010.

(www.msmt.cz)

¹¹ Vzhľadom k tomu, že niektorí študenti študujú vo viacerých študijných programoch, nie je percentuálny súčet rovný 100 %

Tab. 18 : Verejné vysoké školy v Českej republike s najvyšším počtom zahraničných študentov za rok 2011 (k 31.12.)

Skratka	Vysoká škola	Študenti celkom	Študenti so štátnym občianstvom ČR	Cudzinci
UK	Univerzita Karlova v Praze	49 514	42 541	6 973
MU	Masarykova univerzita v Brne	39 742	33 625	6 117
VŠE	Vysoká škola ekonomická v Praze	18 791	15 694	3 097
VUT	Vysoké učení technické v Brně	22 295	19 663	2 632
ČVUT	České vysoké učení technické v Praze	22 432	20 290	2 142
UP	Univerzita Palackého v Olomouci	22 367	21 022	1 345
VŠB-TU	Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava	21 313	20 137	1 177
ČZU	Česká zemědělská univerzita v Praze	21 728	20 835	893
UTB	Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně	12 350	11 612	738
MENDELU	Mendelova univerzita v Brně	10 563	9 905	658

Prameň: ÚIV, matrika študentov (vlastné úpravy)

Najviac študentov cudzieho štátneho príslušenstva študuje podľa tabuľky č. 18 na Univerzite Karlovej v Prahe (6973) a hneď za ňou nasleduje Masarykova univerzita v Brne s počtom 6117 zahraničných študentov. Taktiež vysoké počty cudzincov študujú na Univerzite Palackého v Olomouci (1345), ČVUT v Prahe (2142), VUT v Brne (2632), VŠE v Prahe (3097), či na VŠB – TU v Ostrave (1177).

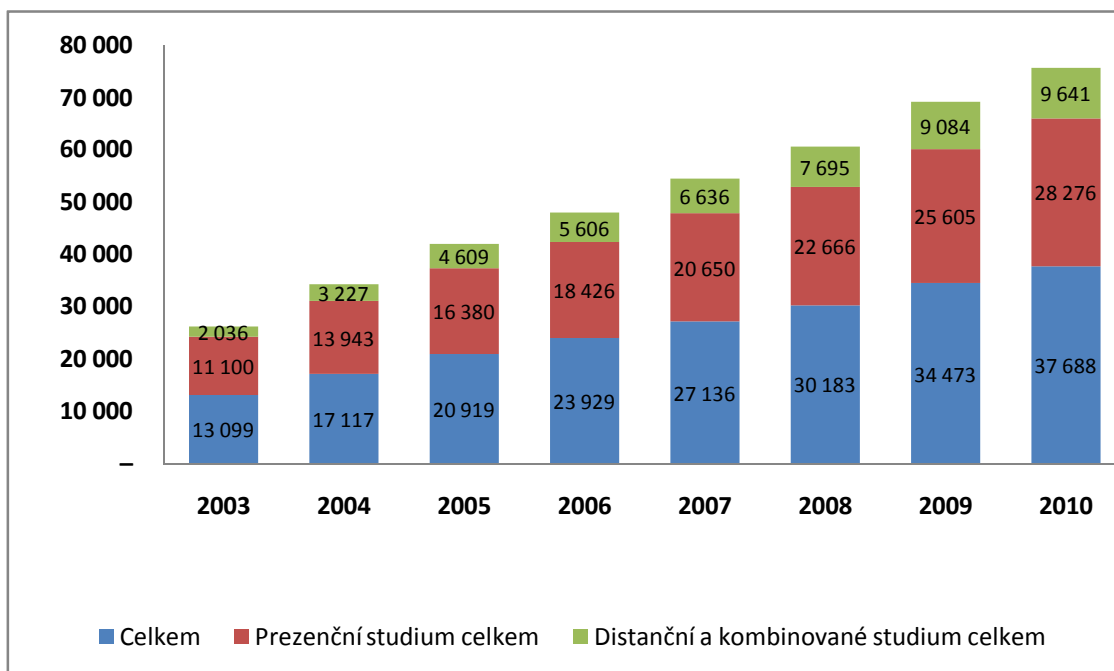
Tab. 19: Súkromné vysoké školy v ČR s najvyšším počtom zahraničných študentov za rok 2011 (k 31.12.)

Vysoká škola	Sídlo	Počet študentov-cudzincov celkom
Bankovní institut vysoká škola, a.s.	Praha	2877
VŠ J.A. Komenského	Praha	1529
VŠH Vysoká škola hotelová, s.r.o.	Praha	635
VŠ FaS Vysoká škola finanční a správní, o.p.s.	Praha	649
VŠ Medzinárod. a veřej. vztahu	Praha	675
Metropolitní univerzita o.p.s.	Praha	573

Prameň: ČSÚ

Podľa tabuľky č. 19 najviac zahraničných študentov mala v roku 2011 súkromná vysoká škola – Bankovní institut vysoká škola, a.s. v Prahe, a to celkom 2877 študentov. Na druhom mieste v počte zahraničných študentov nasleduje Vysoká škola J. Aмоса Komenského s počtom 1529 študentov. Menej než 1000 študentov študuje na Vysokej škole hotelovej, s.r.o. v Prahe , t.j. 635 študentov, na Vysokej škole finančnej a správnej v Prahe , t.j. 649 študentov, na Vysokej škole medzinárodných a verejných vzťahov 675 študentov a na Metropolitnej univerzite v Prahe 573 zahraničných študentov.

Graf č. 11 : Vývoj počtu zahraničných študentov VŠ podľa formy štúdia v rokoch 2003 – 2010 (k 31.12.)

Prameň: ÚIV (vlastné spracovanie)

V grafe č. 11 zaznamenávame vývoj počtu študentov cudzieho štátneho príslušenstva za časové obdobie 2003 – 2010. V roku 2003 študovalo na verejných a súkromných vysokých školách v ČR celkom 13 099 zahraničných študentov, z toho 11 100 v prezenčnej forme štúdia a 2 036 v distančnej a kombinovanej forme štúdia. Každým rokom tieto počty študentov – cudzincov podľa daného grafu rovnomerne narastali a v roku 2010 už zaznamenávame celkom 37 688 študentov, 28 276 v prezenčnej a 9 641 v distančnej a kombinovanej forme štúdia. Oproti roku 2003 je to nárast celkom o 24 589 študentov.

Tab. 20 : Študenti cudzieho štátneho príslušenstva prvýkrát zapísaní a absolventi podľa formy štúdia a typu študijného programu v akademickom roku 2010 / 2011

Ukazovateľ	Celkom	prezenčné štúdium					distančné a kombinované štúdium				
		celkom	Bc.	Mgr. navaz. ¹²	Mgr. ¹³	Doktorské	celkom	Bc.	Mgr. navaz.	Mgr.	Doktorské
Počet VŠ ¹⁴	70	66	64	17	38	25	61	58	6	36	24
Celkom študujúcich ¹⁵	37 688	28 276	14 978	6 417	5 419	1 673	9 641	5 353	26	2 924	1 349
Prvýkrát zapísaní v roku 2010 ¹⁶	9 247	7 476	6 241	1 379	2 663	597	1 774	1 824	1	1 433	195
Absolventi za rok 2010	6 689	4 668	2 200	931	1 475	64	2 026	1 007	7	856	156

Prameň: ČSÚ

V roku 2010 podali študenti iného, než českého štátneho občianstva celkom 35,7 tisíc prihlášok (t.j. 9,7 % zo všetkých podaných prihlášok k štúdiu na VŠ bez ohľadu na štátne občianstvo). Z toho kladne vybavených prihlášok bolo 15,7 tisíc (t.j. 9,4 % zo všetkých prijatí k štúdiu na VŠ) a počet zapísaní cudzincov predstavuje 11,2 tisíc (t.j. 9,6 % všetkých zapísaní k štúdiu na VŠ). Najviac študentov- cudzincov tvoria zo všetkých počtov prihlášok, prijatí i zapísaní na štúdium na VŠ práve študenti zo Slovenskej republiky. Ich podiel tvorí medzi všetkými prihlásenými, prijatými a zapísanými celkom 60 %. Ďalej sa medzi uchádzačmi najviac vyskytujú študenti z Ruska (t.j. 9,0 % prihlášok, prijatí a zapísaní),

¹² magisterské štúdium v dĺžke 1 až 3 roky, ktoré je pokračovaním bakalárskeho štúdia

¹³ magisterské štúdium v dĺžke 4 až 6 rokov

¹⁴ počet VŠ, na ktorých je štúdium realizované

¹⁵ študenti podľa stavu k 31. 12. 2010

¹⁶ do celkového počtu **prvýkrát zapísaných** sa nezapočítavajú prvýkrát zapísaní do magisterského nadväzujúceho štúdia a do doktorského štúdia

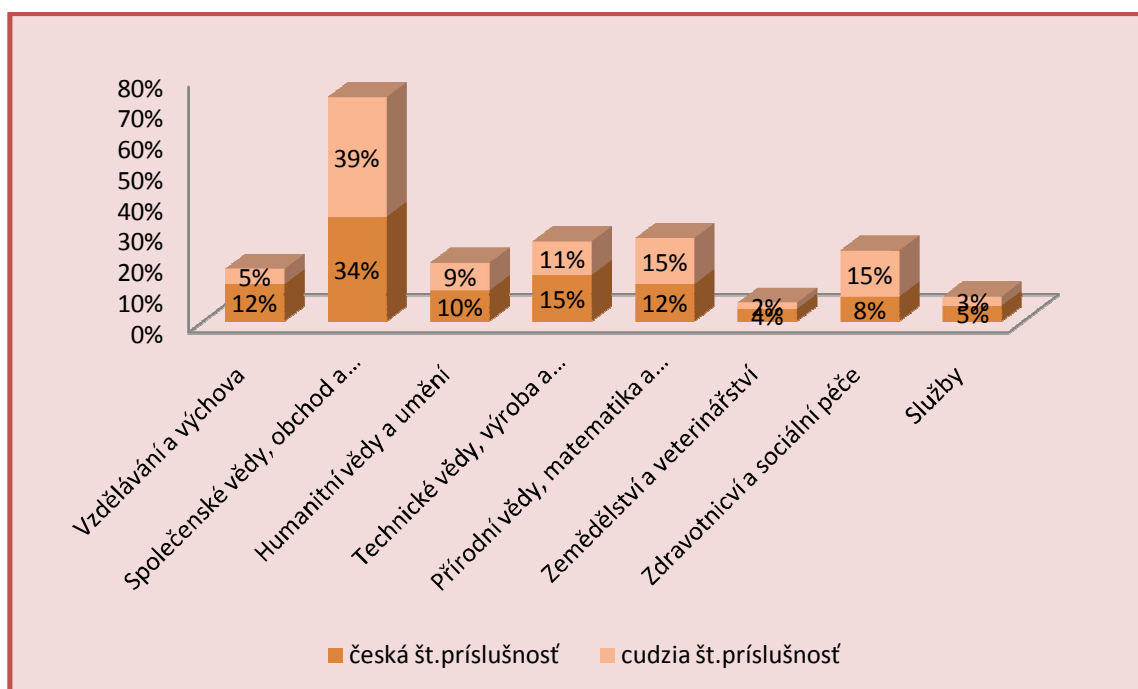
Ukrajinci (4,5 %), Kazaši (asi 3,7 %), Vietnamci (asi 2,5 %) , Bielorusi (asi 2,0 %) a občania Spojených štátov amerických (asi 1,5 % prihlásených a asi 3 % prijatých a zapísaných študentov). (www.msmt.cz)

Podľa tabuľky č. 20 v akademickom roku 2010/2011 študovalo na vysokých školách celkom 37 688 cudzincov (t.j. 9,5 %), z toho prvýkrát zapísaných bolo 9247 (t.j. 11,3 %). V prezenčnej forme štúdia študovalo celkom 28 276 cudzincov (t.j. 10 %) a z toho po prvýkrát zapísaných bolo 7476 (t.j. 11,9 %) a v distančnej a kombinovanej forme štúdia študovalo celkom 9641 (t.j. 8,2 %) zahraničných študentov, z toho prvýkrát zapísaných bolo 1774 (t.j. 9,2 %). Najviac cudzincov študovalo v roku 2010 v bakalárskom stupni štúdia v prezenčnej forme štúdia, a to takmer 15 000 (cca 8,5 %) , v distančnej a kombinovanej forme študovalo v bakalárskom stupni štúdia 5353 cudzincov (t.j. 7,3 %). Najnižší počet zahraničných študentov vykazuje v prezenčnej forme štúdia práve doktorský stupeň štúdia, celkom 1673 študentov a v distančnej a kombinovanej forme štúdia najmenej študentov-cudzincov študuje magisterský nadväzujúci stupeň, čo predstavuje len 26 študentov (t.j. 1,0 %).

Čo sa týka absolventov z radov zahraničných študentov, ich podiel sa za posledné roky významne zvýšil, a to z 1,9 % v roku 2001 na 7,6 % v roku 2010. Tento nárast je spôsobený stále vyšším počtom cudzích štátnych príslušníkov, ktorí do Českej republiky prichádzajú za účelom štúdia. Ich výber študovaného odboru, ako bolo už vyššie uvedené, je však odlišný ako u študentov s českým štátnym občianstvom.

Podľa výročnej správy Ministerstva školstva, mládeže a telovýchovy za rok 2010 z hľadiska zamerania študijných programov študentov vysokých škôl je stále najväčší záujem o ekonomické vedy, kde zastúpenie študentov činí 25 %, nasledujú technické vedy s 21,9 %, humanitné a spoločenské vedy so 17 % a vedy pedagogické s 12, 2 %.

Graf č. 12 : Vysokoškolskí študenti podľa študijného odboru a štátnej príslušnosti za rok 2010

Prameň: ČSÚ, ÚIV (vlastný návrh)

Rozloženie študentov – cudzincov, viditeľné z nasledujúceho grafu č. 12 podľa odboru štúdia je odlišné ako u domácich českých študentov. Zahraniční študenti majú najvyšší záujem o Spoločenské vedy, právo a obchod, kedy v roku 2010 študovalo tieto študijné odbory 39 % študentov. Českí študenti majú taktiež záujem o tieto odbory, avšak ich zastúpenie tvorilo v roku 2010 34 %, čo je o 5 % menej , než študentov s cudzím štátnym príslušenstvom. Výrazný rozdiel vidíme napr. v odbore Zdravotníctva a sociálnej starostlivosti, kde v tomto odbore študovalo 15 % zahraničných a len 8 % domácich študentov v roku 2010. Taktiež vyšší záujem študentov – cudzincov je o prírodné vedy, matematiku a informatiku, kde ich zastúpenie v roku 2010 tvorilo 15 %, pričom u domácich českých študentov to bolo 12 %.

7.2 Štúdium Slovákov na českých vysokých školách

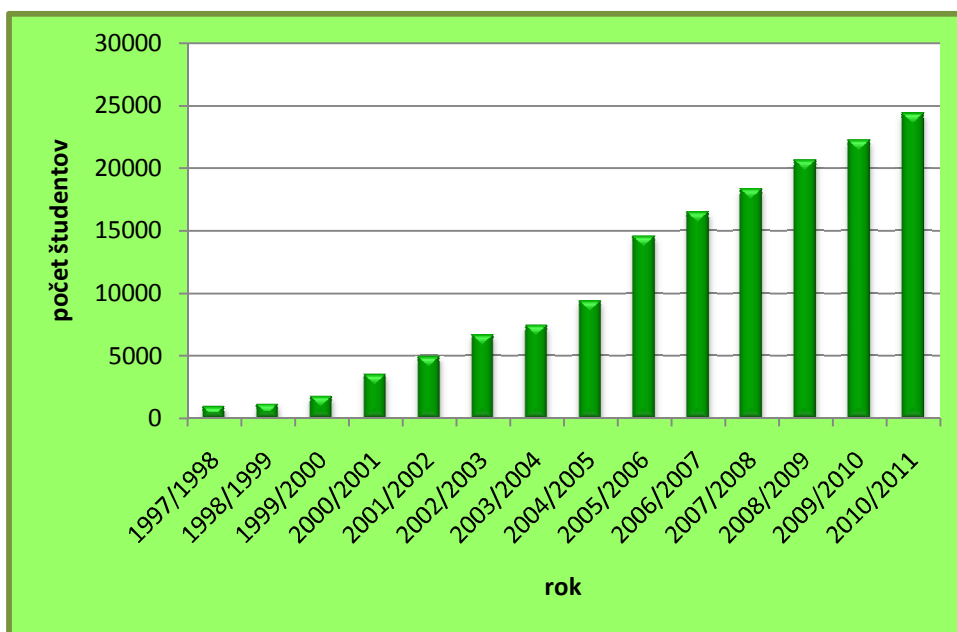
Po rozdelení Československa až do roku 1998 bola možnosť bezplatného štúdia vysokej školy v susednom štáte bývalej federácie obmedzená (80 študentov ročne). Študenti zo Slovenska mohli dovtedy študovať v Česku len určité odbory, ktoré nebolo možné študovať doma na Slovensku. Až v roku 1999 došlo medzi ministrami školstva k dohode a slovenskí vysokoškooláci v ČR začali rapídne pribúdať. V tomto medzinárodnom dohovore sa obe krajiny zaviazali, že počas platnosti tohto protokolu umožnia občanom štátu druhej zmluvnej strany prijatie na štúdium všetkých druhov vysokoškolského štúdia na štátnych vysokých školách za rovnaných podmienok. Slovenskí študenti môžu pri vykonávaní prijímacích skúšok, rovnako ako počas štúdia, používať slovenčinu, s výnimkou prípadov, kedy je čeština overovanou podmienkou prijatia na VŠ, alebo u študijných povinností, ktoré s výukou českého jazyka súvisia. Rovnaké podmienky platia pre českých študentov študujúcich na Slovensku. (www.vysokeskoly.cz)

Čo sa týka podmienok pri prijímacom konaní, slovenskí študenti, ktorí majú záujem o bezplatné štúdium v Českej republike, musia vykonať danú skúšku v českom jazyku, čím preukážu jeho znalosť. Počet prihlášok nie je obmedzený a za ich podanie si škola určuje poplatok, ktorého výška sa dá zistiť na internetovej stránke príslušnej vysokej školy, prípadne na študijnom oddelení príslušnej fakulty. Podat' prihlášku v súčasnej dobe môžu uchádzači aj elektronicky, pričom škola ich hneď po podaní prihlášky zaregistruje a prideli im príslušný kód.

Dôvody, ktoré vedú mladých Slovákov k tomu, aby si za krajinu svojho vysokoškolského štúdia zvolili práve susednú Českú republiku sú viaceré. Medzi tie hlavné patria : dobré meno a tradícia, čo je spojené s možnosťou získania kvalitného vzdelania a následne lepších vyhliadok do budúcnosti. Ďalším je nepochybne blízkosť jazyka, pričom mnohé z univerzít tolerujú používanie slovenčiny nielen čo sa týka slovného prejavu – skúšky a prezentácie, ale aj písomného – seminárne a najmä záverečné práce. Nasledujúcim dôvodom je legislatíva Českej republiky umožňujúca stále bezplatné vysokoškolské vzdelanie alebo súčasná situácia vysokého školstva na Slovensku, ktorá mnohých ambiciózných ľudí odradí a prinúti ich zamýšľať sa nad odchodom do Českej republiky. Novým trendom je, že samotné univerzity lákajú Slovákov, aby k nim prišli študovať. Budúcich absolventov gymnázií či stredných škôl oslovujú priamo vysielaním svojich študentov, aby im priblížili chod ich školy. Objavujú sa aj plagáty a letáky v slovenských prostriedkoch mestskej hromadnej dopravy. Inou metódou získavania a priblíženia sa k slovenským študentom je i možnosť vykonávať prijímacie skúšky v slovenských mestách, konkrétne v Bratislave, Žiline a Košiciach. Tam sa

odohrávajú prijímacie skúšky s názvom „Národní srovnávací skoušky“ (NSZ) organizované spoločnosťou Scio¹⁷, ktoré preferujú viaceré české univerzity. (www.vysokeskoly.cz)

**Graf č. 13 : Vývoj slovenských študentov na vysokých školách v ČR
od akademického roku 1997/1998 do 2010/2011**

Prameň: ČSÚ, vlastné spracovanie

Z grafu č. 13 je viditeľný z roka na rok nárast počtu slovenských študentov na českých vysokých školách. Kým v školskom roku 1997/1998 počet Slovákov nedosahoval ani 1000 študentov (951), v ďalšom školskom roku 1998/1999 tento počet už hranicu 1000 študentov presiahol. Od tohto roku začal počet slovenských študentov rapídne narastať, najmä vďaka dohode medzi ministrami školstva Českej i Slovenskej republiky. Prudký nárast zaznamenávame po vstupe oboch krajín do EÚ, kedy sa počet slovenských študentov zvýšil o viac ako 5000 osôb. Od roku 2004/2005 je tento nárast takmer pravidelný, t.j. okolo 2000 študentov každý školský rok.

¹⁷ Ktorej polom pôsobnosti je hlavne zisťovanie a hodnotenie výsledkov vzdelávania, pôsobí v oblasti českého školstva od roku 1996. Scio je na štáte nezávislá a štátom nefinancovaná spoločnosť. Do povedomí sa dostala hlavne ako inštitúcia zaoberajúca sa vývojom a organizáciou testovania v rámci prijímacích skúšok a prípravy na ne

Tab. 21: Slovenskí študenti na českých vysokých školách vo všetkých formách a typoch štúdia v rokoch 2000 – 2011 (k 31.12.)

rok	VŠ celkom		Verejné VŠ	Súkromné VŠ
	študenti	samoplatcovia	študenti	študenti
2000	3708	108	3670	38
2001	5147	79	5074	73
2002	6972	47	6638	335
2003	8455	18	7469	987
2004	11630	12	9694	1937
2005	14436	10	11502	2936
2006	16231	4	12578	3661
2007	18093	4	13630	4481
2008	19857	5	14662	5216
2009	22222	13	15833	6410
2010	24329	7	17341	7005
2011	24568	19	18217	6375

Prameň: ÚIV (vlastné spracovanie)

Z uvedenej tabuľky č. 21 je viditeľný každoročný nárast slovenských študentov. V roku 2011 študovalo na všetkých vysokých školách v Českej republike celkom 24 568 študentov, z toho na verejných VŠ 18 217 a na súkromných 6375, čo je oproti roku 2000 nárast celkom o 20 860 študentov. Na verejných vysokých školách stúpol počet Slovákov od roku 2000 do roku 2011 o 14 547 študentov a na súkromných VŠ až o 6337 študentov.

Neustále sa zvyšujúci počet slovenských vysokoškolákov v Českej republike má svoje pozitíva aj pre Českú aj pre Slovenskú republiku. Pre Slovensko je pozitívne využívanie finančných prostriedkov zo štátneho rozpočtu ČR putujúcich do vysokého školstva, pre Česko je pozitívom, že určitý počet slovenských študentov sa už nevráti späť na Slovensko a usadí sa natrvalo v Česku („odtok mozgov“). V súvislosti so starnutím obyvateľstva a nepriaznivým demografickým vývojom je pre českú stranu dôležité prijať zvýšené toky imigrantov, ak nemá prísť kolaps dôchodkového systému (to hrozí aj na Slovensku). Je teda

výhodné, ak sa tento deficit vyplnía vzdelanými mladými ľuďmi s podobnými kultúrnymi hodnotami a návykmi. (Halás , M., 2005)

Tab. 22 : Verejné VŠ v Českej republike s najvyšším počtom uchádzačov zo Slovenska v roku 2010

Fakulta	Uchádzači celkom	Počet Slovákov	Podiel Slovákov
MU Brno, filozofická	8282	1063	12,8 %
MU Brno, právnická	6182	658	10,6 %
MU Brno, fakulta sociálnych štúdií	5938	960	16,2 %
MU Brno, ekonomicko-správna	5717	1013	17,7 %
MU Brno, lekárska	4914	1185	24,1 %
UK Praha, 1.lekárska	3868	429	11,1 %
MU Brno, prírodovedecká	3685	591	16,0 %
VŠE Praha, Fakulta medzinárodných vzťahov	2858	295	10,3 %
UP Olomouc, lekárska	2287	501	21,9 %
MU Brno, Fakulta informatiky	1945	614	31,6 %
UK Praha, matematicko-fyzikálna	1925	313	16,3 %

Prameň: Scio (vlastné spracovanie)

Najviac študentov zo Slovenska sa v roku 2010 hlásilo na lekársku fakultu Masarykovej univerzity (1185), čo činí podiel 24,1 % na všetkých uchádzačov hlásiacich sa na danú fakultu. Za ňou nasledovali filozofická fakulta MU v Brne s počtom slovenských uchádzačov 1063 (12,8 %) a ekonomicko – správna fakulta MU s počtom 1013 uchádzačov zo Slovenska (17,7 %). Vysoké podiely slovenských uchádzačov o štúdium na verejných českých vysokých školách vykazovali v danom roku i fakulta informatiky MU v Brne (31,6 %) s počtom 614 slovenských uchádzačov z celkového počtu 1945 uchádzačov, či lekárska

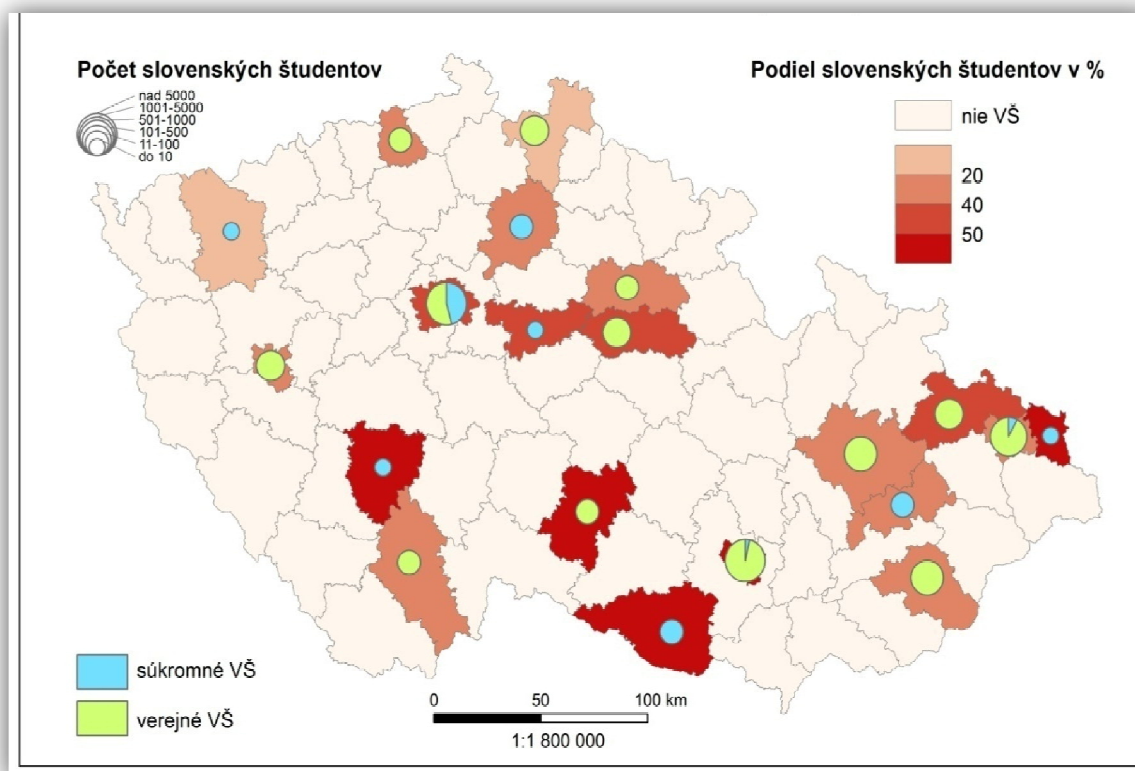
fakulta UP v Olomouci (21,9 %) s počtom 501 slovenských uchádzačov z celkového počtu 2287 uchádzačov.

**Tab. 23 : Súkromné VŠ v Českej republike s najvyšším počtom uchádzačov
zo Slovenska v roku 2010**

Vysoká škola	Uchádzači celkom	Počet Slovákov	Podiel Slovákov
Bankovní institut VŠ Praha	1403	815	58,1 %
VŠ medzinárod. vzťahov Praha	666	390	58,6 %
VŠ J.A. Komenského Praha	3940	529	13,4 %

Prameň: Scio (vlastné spracovanie)

Vysoké podiely uchádzačov o štúdium zo Slovenskej republiky vykazujú v posledných rokoch najmä súkromné vysoké školy v ČR. Najatraktívnejšie boli v roku 2010 pre Slovákov najmä Bankovní institut Vysoká škola v Prahe s podielom 58,1 % na všetkých uchádzačov hlásiacich sa na danú vysokú školu. Ďalšou vyhľadávanou súkromnou vysokou školou je Vysoká škola medzinárodných vzťahov v Prahe, na ktorú sa v roku 2010 hlásilo 390 uchádzačov zo Slovenskej republiky, čo činilo podiel 58,6 % z celkového počtu uchádzačov. Najviac uchádzačov s počtom 3940 zaznamenala v roku 2010 Vysoká škola Jana Amosa Komenského v Prahe , z toho 529 uchádzačov bolo zo Slovenska s podielom 13,4 % na celkovom počte uchádzačov.

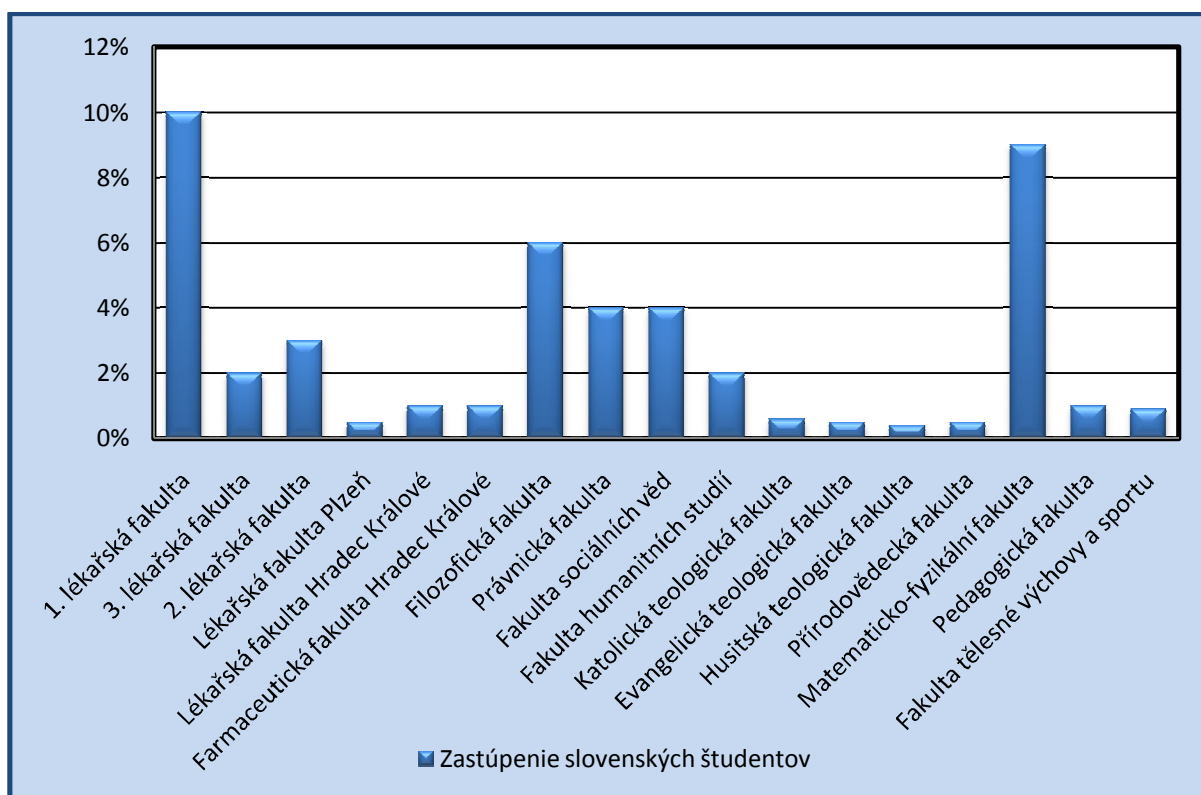

Obr. 9 : Slovenskí študenti na vysokých školách v ČR v akademickom školskom roku 2011/2012 (k 31.10.)

Na danom kartodiagrame je vyobrazený podiel slovenských študentov na vysokých školách v ČR v akademickom školskom roku 2011/2012, pričom mestá, v ktorých sa nachádzajú aj verejné aj súkromné vysoké školy sú farebne odlišené. Z obrázka vidíme, že najviac Slovákov študuje práve v najväčších mestách v ČR, teda na prestížnych univerzitách v Prahe, kde ich zastúpenie činí asi 43 % zo všetkých zahraničných študentov celkovo na verejných i súkromných VŠ, ktoré sa tu nachádzajú. Viac než 50% podiel Slovákov majú vysoké školy v Brne, kde verejné VŠ navštevuje v danom roku celkom 8883 študentov a súkromné 318 študentov. Vysoké počty slovenských študentov majú i VŠ v Olomouci, Ostrave, Zlíne, v Plzni, Liberci, či Pardubicích, avšak ich podiely spomedzi všetkých zahraničných cudzincov činia do 40 %. Menšie počty slovenských študentov majú vysoké školy v Českých Budějoviciach, v Hradci Králové, Ústí nad Labem, či v Jihlave, kde je však ich zastúpenie vzhľadom na nižší počet zahraničných študentov naopak vysoké a činí až 81 %. Vysoký podiel slovenských študentov vykazujú súkromné vysoké školy v Písku, Havířove a Znojme, kde ich podiely činia viac než 75 %.

Graf č. 14 : Zastúpenie slovenských študentov na fakultách Univerzity Karlovej

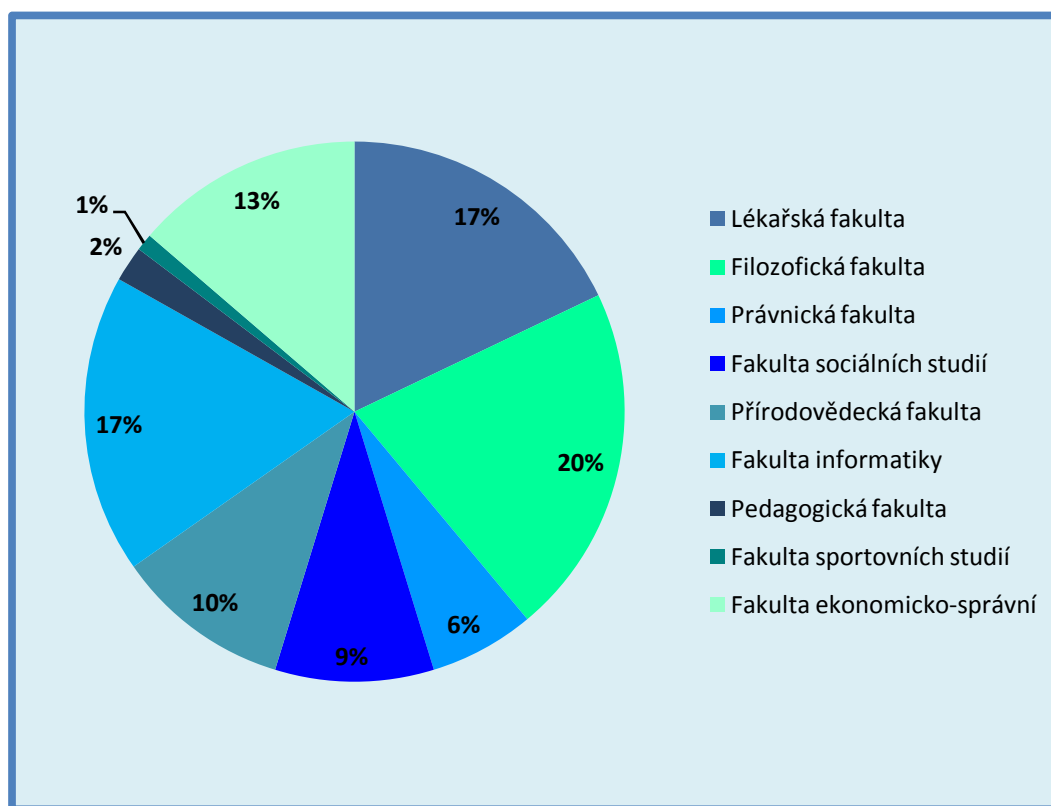
v akademickom školskom roku 2011/ 2012 (k 31.10.)

Prameň: ÚIV (vlastné výpočty)

V grafe č. 14 je zobrazený podiel slovenských študentov na jednotlivých fakultách Univerzity Karlovej v Prahe v akademickom roku 2011/2012 na celkovom počte študentov cudzieho štátneho príslušenstva danej univerzity. V tomto školskom roku navštevovalo UK v Prahe celkom 6973 zahraničných študentov, pričom Slovákov bolo celkovo 3571, čo je 51% podiel spomedzi všetkých študentov cudzieho štátneho príslušenstva, navštevujúcich túto najstaršiu a zároveň najprestížnejšiu univerzitu v Českej republike. Najväčší podiel zaznamenala v akademickom školskom roku 2011/2012 1. lekárska fakulta, ktorá mala 10% zastúpenie slovenských študentov. Po nej nasledovali matematicko – fyzikálna fakulta s 9% podielom a filozofická fakulta so 6% podielom Slovákov. Právnická fakulta a Fakulta sociálnych vied zaznamenali v danom roku totožný 4% podiel slovenských študentov. Najmenšie počty mali teologické fakulty, a to menej než 1% študentov zo Slovenskej republiky.

**Graf č. 15 : Zastúpenie slovenských študentov na fakultách Masarykovej univerzity
v Brne v akademickom roku 2011/2012 (k 31.10.)**

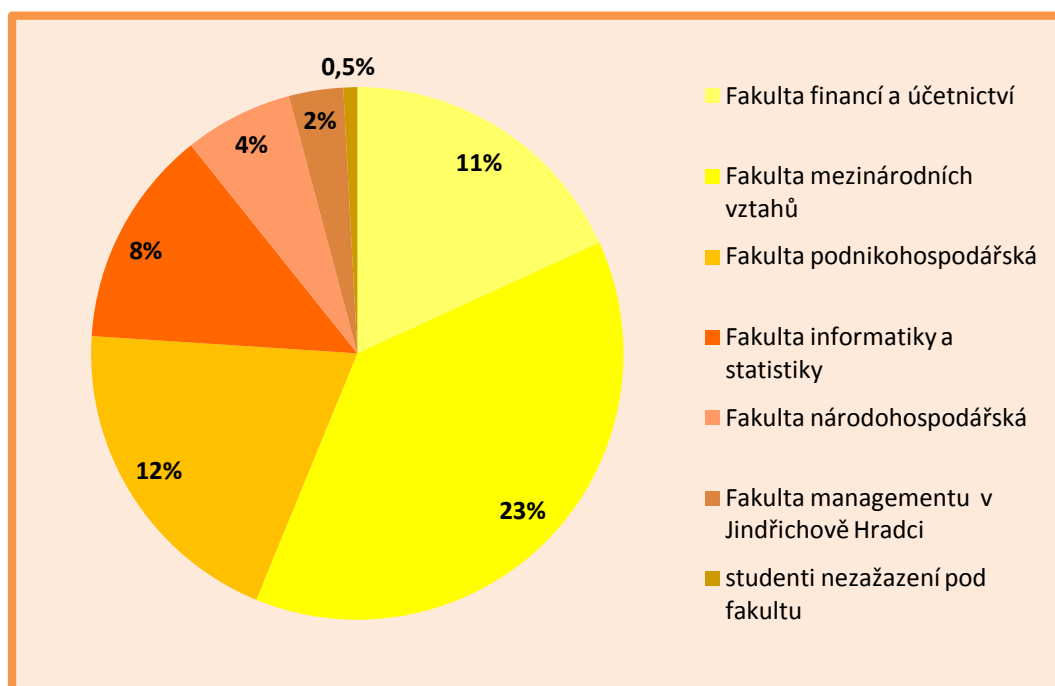

Prameň: ÚIV (vlastné výpočty)

Ďalšou prestížnou univerzitou v Českej republike je Masarykova univerzita v Brne, ktorá podobne ako Univerzita Karlova v Prahe zaznamenáva každoročný nárast študentov cudzieho štátneho príslušenstva, pričom najväčšie počty tvoria práve študenti so susedného Slovenska. V akademickom roku 2011 / 2012 navštevovalo MU v Brne celkom 6117 zahraničných študentov vo všetkých formách a typoch študijných programov. Z tohto celkového počtu študentov – cudzincov bolo viac než 5000 študentov zo Slovenskej republiky. Najvyšší podiel vykazovala v akademickom školskom roku 2011/2012 filozofická fakulta, a to 20 % slovenských študentov, z celkového počtu zahraničných študentov MU v Brne. Na druhom mieste, čo sa týka zastúpenia slovenských študentov, sa umiestnili lekárska fakulta a Fakulta informatiky so 17% podielom. Lekárska fakulta MU v Brne sa radí medzi na najvyhľadávanejšie lekárske fakulty v republike, spolu s lekáorskými fakultami UK v Prahe, či UP v Olomouci. Rovnako v posledných rokoch rastie záujem o štúdium informatiky, čo je ovplyvnené aj ponukou na trhu práce, kde je tento odbor veľmi žiadaný a mnoho pracovných

príležitostí je možné si nájsť práve v oblasti IT. Ďalšou fakultou s vyšším počtom Slovákov je i ekonomicko – správna fakulta s ich 13% zastúpením, či prírodovedecká fakulta s 10% zastúpením. Najmenej Slovákov navštevovalo fakultu športových štúdií (1 %), či pedagogickú fakultu (2 %).

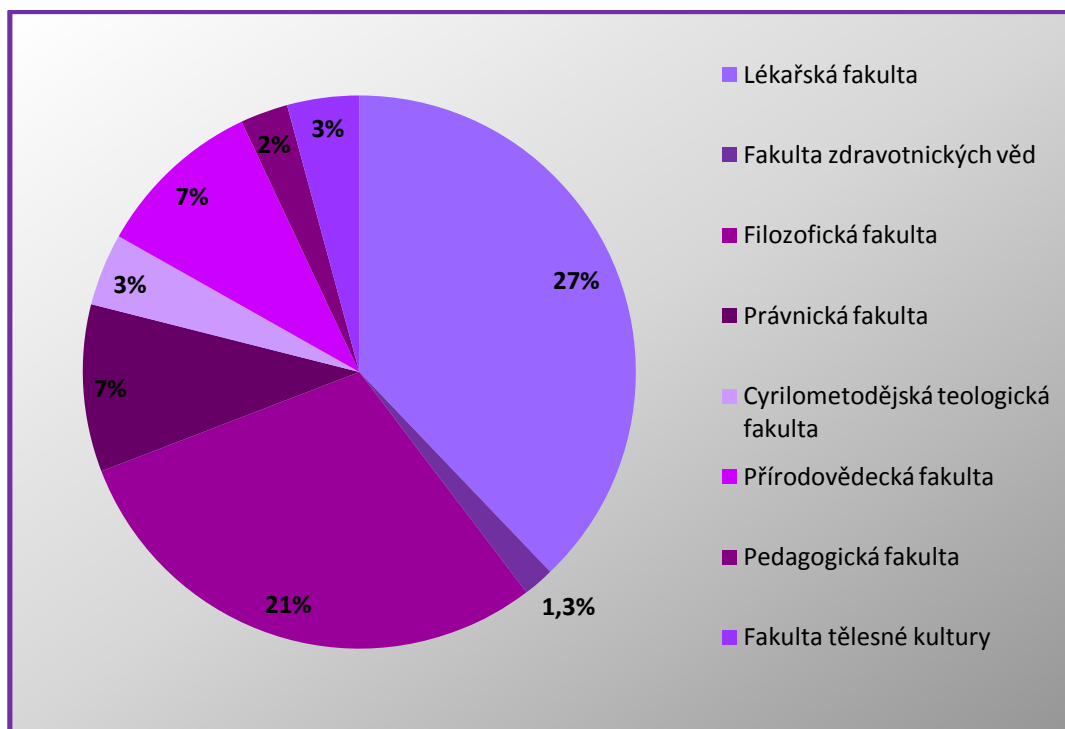
Graf č. 16 : Slovenskí študenti na fakultách Vysoké školy ekonomickej v Prahe v akademickom roku 2011/2012 (k 31. 10.)

Prameň: ÚIV (vlastné výpočty)

VŠE v Prahe je treťou českou vysokou školou s najvyšším počtom zahraničných študentov. V akademickom roku 2011/ 2012 navštevovalo danú vysokú školu celkom 3097 študentov cudzieho štátneho príslušenstva vo všetkých formách a typoch študijných programov, z toho 1870 študentov bolo zo susedného Slovenska. Najpreferovanejšími fakultami boli v danom roku pre Slovákov Fakulta medzinárodných vzťahov s podielom 23 % , Fakulta podnikovo - hospodárska s podielom 12 % , Fakulta financií a účtovníctva s podielom 11 % , či Fakulta informatiky a štatistiky s podielom 8 % slovenských študentov.

**Graf č. 17 : Slovenskí študenti na fakultách Univerzity Palackého v Olomouci
v akademickom školskom roku 2011/2012 (k 31.10.)**

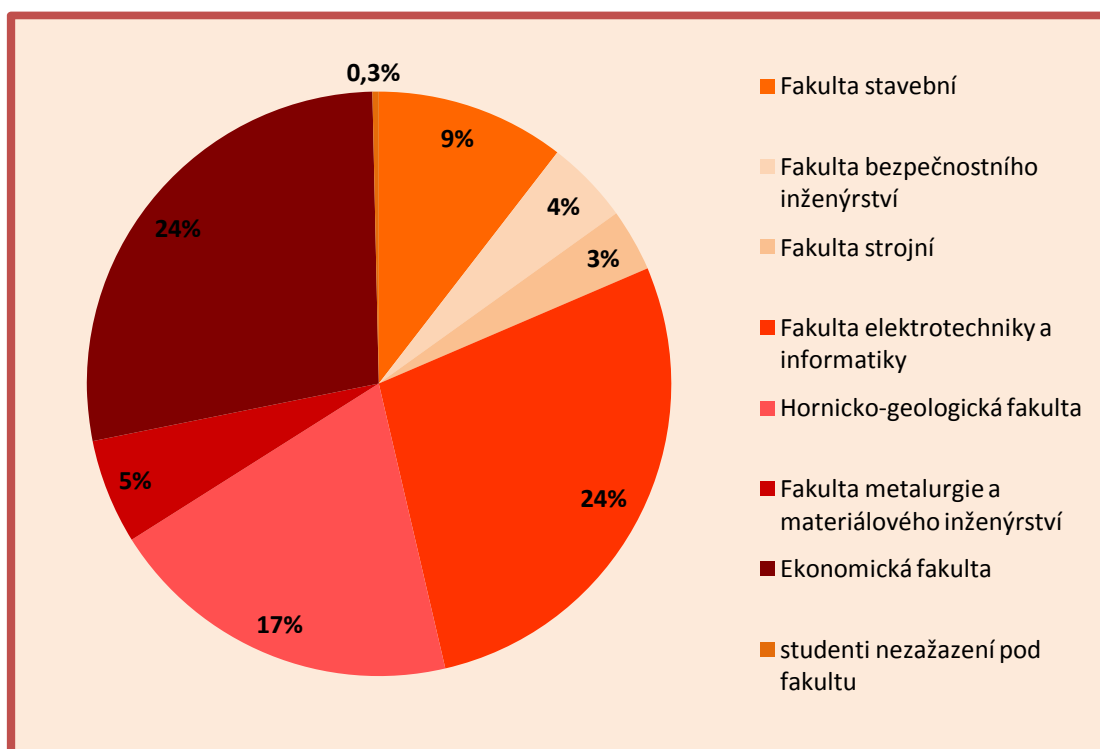

Prameň: ÚIV (vlastné výpočty)

Na danom grafe č. 17 je zobrazený podiel slovenských študentov jednotlivých fakúlt UP v Olomouci na celkovom počte študentov – cudzincov navštevujúcich danú univerzitu v akademickom školskom roku 2011/2012. V danom roku zaznamenala univerzita 1345 študentov cudzieho štátneho príslušenstva, z toho 957 pochádzalo zo Slovenskej republiky. Najväčšie zastúpenie mali Slováci na lekárskej fakulte, a to 27 %. Druhou najpreferovanejšou fakultou UP v Olomouci bola pre slovenských študentov filozofická fakulta s 21% zastúpením a za ňou nasledovali právnická a prírodovedecká fakulta so 7% podielom . Najmenej slovenských študentov študovalo v danom roku na Fakulte zdravotníckych vied, a to konkrétne 1,3 %.

Graf č. 18 : Slovenskí študenti na fakultách Vysokej školy banskej – technickej

univerzity v Ostrave v akademickom školskom roku 2011/2012 (k 31.10.)

Prameň: ÚIV (vlastné výpočty)

Na grafe č. 18 sú znázornené podiely študentov zo Slovenska na jednotlivých fakultách VŠB – TU v Ostrave v akademickom školskom roku 2011/2012 vo všetkých formách a typoch študijných programov na celkovom počte zahraničných študentov danej univerzity. V danom roku študovalo na VŠB – TU v Ostrave celkom 1177 študentov zo zahraničia, z toho 1004 pochádzalo zo susedného Slovenska. Najviac Slovákov študovalo práve na Fakulte elektrotechniky a informatiky a na Economickej fakulte , a to 24 %. Výrazný podiel zaznamenala aj hornicko – geologická fakulta s podielom 17 % slovenských študentov. Nasledovala Fakulta stavebná s 9% zastúpením a Fakulta metalurgie a materiálového inžinierstva s 5% podielom, či Fakulta bezpečnostného inžinierstva so 4% podielom študentov zo Slovenskej republiky.

Čo sa týka zastúpenia slovenských študentov na súkromných vysokých školách, najviac ich študovalo v akademickom školskom roku 2011/ 2012 na Bankovom inštitúte vysokej škole v Prahe, a to celkom 2734, čo tvorí až 95 % z celkového počtu študentov cudzieho štátneho príslušenstva na tejto najvyhľadávanejšej súkromnej vysokej škole v Českej

republike. Druhou najnavštevovanejšou súkromnou vysokou školou je Vysoká škola Jana Amosa Komenského v Prahe, kde v danom akademickom školskom roku študovalo 1420 študentov zo Slovenska, z celkového počtu 1529 zahraničných cudzincov. Slováci teda tvorili podiel 93 % študentov- cudzincov. Vysoký podiel až 91 % Slovákov vykazovala i Vysoká škola medzinárodných a verejných vzťahov s celkovým počtom 675 zahraničných študentov, z toho 615 slovenskej štátnej príslušnosti.

Najviac vyhľadávanými odbormi sú pre Slovákov, ale i pre domácich českých študentov práve medicína, právo, či ekonomické vedy. V posledných rokoch však začal stúpať záujem aj o filozofické, sociálne, či technické smery a informatiku. Najvyššie počty slovenských študentov nájdete hlavne na prestížnejších českých vysokých školách, ako sú Univerzita Karlova v Prahe, Vysoká škola ekonomická v Prahe, Masarykova univerzita v Brne, na Univerzita Palackého v Olomouci, či Vysoké učení technické v Brne. Veľký záujem o štúdium na moravských univerzitách nie je len kvôli prestíži, ale často krát zohráva úlohu i vzdialenosť od miesta bydliska, kedy je predsa len Brno, Olomouc, či Ostrava bližšie k slovenským hraniciam, než Praha.

8. Percepcia vysokoškolského štúdia v Českej republike očami

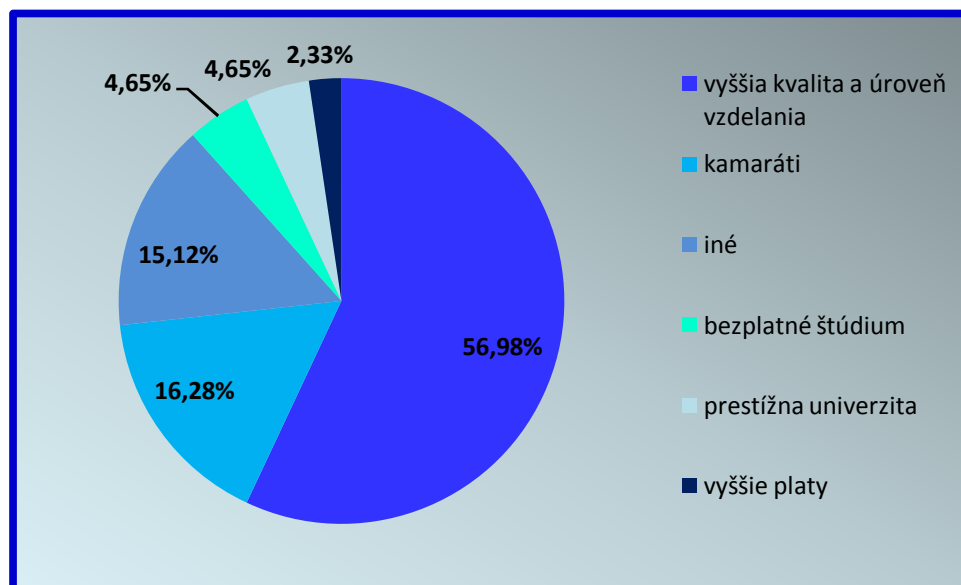
slovenských študentov

Hlavným cieľom dotazníkového šetrenia bolo zistiť, ako slovenskí študenti vnímajú svoje vysokoškolské štúdium v susednej Českej republike. Otázky v mojom dotazníku, ako som už uviedla v metodike práce, boli uzavretého typu, čiže študenti vyberali odpovede z možností, ktoré som dala na výber. Každá otázka však mala aj možnosť vlastnej odpovede, teda keď nevedeli vybrať ani jednu z daných možností, mohli odpovedať individuálne podľa seba. Študenti odpovedali celkom na 16 otázok, ktoré sa v prvej časti (t.j. otázky č. 1 – 6) týkali štúdia v Českej republike, v nasledujúcej časti (t.j. otázky č. 7 – 11) odpovedali na otázky spojené so získaním ubytovania, spôsobom dopravy apod. Posledná časť (t.j. otázky č. 12 – 16) bola zameraná na obdobie po absolvovaní štúdia, teda či plánujú po štúdiu zostať v ČR, aké dôvody by ich k tomu viedli, v akej oblasti by chceli pracovať apod.

Respondenti pochádzali prevažne zo Žilinského a Trenčianskeho kraja, odkiaľ pochádza aj najviac slovenských študentov študujúcich vysoké školy v Českej republike. Dôvodom je práve blízkosť štátnej hranice, čiže hlavnú úlohu tu zohráva vzdialenosť. Aj zo zdrojov ÚIV, ktoré boli použité v tabuľkách predchádzajúcej kapitoly o študentoch je viditeľné, že najväčšie počty Slovákov študujú práve na moravských univerzitách, ako je Masarykova univerzita v Brne, VUT v Brne, UP v Olomouci, čo je zapríčinené práve vzdialenosťou, alebo aj prestížou univerzít, vďaka ktorej nájdeme veľký počet slovenských študentov aj na Univerzite Karlovej v Prahe, či na VŠE v Prahe.

Na otázku č. 1: „**Prečo ste sa rozhodli študovať vysokú školu v ČR?**“ odpovedalo z celkového počtu 86 respondentov až 49 (t.j. 56,98%), že sa tak rozhodli kvôli vyššej kvalite a úrovni vzdelania. Ďalších 14 (t.j. 16,28%) si vybralo vysokú školu v ČR kvôli kamarátom. Celkom 13 (t.j. 15,12%) respondentov uviedlo iné dôvody, akými boli napr. že nechcel študovať v domovskom meste a alternatíva blízkeho mesta v ČR bola lákavá, iní v tom videli dobrodružstvo, zmenu prostredia, viacerí takú možnosť zvolili práve kvôli vzdialenosti a blízkosti k domovu, alebo veľmi dôležitým rozhodnutím bol tiež fakt, že nimi zvolený študijný odbor nemohli študovať u nás na Slovensku, pretože nemal magisterský stupeň, alebo sa vôbec nevyučuje. Našla sa tu aj odpoveď, že si danú školu vybrali kvôli tomu, že ich zaujala na prijímacích skúškach. Úlohu vo výbere vysokej školy zohralo u niektorých aj bezplatné štúdium, t.j. 4,65% respondentov vybralo túto možnosť a zhodne

4,65 % sa tak rozhodlo kvôli prestíži danej univerzity. Dokonca 2,33 % si zvolilo aj možnosť vyšších plátov.

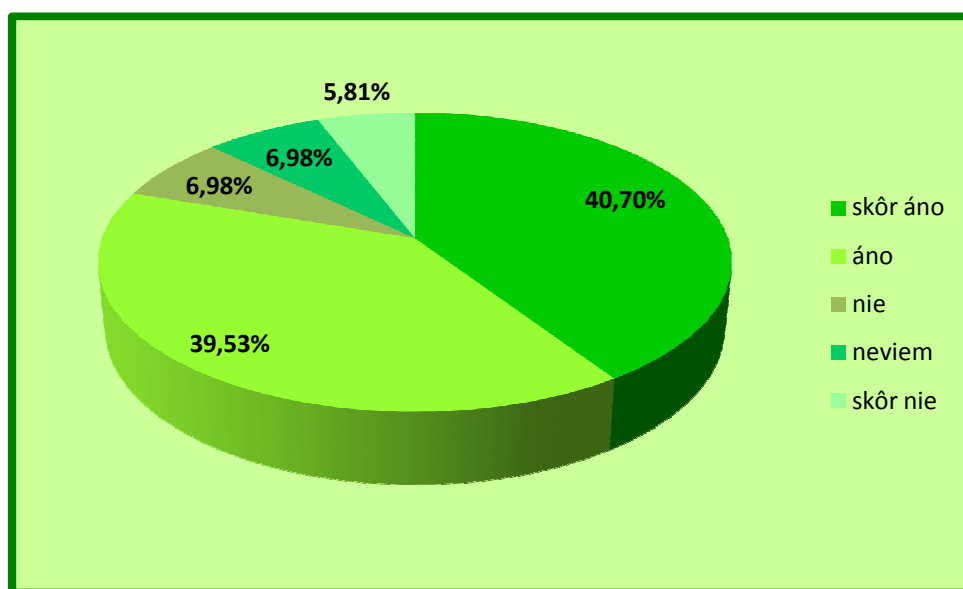

Obr. 10 : Prečo ste sa rozhodli študovať vysokú školu v ČR ?

Prameň: vlastné dotazníkové šetrenie

Otázka č. 2 : „**Ktoré z vybraných vysokých škôl v ČR považujete za najlepšie?**“ obsahovala celkom 22 možností výberu odpovede, pričom študenti mali vybrať celkom 3 univerzity , ktoré sú podľa nich najlepšie v Českej republike, či už kvôli prestíži, kvalite výuky atď. Najlepšou vysokou školou v ČR je podľa dotazovaných študentov práve Univerzita Karlova v Prahe, ktorú vybralo celkom 65 respondentov (t.j. 75,58 %). Tesne za ňou nasleduje Masarykova univerzita v Brne, ktorú vybralo celkom 63 respondentov (t.j. 73,26 %). Na treťom mieste sa umiestnila Vysoká škola ekonomická v Prahe, ktorú označilo 22,09 % študentov a na štvrtom mieste s 20,93% sa umiestnilo Vysoké učení technické v Brne. Univerzitu Palackého v Olomouci vybralo 17,44 % študentov, České vysoké učení technické v Prahe 15,12 %, rovnako aj Vysokú školu banskú v Ostrave 15,12 % študentov, 12,79 % označilo Slezskú univerzitu v Opave a 10,47 % aj Janáčkovu akadémiu múzických umení v Brne.

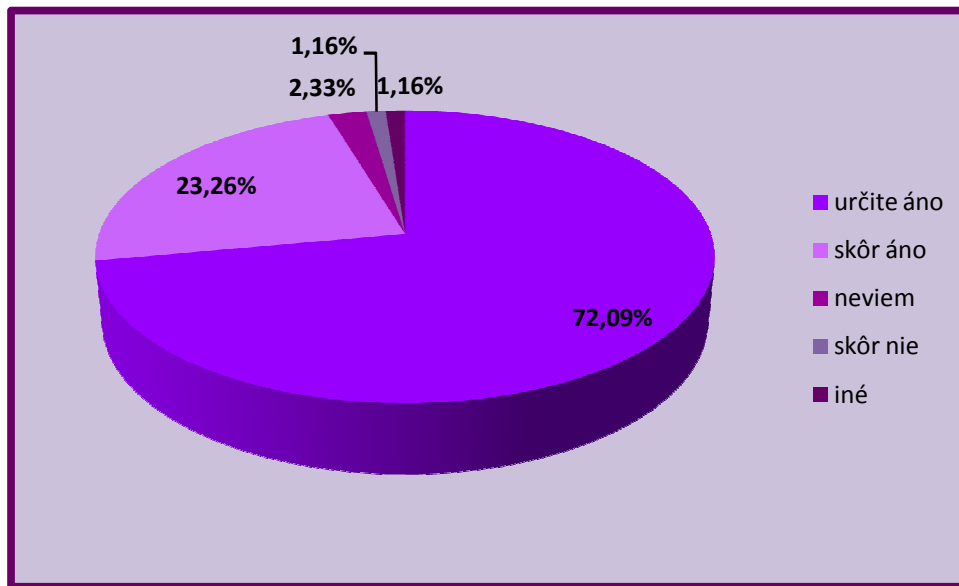
Na nasledujúcu otázku č. 3 : „**Myslíte si, že kvalita výuky je na českých vysokých školách vyššia než na Slovensku?**“ odpovedala väčšina študentov kladne, čiže považujú kvalitu výuky na českých vysokých školách za vyššiu, než u nás na Slovensku. Celkom 35 (t.j. 40,70 %) študentov odpovedalo „skôr áno“ a 34 (t.j. 39,53 %) odpovedalo „áno“, čo je takmer totožná odpoveď. Len necelých 7 % respondentov si myslí, že kvalita výuky v ČR nie je vyššia a taktiež necelých 7 % nevie, či je to tak.

Obr. 11 : Myslíte si, že kvalita výuky je na českých vysokých školách vyššia než na Slovensku?

Prameň: vlastné dotazníkové šetrenie

„**Máte pocit, že Vás učitelia hodnotia /hodnotili rovnako ako českých študentov ?**“, tak znela otázka č. 4, na ktorú až 62 (t.j. 72,09 %) respondentov odpovedalo „určite áno“, 20 (t.j. 23,26 %) „skôr áno“, čiže celkom 82 respondentov vybralo kladnú odpoveď, teda majú pocit, že sú hodnotení rovnako ako ich českí kolegovia.

Obr. 12 : Máte pocit, že Vás učitelia hodnotia /hodnotili rovnako ako českých študentov ?

Prameň: vlastné dotazníkové šetrenie

Otázka č. 5 : „ **Bolo Vám umožnené odovzdávať všetky práce a vykonávať skúšky, zápočty, kolokviá v slovenskom jazyku?**“ bola zodpovedaná výrazne kladne, keďže 77 (t.j. 89,53 %) odpovedalo „áno“ a ďalších 7 (t.j. 8,14 %) „väčšinou áno“. 1 z respondentov uviedol odpoveď „neviem“ a 1 uviedol, že to nepotreboval.

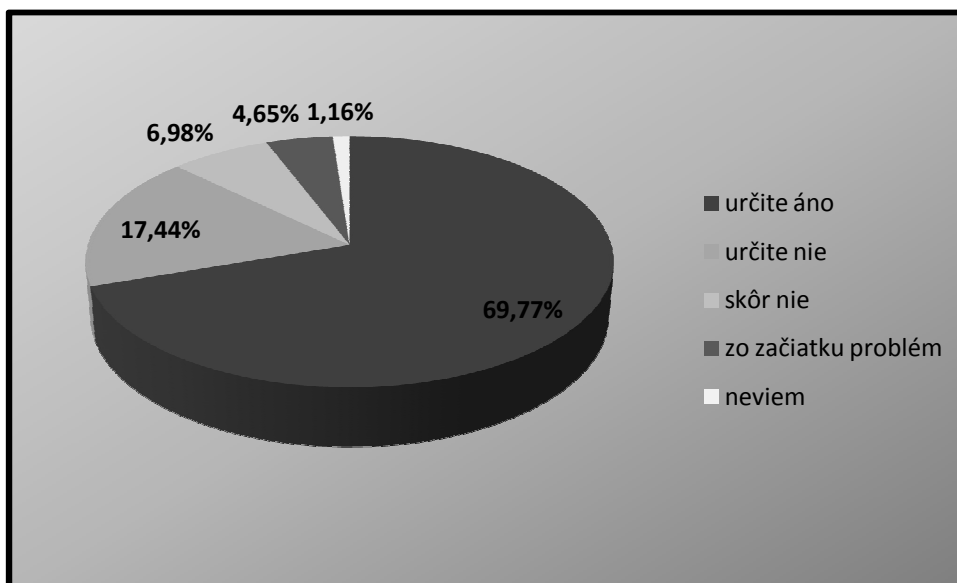
Na poslednú otázku č. 6 , tykajúcej sa štúdia, ktorá znela : „**Cítili ste sa niekedy „menejcenní“ alebo „utláčaní“ v prevahe českých študentov ?**“ odpovedalo 77 študentov (t.j. 89,53 %), že „vôbec nie“, ďalších 5 (t.j. 5,81 %) uviedlo, že „niekedy áno“, dvaja uviedli, že niekedy áno, jeden , že to tak pociťoval zo začiatku a jeden vybral možnosť „neviem“.

Keď zhrniem túto časť môjho dotazníkového šetrenia, slovenskí študenti hodnotia štúdium v susednej Českej republike skôr pozitívne. Kvalitu výuky a úroveň vzdelania považujú za vyššiu než na Slovensku, zo strany českých učiteľov necítia nespravodlivosť, čo sa týka ich hodnotenia v porovnaní s českými kolegami. Taktiež sú k nim na vysokých školách zhovievaví, keďže môžu všetky práce písať v ich materinskom jazyku a tiež všetky skúšky, zápočty, či kolokviá môžu absolvovať v slovenčine. Čo sa týka vzťahov českých

a slovenských študentov na školách, Slováci necítia nijakú rivalitu, či útlak od českých kolegov. Zo začiatku možno v niektorých prípadoch áno, ale je to takmer zanedbateľné , a teda česko-slovenské študentské vzťahy môžeme hodnotiť za kolegiálne a dobré.

Ďalšia časť otázok môjho dotazníka obsahovala informatívne otázky týkajúce sa ubytovania, dopravy, nákladov spojených so štúdiom v ČR a voľného času.

Otázka č. 7 : „**Bolo pre Vás bezproblémové získať ubytovanie v mieste Vášho štúdia?**“, nebola celkom jednoznačná, aj keď väčšina respondentov, celkom 60 (t.j. 69,77 %) vybrala možnosť „určite áno“. Naopak 15 (t.j. 17,44 %) študentov odpovedalo „určite nie“, čiže mali so získaním ubytovania problémy, aj keď pochádzajú zo Slovenska. Je však pravdou, že niekedy prekonávajú českí študenti študujúci v svojej krajine väčšie vzdialenosti z miesta bydliska do miesta svojho štúdia ako ich slovenskí kolegovia, ktorí pochádzajú napr. z pohraničných oblastí a študujú na moravských univerzitách. Necelých 7 % študentov skôr nemalo so získaním ubytovania problémy a 4,65 % malo problém len zo začiatku.

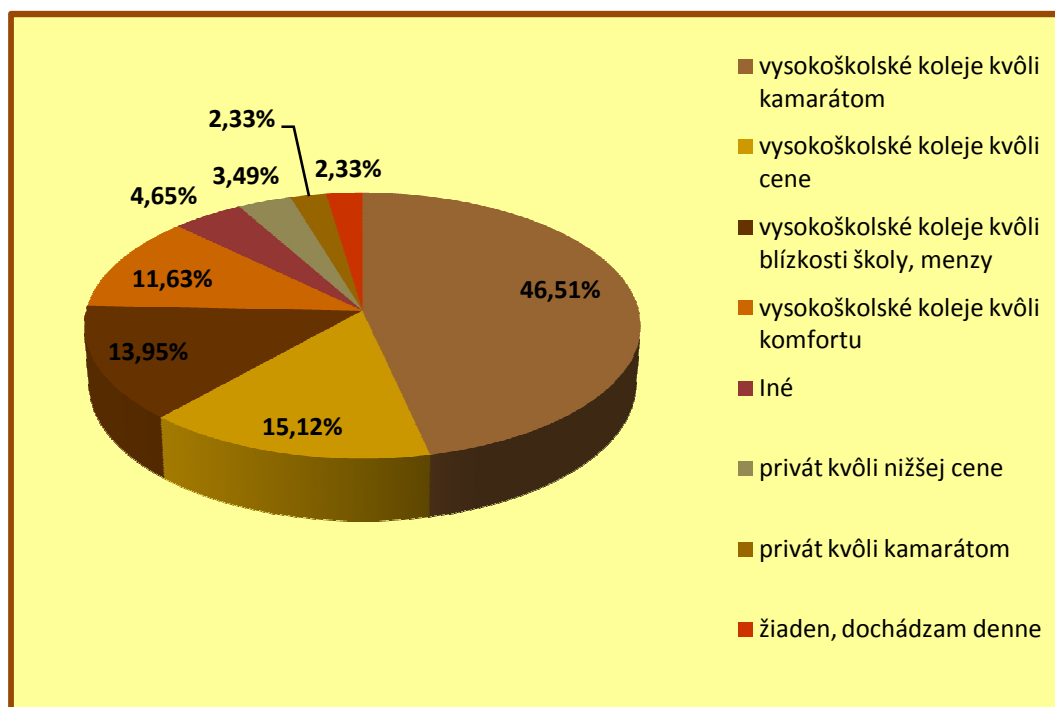

Obr. 13 : Bolo pre Vás bezproblémové získať ubytovanie v mieste Vášho štúdia?

Prameň: vlastné dotazníkové šetrenie

Na otázku č. 8 : „Aký druh ubytovania ste uprednostnili a prečo?“ boli odpovede rôzne. Väčšina študentov si vybrala vysokoškolské koleje kvôli kamarátom, celkom 40 (t.j. 46,51 %), 13 (t.j. 15,12 %) uprednostnilo tiež vysokoškolské koleje, ale kvôli cene, ďalších 12 (t.j. 13,95 %) vysokoškolské koleje kvôli blízkosti školy a menzy a 10 (t.j. 11,63 %) respondentov si vybralo práve vysokoškolské koleje kvôli komfortu, ktorý ponúkajú. 4,65 % uviedlo aj iné možnosti, než bolo možné vybrať. Napr. uprednostnili vysokoškolské koleje kvôli kamarátom, ale aj kvôli ľahko dostupným študijným materiálom a kvôli „párty“, ktorým často študenti na internátoch holdujú. Konajú sa tu rôzne spoločenské akcie, „chodbovice“ a „krúžkovice“, študentmi veľmi obľúbené. Ďalšou alternatívou ubytovania sú priváty, ktoré si študenti vyberajú kvôli väčšiemu súkromiu a priestoru, v mnohých prípadoch aj kvôli priaznivejšej cene, ktorá je nižšia než cena vysokoškolských kolejí. Ako pozitívum privátu respondenti uviedli tiež väčší štandard, blízkosť k centru a väčší klúd.

Celkovo však z dotazníkového šetrenia vyplynulo, že vysokoškolské koleje sú viacej uprednostneným druhom ubytovania pre slovenských študentov, ktorí sa tohto šetrenia zúčastnili. Výsledky sú znázornené aj v nasledujúcom obrázku č. 14.

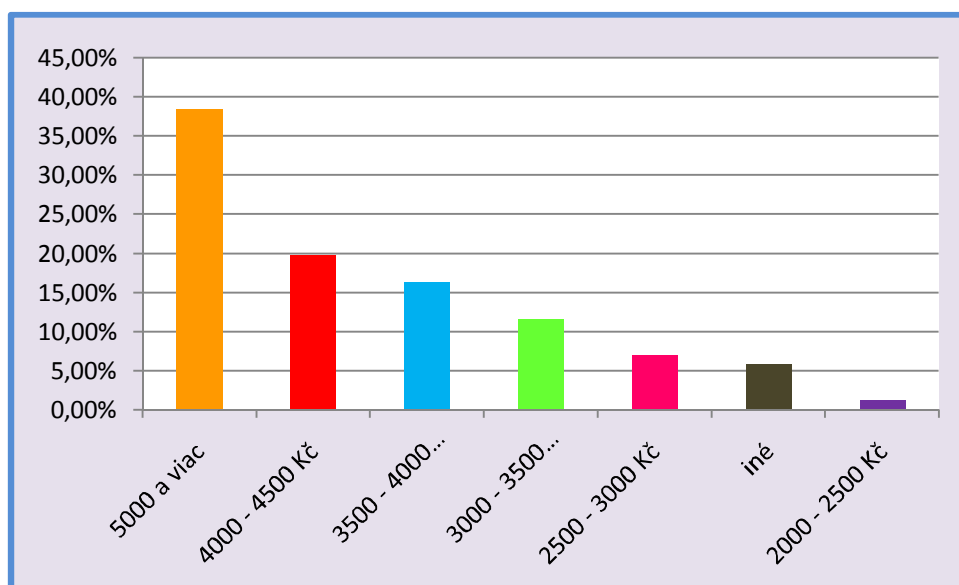

Obr. 14 : Aký druh ubytovania ste uprednostnili a prečo?

Prameň: vlastné dotazníkové šetrenie

Otázka č. 9 : „Aký druh dopravy ste využívali/využívate z miesta bydliska do miesta štúdia?“ zaznamenala taktiež rôznorodé odpovede ako aj predchádzajúca otázka spojená s druhom ubytovania. Najviac študentov, celkom 55 (t.j. 63,95 %) cestuje do školy vlakom, 16 (t.j. 18,60 %) cestuje autobusom, necelých 7 % autom so známym a necelých 6 % vlastnou dopravou a 4,65 % uviedlo iný spôsob dopravy.

Ďalšia otázka č. 10 sa týkala finančných nákladov spojených so štúdiom. Najviac respondentov podľa výsledkov mesačne minie 5000 a viac českých korún, celkom túto možnosť zvolilo 33 (t.j. 38,37 %) respondentov. Ďalších 19,77 % minie mesačne 4000 – 4500 Kč, 16,28 % minie 3500 – 4000 Kč mesačne, 11,63 % minie 3000 – 3500 Kč mesačne, necelých 7 % minie do 3000 Kč a len jeden minie menej ako 3000 Kč.

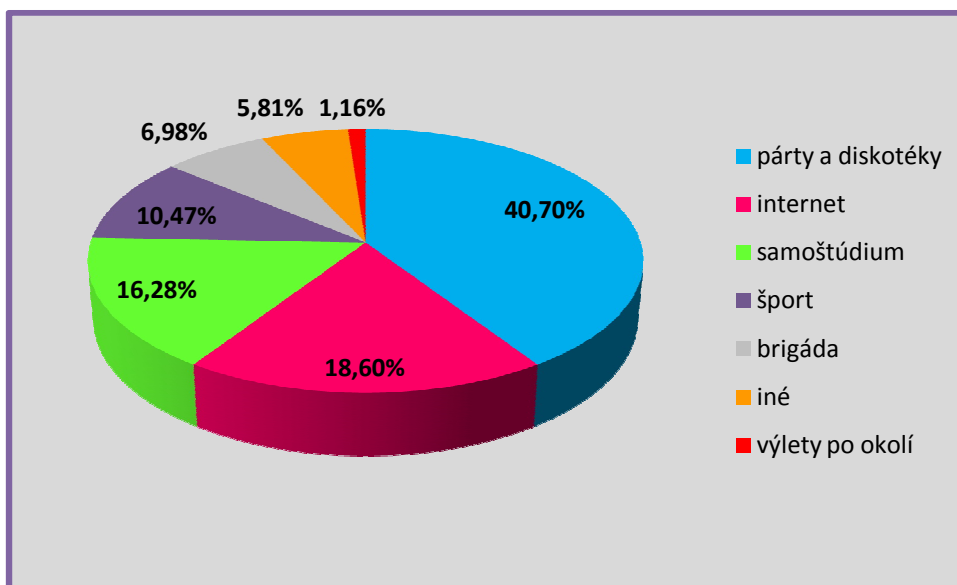
Obr. 15: Koľko mesačne miniete na náklady spojené s Vaším štúdiom?

(ubytovanie, strava, zábava, doprava, štud.pomôcky)

Prameň: vlastné dotazníkové šetrenie

Na otázku „Ako ste najčastejšie trávili svoj voľný čas?“ sa našlo opäť viacero odlišných odpovedí. Väčšina študentov, celkom 35 (t.j. 40,70 %), trávilo svoj voľný čas v mieste štúdia na diskotékach a rôznych párty. 18,60 % respondentov si svoj čas kráti surfovaním po internete, 16, 28 % sa venuje samoštúdiu, 10,47 % vykonáva nejaký druh

športu, či necelých 7 % si vo svojom voľnom čase privyrába formou nejakej študentskej brigády. Medzi respondentmi sú aj takí, ktorí svoj čas trávia v študentskej organizácii, oddychom, v spoločnosti kamarátov, alebo sa venujú všetkým spomínaným aktivitám.

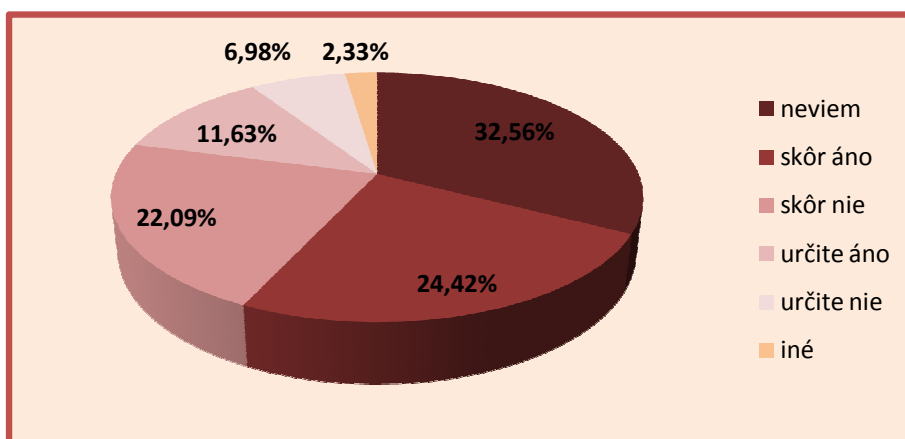

Obr. 16: Ako ste najčastejšie trávili svoj voľný čas?

Prameň: vlastné dotazníkové šetrenie

Posledná časť môjho dotazníkového šetrenia sa týkala práve obdobia po absolvovaní vysokoškolského štúdia. Cieľom bolo zistiť, aké majú slovenskí študenti plány do budúcnosti a či uprednostňujú ako krajinu svojho ďalšieho pôsobiska Slovenskú, alebo Českú republiku.

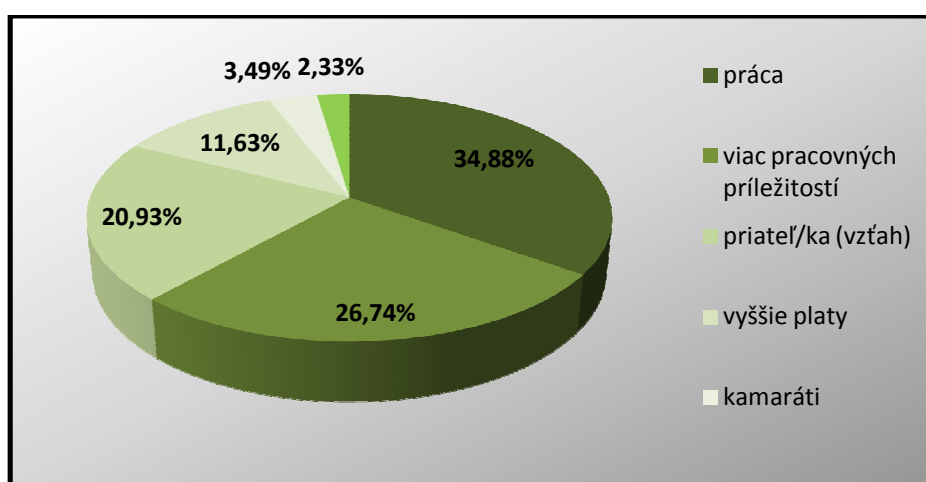
Pri otázke č. 12 „Plánujete po absolvovaní štúdia ostať v ČR?“ celkom 28 (t.j. 32,56 %) respondentov odpovedalo, že nevie, či plánuje zostať po ukončení vysokej školy v susednom Česku. Ďalších 21 (t.j. 24,42 %) by skôr ostalo v ČR, avšak 19 (t.j. 22,09 %) by skôr neostalo žiť v ČR. 11,63 % študentov odpovedalo, že by určite ostali v ČR a necelých 7 % naopak určite nie. Jeden študent dokonca uvažoval, že by 3-4 roky ostal žiť v Česku a potom by sa asi vrátil na Slovensko. Môžeme teda zhodnotiť, že odpovede sa líšia a nedá sa celkom určiť, či slovenskí študenti uprednostňujú ako krajinu svojho budúceho života práve krajinu svojho vysokoškolského štúdia.

Obr. 17: Plánujete po absolvovaní štúdia zostať v ČR?

Prameň : vlastné dotazníkové šetrenie

V nasledujúcej otázke č. 13 ma zaujímalo, aké dôvody by slovenských študentov viedli k tomu, aby ostali žiť v Českej republike. Najviac respondentov, celkom 30 (t.j. 34,88 %) uviedlo ako dôvod prácu, 23 (t.j. 26,74 %) respondentov by si Českú republiku ako miesto svojho budúceho života vybralo kvôli väčšiemu množstvu pracovných príležitostí, 20,93 % by v Česku ostalo kvôli partnerskému vzťahu, 11,63 % ako dôvod uviedlo vyššie platy , či jeden respondent považuje ČR za krajinu, kde sú lepšie podmienky pre podnikanie než u nás na Slovensku.

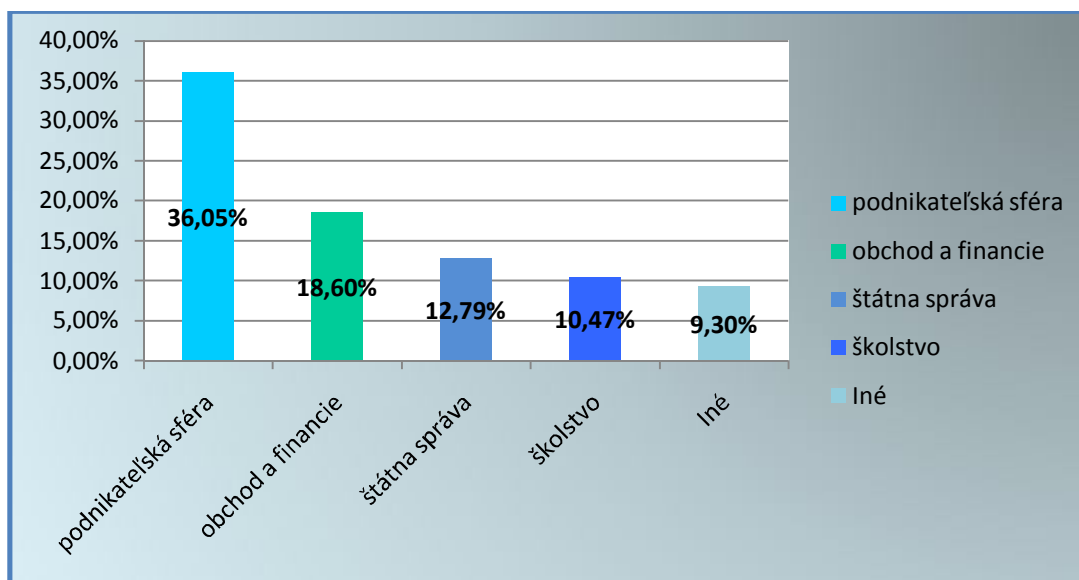
Obr. 18: „Aké dôvody by Vás viedli k tomu, aby ste ostali žiť v ČR?“

Prameň: vlastné dotazníkové šetrenie

Na otázku č. 14 „Ak by ste sa rozhodli žiť na Slovensku, myslíte si, že by ste boli **zvýhodnení s českou vysokou školou na trhu práce?**“ odpovedalo 25 (t.j. 29,07 %), že „skôr áno“, teda myslia si, že mať vyštudovanú vysokú školu v ČR je skôr výhodou. 23 (t.j. 26,74 %) respondentov na danú otázku nevedelo odpovedať, 24,42 % si myslí, že skôr by neboli zvýhodnení, dokonca 13,95 % uviedlo, že by určite neboli zvýhodnení a 4,65 % zasa naopak uviedlo, že by určite boli zvýhodnení. Jeden respondent odpovedal na danú otázku, že už len za uznanie titulu z českej vysokej školy sa u nás na Slovensku platí necelých 100 €, takže nie je to zrejme žiadna výhoda.

„Myslíte si, že s Vaším vyštudovaným oborom si ľahšie nájdete prácu v ČR než na Slovensku?“, na túto otázku boli opäť rôzne odpovede. Väčšina respondentov si myslí, že skôr si nájde prácu so svojím odborom v Českej než v Slovenskej republike, a to celkom 36 (t.j. 41,85 %) . Ďalších 25,58 % nevedelo na danú otázku odpovedať, 18,60 % si myslí, že si nenájdu ľahšie prácu v Česku a zhodne po necelých 7 % si respondenti myslia, že si určite ľahšie nájdu prácu a určite si nenájdu ľahšie prácu v ČR.

V poslednej otázke ma zaujímalo „V akej oblasti by ste chceli pracovať, keby ste si nenašli prácu vo Vašom obore?“. Výsledky sú znázornené v nasledujúcom obrázku č. 19.

Obr. 19 : V akej oblasti by ste chceli pracovať, keby ste si nenašli prácu vo Vašom obore?

Prameň: vlastné dotazníkové šetrenie

Z obrázka č. 19 je viditeľné, že najviac slovenských študentov by sa mimo svojho vyštudovaného odboru rozhodlo pracovať práve v podnikateľskej sfére, a to celkom 36,05 %. V oblasti obchodu a financií by sa chcelo uplatniť 18,60 % respondentov, v štátnej správe 12,79 %, v školstve 10,47 % a 9,30 % uviedlo iné oblasti, ako napr. umenie, cestovný ruch, šport, stavebníctvo, gastronómia, alebo niektorým na oblasti svojho budúceho pracoviska nezáleží.

Z dotazníkového šetrenia bolo zistené, že Slováci si vyberajú české vysoké školy najmä kvôli vyššej kvalite a úrovni vzdelania, druhotnú úlohu zohrávajú kamaráti, či vzdialenosť miesta štúdia od miesta bydliska. České školstvo teda považujú za kvalitnejšie než na Slovensku a často krát ich výber závisí aj od dobrého mena univerzity v zahraničí, keďže o slovenských vysokých školách sa príliš „nehovorí“ a nemajú takú tradíciu ako tie české. .

Rozhodujúcim faktorom v otázkach budúceho pôsobiska slovenských študentov je nepochybne na prvom mieste práca, čiže keby mali Slováci ostať žiť v susednom Česku, bolo by to prevažne kvôli profesii. Medzi ďalšie najčastejšie faktory študenti zaradili viac pracovných príležitostí a vidinu vyššieho platového ohodnotenia a tiež by v ČR ostali žiť aj kvôli partnerskému vzťahu. Najviac respondentov by si za oblasť svojho budúceho pracoviska, v prípade, že by sa nedokázali uplatniť vo svojom odbore vybralo práve podnikateľskú sféru. Na druhom mieste by to bol obchod a financie, čo je však ovplyvnené i tým, že veľká časť dotazovaných respondentov študovala práve ekonomické smery. Na ďalšom mieste bola štátna správa, školstvo a iné.

Slovenskí študenti teda prichádzajú do Čiech ešte s neurčitými plánmi do budúca a zvyčajne ich menia v priebehu štúdia, prípadne sa rozhodujú o svojej budúcnosti až po jeho absolvovaní. Počas štúdia spoznávajú miestnu kultúru, ľudí, získavajú nových priateľov a tým si vlastne vytvárajú určité zázemie potrebné pre život v cudzej krajine. Lepšie pracovné príležitosti, vyššie platy, vyššia životná úroveň a kvalitné vzdelanie sú pre nich dostatočným lákadlom, a preto si za krajinu svojho budúceho života vyberajú často krát práve Českú republiku, ktorá za posledné roky zaznamenáva výrazný príliv počtu slovenských občanov, či už pracujúcich, alebo študujúcich.

9. ZÁVER

Diplomová práca je zameraná na pracovné a študentské aktivity Slovákov v Českej republike, t.j. pracujúci a študujúci občania Slovenska v ČR.

Hlavným cieľom práce bolo analyzovať vývoj a priestorové rozloženie slovenských občanov na trhu práce v ČR a slovenských študentov na vysokých školách v ČR a taktiež zachytiť zmeny, ktoré nastali po roku 1989 a po rozdelení federácie v roku 1993.

Pre lepšie pochopenie danej problematiky bola spracovaná aj kapitola o vývoji migračných tokov medzi oboma republikami, a to pred aj po roku 1989, kde bol na základe rôznych dostupných zdrojov podrobne popísaný historický vývoj československých vzťahov, príčiny, či smery migrácií.

Samotná práca sa v podstate delila na časť o pracujúcich Slovákoch v Českej republike, obsahujúca popis politiky zamestnanosti a trhu práce v ČR, podmienky zamestnávania cudzích štátnych príslušníkov, teda aj občanov Slovenska, ktoré vyplývajú zo zákona č.435/2004 Zb., o zamestnanosti. Na základe zistených výsledkov, ktoré boli spracované a zobrazené do početných tabuliek, grafov a troch mapových podkladov, je viditeľné, že Slováci majú najväčšie zastúpenie zo všetkých zamestnaných cudzincov na trhu práce v ČR, pričom ich podiel v súčasnosti tvorí 37,9 %. Kým v roku 1995 bolo na úradoch práce evidovaných 59 323 občanov Slovenska, v roku 2011 ich počet vzrástol až na 106 425. Celkom zamestnaných Slovákov je v ČR v súčasnosti 117 831, čo je oproti roku 2000 (70 237) nárast o viac než 40 000. Podiel občanov SR na pracovnej sile v ČR činí 1,86 %. Čo sa týka pohlavia, väčšie zastúpenie majú muži, ktorých je zamestnaných 76 877, žien je zamestnaných 40 954. Podľa vekových skupín je najviac zamestnaných práve v kategórii 25 – 39 rokov (62 379) a 40 -54 rokov (26 778). Najmenej je zamestnaných v kategórii 65+ , a to 698 osôb. Čo sa týka klasifikácie ekonomických činností podľa CZ – NACE, najviac Slovákov pracuje v spracovateľskom priemysle (33 %), vo veľkoobchode, maloobchode, opravách a údržbe 13 % a v stavebníctve 11 % . Podľa klasifikácie zamestnania CZ-ISCO slovenskí občania najviac v ČR pracujú ako remeselníci a opravári, t.j. 20 706 osôb, či ako pracovníci a nekvalifikovaní , t.j. 20 225 osôb.

Vysoký a neustále sa zvyšujúci podiel Slovákov na českom trhu práce by nemal byť prekvapením ani nasledujúce roky, keďže ČR ponúka vyššie platové ohodnotenie, viac pracovných príležitostí a z toho dôvodu aj lepšiu možnosť uplatnenia. Ďalším významným

faktorom zvyšujúceho sa podielu slovenských občanov v ČR je ich spoločná história v rámci bývalého Československa, a teda jazyková i kultúrna blízkosť oboch národov.

Druhá časť práce bola venovaná slovenským študentom na českých vysokých školách. Počet slovenských študentov, ktorí mohli študovať vysokú školu v ČR bol v minulosti obmedzený, avšak po uzavretí dohody medzi ministrami školstva oboch štátov sa podmienky zmenili a v dôsledku toho začal počet slovenských študentov každoročne narastať. Kým v akademickom školskom roku 1997/1998 tento počet nepresiahol ani 1000 študentov, v súčasnosti už dosahuje viac než 20 000. Slovenskí študenti predstavujú viac než 60% podiel spomedzi všetkých zahraničných študentov v ČR. Čo sa týka zastúpenia slovenských študentov na jednotlivých vysokých školách v ČR, najvyššie počty vykazujú MU v Brne, kde študuje viac než 5000 Slovákov, a to najviac na filozofickej fakulte (20%), na lekárskej a na fakulte informatiky 17%, či na ekonomicko – správnej fakulte 13% študentov. Ďalšou vyhľadávanou vysokou školou je UK v Prahe s počtom 3571 Slovákov v akademickom roku 2011/2012, pričom najviac na 1. lekárskej fakulte (10%), na matematicko – fyzikálnej 9% a na filozofickej 6% študentov. Na VŠE v Prahe študuje v súčasnosti 1870 Slovákov, hlavne na fakulte medzinárodných vzťahov a na podnikovo – hospodárskej fakulte. UP v Olomouci mala v akademickom roku 2011/2012 957 slovenských študentov, z toho najviac, t.j. 27% študovalo na lekárskej fakulte, 21% na filozofickej a 7% na právnickej a prírodovedeckej fakulte. Vysoké počty slovenských študentov majú aj VŠB-TU v Ostrave, či VUT v Brne.

Podľa daných zistení teda najvyššie počty Slovákov nájdeme na prestížnejších vysokých školách, ako sú UK v Prahe, MU v Brne, VŠE v Prahe, či na moravských univerzitách, ako sú UP v Olomouci, VUT v Brne, či VŠB-TU v Ostrave, kde zohráva veľkú úlohu aj blízkosť k domovu. Najviac vyhľadávanými odbormi sú naďalej medicína, právo a ekonomické vedy, avšak v súčasnosti začal narastať záujem aj o technické, či spoločenské vedy a informatiku.

Súčasťou mojej práce bolo aj dotazníkové šetrenie, ktorého cieľom bolo zistiť, ako slovenskí študenti vnímajú svoje vysokoškolské štúdium v ČR. Na základe daného šetrenia bolo zistené, že Slováci si vysoké školy v ČR vyberajú najmä kvôli vyššej kvalite a úrovni vzdelania a otázka ich budúceho pôsobiska po absolvovaní štúdia je neurčitá, keďže niektorí by radšej ostali v Českej republike, najmä kvôli lepším pracovným podmienkam a príležitostiam a vyšším platom, avšak niektorí by zasa ostali žiť na Slovensku, zrejme kvôli určitému zázemiu, kamarátom, rodine. Našli sa aj takí, ktorí by si vyskúšali nejaký čas žiť v susednom Česku a potom by sa vrátili na Slovensko. Odpovede boli rôzne, no i napriek

tomu bolo potvrdené, že Slováci študujúci vysokú školu v ČR svoje štúdium vnímajú pozitívne a celkovo Českú republiku považujú za atraktívnu krajinu pre život.

Výsledky práce nám ponúkajú vývoj pracujúcich a študujúcich Slovákov v ČR za jednotlivé časové obdobia a mohli by slúžiť ako podklad pre iné podobné práce, či štúdie zaoberajúce sa česko - slovenskou problematikou, či už v oblasti zamestnanosti a trhu práce, alebo v oblasti vysokého školstva.

10. ZHRNUTIE

História prítomnosti Slovákov na území Českej republiky siaha ešte ďaleko do dôb pred vznikom spoločného štátu. Česko – slovenské vzťahy sa zmenili po rozdelení štátu v roku 1993, kedy sa zároveň zmenilo spoločenské postavenie občanov oboch republík, ktorí sa stali na území susedného štátu cudzincami, a tak pre nich začali platiť nové podmienky zamestnávania na území druhého štátu.

Nielen zamestnanosti, ale aj vysokoškolského štúdia sa dotkli tieto zmeny. Štúdium Slovákov v ČR bolo obmedzené, keďže české vysoké školy mohli navštevovať len určitý počet slovenských študentov. Situácia sa zmenila po dohode oboch ministrov školstva, odkedy zaznamenávame každoročné výrazné nárasty počtu slovenských študentov študujúcich v ČR.

Cieľom diplomovej práce bolo analyzovať vývoj a priestorové rozloženie pracujúcich Slovákov na trhu práce v ČR a vysokoškolských študentov študujúcich v ČR. Pre lepšie pochopenie danej problematiky a pre lepší prehľad boli zistené výsledky zobrazené v početných tabuľkách, grafoch a niekoľkých mapových podkladoch, ktoré sú neoddeliteľnou súčasťou mojej práce. Výsledky vlastného dotazníkového šetrenia zameraného na percepciu vysokoškolského štúdia v ČR očami slovenských študentov, boli taktiež spracované do početných grafov a vypovedajú o tom, že Česká republika je pre Slovákov atraktívnou krajinou, nielen pre štúdium, ale i pre budúci život.

Text práce aj všetky výsledky sú dostupné vo vytlačenej i v elektronickej podobe na priloženom CD – ROME.

Kľúčové slová:

zamestnanosť

úrad práce

migrácia

občan

Česká republika

Slovenská republika

študent

vysoká škola

fakulta

dotazník

11. SUMMARY

History presence of Slovaks in the Czech Republic goes back to times far before the emergence of a common state. Czech - Slovak relations have changed after the division of the state in 1993, when it also changed the social status of citizens of both countries, who became the territory of the neighboring state of strangers, and so they started to make the new conditions of employment on the territory of another state.

Not only employment but also higher education have touched these changes. Slovaks in the study was limited, as the Czech universities could attend only a certain number of Slovak students. The situation changed with the agreement of both education ministers since have recorded significant increases in the annual number of Slovak students studying in the country.

The main objective of diploma work was to analyze the evolution and spatial distribution of Slovaks working in the labour market in the Czech Republic and university students studying in the country. To better understand this issue and to better outline the findings were presented in numerous tables, charts, and a few maps that are an integral part of my work. The results of our questionnaire survey focused on the perception of higher education in the Czech Republic through the eyes of Slovak students were also treated to numerous graphs and testify that the Czech Republic is an attractive country, not only for learning but also for their future life.

Text work and all the results are available in print and in electronic format on the CD - ROM.

Keywords:

employment

Labour Office

migration

citizen

Czech Republic

The Slovak Republic

student

college

faculty

questionnaire

12. POUŽITÁ LITERATÚRA

HALÁS, M. *Cezhraničné väzby, cezhraničná spolupráca: na príklade slovensko-českého pohraničia s dôrazom na jeho slovenskú časť*. Univerzita Komenského, Bratislava, 2005.

HALÁS, M., KLADIVO, P. *Ekonomický vývoj, väzby a spolupráca medzi Slovenskou a Českou republikou*. Regionálna štúdia, Vol. 2, no. 1, 2008. s. 9 - 15.

HORÁKOVÁ, M. *Mezinárodní pracovní migrace v ČR. Bulletin č. 28. Výskumný ústav práce a sociálních věcí, Praha, 2012. 56 s. ISBN 978-80-7416-104-9.*

MAREK, D., TOUŠEK, V. *Změny v zaměstnávání občanů Slovenska v okresech ČR moravsko-slovenského pomezí (geografická analýza)*. Geografie 10, 1998. s. 94 – 99.

TOMŠÍČKOVÁ, B., TOUŠEK, V. *Prostorové interakce na moravsko-slovenském pomezí. In: Europa regionów, współpraca regionalna. Gornoślaska Wyższa Szkoła Handlowa, Katowice, 1999. s. 271-280.*

TOUŠEK, V. *Aktuální tendence v zaměstnávání občanů Slovenska v ČR. In: Regionální spolupráce' 99. Sborník z mezinárodní konference konané ve dnech 19.-21. 5. 1999 v Karviné. Slezská univerzita, Opava. Gornoślaska Wyższa Szkoła Handlowa, Katowice, Karviná, 1999. s. 307 – 311. ISBN 80 – 7248- 026 - X.*

Internetové zdroje

BÁTOROVÁ, D. *Porovnání vybraných částí sociálního systému v ČR a SR* [online]. 2009 [cit. 2012-12-25]. Diplomová práce. Masarykova univerzita, Ekonomicko-správní fakulta. Vedoucí práce Vladimír Žitek. Dostupné z WWW : <http://is.muni.cz/th/63310/esf_m/>.

BRABCOVÁ, KUNZOVÁ. *Slováci v ČR* [online]. 2009 [cit. 2012-12-25]. Hospodářská a kulturní studia, Provozně ekonomická fakulta ČZU v Praze. Dostupné z WWW: <http://krajane.czu.cz/geografie-nab/doku.php?id=slovaci_v_cr>.

CSEFALVAIOVÁ, K. *Cudzinci na území České republiky* [online]. 6.12.2011 [cit. 2012-12-25]. Dostupné z WWW: <<http://kdem.vse.cz/resources/relik11/sbornik/download/pdf/173-Csefalvaiova-Kornelia-paper.pdf>>.

ČERNOHORSKÁ, L. *Komparace vývoje nezaměstnanosti v České republice a na Slovensku* [online]. 2006 [cit. 2012-12-25]. Ústav ekonomie, Univerzita Pardubice, Fakulta ekonomicko-správní. Dostupné z WWW: <<http://dspace.upce.cz/bitstream/10195/32228/1/CL576.pdf>>.

Český statistický úřad / ČSÚ [online]. 2012 [cit. 2012-12-25]. Cizinci : Zahraniční a vnitřní migrace – datové údaje / ČSÚ. Dostupné z WWW: <http://www.czso.cz/csu/cizinci.nsf/datove_udaje/ciz_migrace#cr>.

Český statistický úřad / ČSÚ [online]. 2012 [cit. 2012-12-25]. Cizinci: Zaměstnanost – datové údaje / ČSÚ. Dostupné z WWW: <http://www.czso.cz/csu/cizinci.nsf/datove_udaje/ciz_zamestnanost#cr>.

Český statistický úřad / ČSÚ [online]. 2012 [cit. 2012-12-25]. Cizinci: Zaměstnanost – Související legislativa / ČSÚ. Dostupné z WWW: <http://www.czso.cz/csu/cizinci.nsf/o/ciz_zamestnanost-souvisejici_legislativa>.

Český statistický úřad / ČSÚ [online]. 2012 [cit. 2012-12-25]. Cizinci: Počet cizincu – datové údaje / ČSÚ. Dostupné z WWW: <http://www.czso.cz/csu/cizinci.nsf/datove_udaje/ciz_pocet_cizincu#cr>.

Český statistický úřad / ČSÚ [online]. 2012 [cit. 2012-12-25]. Cizinci : Vzdělávání – datové údaje / ČSÚ. Dostupné z WWW: <http://www.czso.cz/csu/cizinci.nsf/datove_udaje/ciz_vzdelavani#cr>.

Český statistický úřad / ČSÚ [online]. 2010. [cit. 2012-12-25]. Studenti a absolventi vysokých škol v roce 2010/ČSÚ. Dostupné z WWW: <[http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/studenti_a_absolventi_vysokych_skol_v_cr_celkem/\\$File/1_VS_studenti_celkem_11.pdf](http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/studenti_a_absolventi_vysokych_skol_v_cr_celkem/$File/1_VS_studenti_celkem_11.pdf)>.

Český statistický úřad / ČSÚ [online]. 2012 [cit. 2012-12-25]. Cizinci – Publikace / ČSÚ. Dostupné z WWW: <http://www.czso.cz/csu/cizinci.nsf/kapitola/ciz_publikace>.

DRBOHLAV, D., TOUŠEK, V. *Czech on the move – the cumulative causation theory of migration revisited* [online]. 2005 [cit. 2012-12-25]. Dostupné na : <<http://www.kge.zcu.cz/veda/migrace/vystupy.htm>>.

Elektronické právne informácie [online]. 2004. [cit. 2012-12-25]. Aktívna politika trhu práce. Dostupné z WWW: <<http://www.epi.sk/Main/Default.aspx?Template=~/Main/TArticles.ascx&phContent=~/EDL/ShowArticle.ascx&ArticleId=7299>>.

EZZEDINE-LUKŠÍKOVÁ, P. *Slováci v ČR* [online]. 23.12. 2005 [cit. 2012-12-26]. Dostupné z WWW: <<http://www.socioweb.cz/index.php?disp=temata&shw=197&lst=117>>.

HOLÝ, D., CHRAPPA, I. *Porovnanie vývoja a štruktúry zárobkov v Českej a Slovenskej republike* [online]. 2010. [cit. 2012-12-25]. Dostupné z WWW: <http://portal.statistics.sk/files/Sekcie/sek_600/Porovnanie_vyvoja_a_struktury_zarobkov_v_CR_a_SR.pdf>.

Ministerstvo práce a sociálnych vecí [online]. [cit. 2012-12-25]. Zaměstnávání cizích státných příslušníků. Dostupné z WWW: <http://portal.mpsv.cz/sz/stat/zam_ciz_stat_prisl>.

Ministerstvo práce a sociálnych vecí [online]. [cit. 2012-12-25]. Zelené karty v České republice. Dostupné z WWW: <http://portal.mpsv.cz/sz/zahr_zam/zelka>.

Ministerstvo práce a sociálnych vecí [online]. [cit. 2012-12-25]. Modré karty v České republice. Dostupné z WWW: <http://portal.mpsv.cz/sz/zahr_zam/modka>.

Ministerstvo práce a sociálnych vecí [online]. [cit. 2012-12-25]. Politika zaměstnanosti. Dostupné z WWW: <<http://portal.mpsv.cz/sz/politikazamest>>.

Ministerstvo školstva, mládeže a tělovýchovy [online]. [cit. 2012-12-25]. Výroční zpráva o stavu a rozvoji vzdělávací soustavy České republiky v roce 2010. Dostupné z WWW: <http://www.msmt.cz/file/19115_1_1/download/>.

Organizace vzdělávací soustavy České republiky [online]. 2009/2010. [cit. 2012-12-25]. Terciární vzdělávání. Dostupné z WWW: <http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/documents/eurybase/eurybase_full_reports/CZ_CS.pdf>.

REKOVÁ, R. *Cizinci na trhu práce v České republice* [online]. 2011 [cit. 2012-12-26]. Bakalářská práce. Masarykova univerzita, Přírodovědecká fakulta. Vedoucí práce Václav Toušek. Dostupné z: <http://is.muni.cz/th/268891/prif_b/>.

Slováci na českých vysokých školách [online]. 28.2.2012 [cit. 2012-12-26]. Dostupné z WWW: <<http://ekonomika.sme.sk/c/6277076/do-ceska-chodia-ti-najlepsi-studenti-zo-slovenska.html>>.

Sociálna poisťovňa [online]. 2012 [cit. 2012-12-25]. Dávka v nezamestnanosti. Dostupné z WWW: <<http://www.socpoist.sk/davka-v-nezamestnanosti/1361s>>.

Štatistický úrad Slovenskej republiky / ŠÚSR [online]. 2012 [cit. 2012-12-25]. Archív/
Prist'ahovaní/Vyst'ahovaní. Dostupné z WWW:
<<http://portal.statistics.sk/showdoc.do?docid=15950>>.

Ústav pro informace ve vzdělávání [online]. 2012 [cit. 2012-12-25]. Cizinci : Vzdělávání –
datové údaje. Dostupné z WWW:
<http://www.czso.cz/csu/cizinci.nsf/datove_udaje/ciz_vzdelavani#cr>.

Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny [online]. [cit. 2012-12-25]. Zákon o službách
zamestnanosti. Dostupné z WWW:
<http://www.upsvar.sk/buxus/docs/Zakon_o_sluzbach_zamestnanosti.pdf>.

Vysoke skoly.cz [online]. 29.10.2002 [cit. 2012-12-25]. Štúdium Slovákov na českých
univerzitách. Dostupné z WWW: <<http://www.vysokeskoly.cz/clanek/studium-slovakov-na-ceskych-univerzitach>>.

Vysokoškolský vzdělávací systém [online]. [cit. 2012-12-25]. Dostupné z WWW:
<<http://www.naric.cz/docs/vysokoskolsky-vzdelavaci-system-0110.pdf>>.

Zaměstnávání občanů Slovenska [online]. 1998-2012 [cit. 2012-12-25]. Dostupné z WWW:
<<http://www.vyplata.cz/zamestnavatel/zamestnavaniobcanuslovenska.php>>.

Zákon o vysokých školách [online]. 2012 [cit. 2012-12-25]. Dostupné z WWW:
<http://aplikace.msmt.cz/vysokeskoly/legislativa/Zakon111_uplne_zneni_552.htm>.

Zoznamy vysokých škôl v ČR [online]. [cit. 2012-12-25]. Dostupné z WWW:
<<http://aplikace.msmt.cz/htm/vswwwser1.htm>>.

Zákony

Zákon č. 435/2004 Sb., o zamestnanosti

Zákon č. 155/1995 Sb., o dôchodovém pojištění

Zákon č. 5/2004 Z.z., o službách zamestnanosti

Zákon č. 461/2003 Z.z., o sociálnom poistení

Zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání

Zákon č. 111/1998 Sb., o vysokých školách

PRÍLOHY

Zoznam príloh :

Príloha 1: Dotazník

Príloha 2: Zmluva č. 227/1993 Zb., o vzájomnom zamestnávaní občanov medzi Českou
a Slovenskou republikou (29.10.1992)

Príloha 3 : Odvetvová klasifikácia ekonomických činností (OKEČ)

Príloha 4 : Klasifikácia ekonomických činností (CZ – NACE)

Príloha 5 : Podiel občanov Slovenska na obyvateľstve ČR v jednotlivých okresoch
k 31.12. 2005

Príloha 6 : Podiel Slovákov evidovaných ÚP za rok 2011 (k 31.12.)

Príloha 7 : Podiel občanov Slovenskej republiky na všetkých cudzincov v jednotlivých
okresoch ČR za rok 2005 (k 31.12.)

Príloha 8 : Podiel občanov Slovenskej republiky na všetkých cudzincov v jednotlivých
okresoch ČR za rok 2010 (k 31.12.)

Príloha 9 : Slovenskí študenti na vysokých školách v ČR v akademickom školskom roku
2011/2012 (k 31.10.)

Príloha 1

Percepcia vysokoškolského štúdia v Českej republike očami slovenských študentov (Dotazník pre slovenských študentov českých vysokých škôl)

Vážené slovenské študentky a študenti vysokých škôl v Českej republike,

volám sa Zuzana

Slotíková a študujem na Univerzite Palackého v Olomouci na prírodovedeckej fakulte odbor Regionálna geografia. Vypracovávam diplomovú prácu na tému Pracovné a študentské aktivity Slovákov v Českej republike.

Nie je náročné

vyplniť tento dotazník, preto Vám veľmi pekne ďakujem za Váš čas, ktorý môjmu dotazníku venujete.

Prosím Vás,

odpovedajte na každú otázku, aby bol môj výskum dostatočne hodnotný. Vyberte prosím vždy len jednu odpoveď. Nezabudnite prosím vyplniť identifikačné údaje na konci dotazníka, potrebné k jeho vyhodnoteniu.

Ďakujem ešte raz za

Váš čas a ochotu spolupracovať.

Dotazník je anonymný a

Vami zodpovedané otázky budú slúžiť výhradne len pre účely mojej diplomovej práce.

1. Prečo ste sa rozhodli študovať vysokú školu v ČR? bezplatné štúdium
- kamaráti
 - vyššia kvalita a úroveň vzdelania
 - prestížna univerzita
 - vyššie platy
 - iné dôvody (napíšte aké)

1. Ktoré z vybraných vysokých škôl v ČR považujete za najlepšie? (vyberte 3 možnosti) Univerzita Karlova v Praze
- Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
 - Univerzita Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem
 - Masarykova univerzita v Brne
 - Univerzita Palackého v Olomouci
 - Veterinární a farmaceutická univerzita Brno
 - Ostravská univerzita v Ostravě
 - Univerzita Hradec Králové
 - Slezská univerzita v Opavě
 - České vysoké učení technické v Praze
 - Vysoká škola chemicko-technologická v Praze
 - Západočeská univerzita v Plzni
 - Technická univerzita v Liberci
 - Univerzita Pardubice
 - Vysoké učení technické v Brně
 - Vysoká škola báňská - Technická univerzita Ostrava
 - Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
 - Vysoká škola ekonomická v Praze
 - Česká zemědělská univerzita v Praze
 - Mendelova univerzita v Brně
 - Vysoká škola polytechnická Jihlava
 - Janáčkova akademie múzických umění v Brně
 - Iné

1. Myslíte si, že kvalita výuky je na českých vysokých školách vyššia než na Slovensku? áno
- skôr áno
 - nie
 - skôr nie
 - neviem
 - Iné

1. Máte pocit, že Vás učítelia hodnotia /hodnotili rovnako ako českých študentov ? určite áno
- skôr áno
 - nie
 - skôr nie
 - neviem
 - Iné

1. Bolo Vám umožnené odovzdávať všetky práce a vykonávať skúšky, zápočty, kolokviá v slovenskom jazyku? áno
- väčšinou áno
 - niekedy nie
 - vôbec nie
 - neviem
 - Iné
1. Cítili ste sa niekedy "menejcenní" alebo "utláčani" v prevahe českých spolužiakov? áno
- niekedy áno
 - zo začiatku áno
 - vôbec nie
 - neviem
 - Iné
1. Bolo pre Vás bezproblémové získať ubytovanie v mieste Vášho štúdia? určite áno
- zo začiatku problém
 - určite nie
 - skôr nie
 - neviem
 - Iné
1. Aký druh ubytovania ste uprednostnili a prečo? vysokoškolské koleje kvôli komfortu
- vysokoškolské koleje kvôli cene
 - vysokoškolské koleje kvôli kamarátom
 - vysokoškolské koleje kvôli blízkosti školy, menzy
 - privát kvôli nižšej cene
 - privát kvôli kamarátom
 - privát kvôli blízkosti k centru
 - žiaden, dochádzam denne
 - Iné
1. Aký druh dopravy ste využívali / využívate z miesta bydliska do miesta štúdia? vlak
- vlastná doprava autom
 - autobus
 - autom so známym
 - Iné

1. Koľko ste mesačne minuli/ miniete na náklady spojené s Vaším štúdiom ? (ubytovanie, strava, zábava, doprava, štud. pomôcky) 2000 - 2500 Kč

2500 - 3000 Kč

3000 - 3500 Kč

3500 - 4000 Kč

4000 - 4500 Kč

5000 a viac

Iné

1. Ako ste najčastejšie trávili svoj voľný čas v ČR? brigáda

párty a diskotéky

samoštúdium

internet

výlety po okolí

šport

nákupy s priateľmi

iné (uveďte aké)

1. Plánujete po absolvovaní štúdia zostať v ČR? určite áno

skôr áno

určite nie

skôr nie

neviem

Iné

1. Aké dôvody by Vás viedli k tomu, aby ste ostali žiť v ČR? práca

priateľ/ka (vzťah)

kamaráti

vyššie platy

viac pracovných príležitostí

Iné (uveďte aké)

1. Ak by ste sa rozhodli žiť na Slovensku, myslíte si, že by ste boli zvýhodnení s českou vysokou školou na trhu práce?
 určite áno

skôr áno

určite nie

skôr nie

neviem

Iné

1. Myslíte si, že s Vaším vyštudovaným oborom si ľahšie nájdete prácu v ČR než na Slovensku? určite áno
- skôr áno
 - nie
 - určite nie
 - neviem
 - Iné

1. V akej oblasti by ste chceli pracovať, keby ste si nenašli prácu vo Vašom obore? administratíva
- školstvo
 - obchod a financie
 - štátna správa
 - doprava , logistika
 - podnikateľská sféra
 - Iná (uvedte aká)

1. Identifikačné údaje: pohlavie žena
- muž

1. identifikačné údaje: vysoká škola Univerzita Karlova v Praze
- Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
 - Univerzita Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem
 - Masarykova univerzita v Brne
 - Univerzita Palackého v Olomouci
 - Veterinární a farmaceutická univerzita Brno
 - Ostravská univerzita v Ostravě
 - Univerzita Hradec Králové
 - Slezská univerzita v Opavě
 - České vysoké učení technické v Praze
 - Vysoká škola chemicko-technologická v Praze
 - Západočeská univerzita v Plzni
 - Technická univerzita v Liberci
 - Univerzita Pardubice
 - Vysoké učení technické v Brně
 - Vysoká škola báňská - Technická univerzita Ostrava
 - Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
 - Vysoká škola ekonomická v Praze
 - Mendelova univerzita v Brně
 - Vysoká škola polytechnická Jihlava
 - Janáčkova akademie múzických umění v Brně

1. Identifikačné údaje: fakulta právnická
 lekárska
 filozofická
 prírodovedecká
 Iné
1. Identifikačné údaje: odbor Odpoveď 3
 Iné
1. Identifikačné údaje: ročník 1.ročník
 2. ročník
 3. ročník
 4. ročník
 5. ročník
 6. ročník
 Iné
1. Identifikačné údaje: miesto bydliska - obec Odpoveď 3
 Iné
1. Identifikačné údaje: miesto bydliska - kraj Bratislavský
 Trnavský
 Trenčiansky
 Žilinský
 Banskobystrický
 Nitriansky
 Košický
 Prešovský
1. Identifikačné údaje: miesto bydliska - okres Odpoveď 3
 Iné

1. Identifikačné údaje: dostupnosť do miesta štúdia - počet km 10 - 50 km
- 50 - 100 km
 - 100 - 200 km
 - 200 - 300 km
 - 300 - 400 km
 - 400 - 500 km
 - 500 a viac km
 - Iné

Ešte raz sa Vám chcem poďakovať za korektné vyplnenie môjho dotazníka!

Príloha 2

SMLOUVA mezi Českou republikou a Slovenskou republikou o vzájemném zaměstnávání občanů

Česká republika a Slovenská republika

vedeny přáním rozvíjet hospodářskou spolupráci a umožnit volný pohyb pracovních sil, dohodly se uzavřít Smlouvu o vzájemném zaměstnávání občanů jednoho státu na území druhého státu (dále jen "Smlouva").

Čl.1

Tato smlouva se vztahuje na občany České republiky s trvalým pobytem v České republice a na občany Slovenské republiky s trvalým pobytem ve Slovenské republice, kteří budou zaměstnáváni na území druhého smluvního státu; zaměstnávání může být uskutečňováno individuálně nebo skupinově.

Čl.2

(1) Vzájemné zaměstnávání občanů jednoho smluvního státu u zaměstnavatele se sídlem na území druhého smluvního státu (dále jen "vzájemné zaměstnávání") vychází z právních předpisů platných ve státě, kde je sídlo zaměstnavatele, není-li dále stanoveno jinak.

(2) Vzájemné zaměstnávání podle této smlouvy nevyžaduje udělení povolení k zaměstnání. Zaměstnavatel má povinnost registrovat občany druhého smluvního státu u územního orgánu práce příslušného podle sídla zaměstnavatele.

(3) Pracovní povolení se nevyžaduje ani pro zaměstnance, které zaměstnavatel se sídlem na území jednoho smluvního státu vysílá k výkonu práce na území druhého smluvního státu. Zaměstnavatel je však povinen tyto zaměstnance zaregistrovat u územního orgánu práce příslušného podle místa výkonu práce.

Čl.3

Občané smluvních států mají při vzájemném zaměstnávání právo pobytu po dobu zaměstnání. Povolení k pobytu se uděluje na základě potvrzení zaměstnavatele o přijetí do zaměstnání.

Čl.4

Příspěvek na zaměstnanost při vzájemném zaměstnávání podle této smlouvy odvádí zaměstnavatel podle právních předpisů platných na území smluvního státu, ve kterém má zaměstnavatel své sídlo.

Čl.5

(1) Podmínky poskytování hmotného zabezpečení uchazečů o zaměstnání (dále jen "podpora"), jeho výše a vyplácení se řídí právními předpisy platnými na území smluvního státu, ve kterém má zaměstnavatel své sídlo.

(2) Doba zaměstnání na území druhého smluvního státu se započítává do doby rozhodné pro vznik nároku na podporu. Pro výpočet podpory se zaměstnání na území druhého státu nepovažuje za zaměstnání vykonávané v cizině.

Čl.6

Zdaňování mezd a platů za práci, jejich náhrad a dalších dávek poskytovaných v souvislosti se vzájemným zaměstnáváním se řídí daňovými předpisy smluvního státu, na jehož území má své sídlo zaměstnavatel, se zřetelem ke Smlouvě mezi Českou republikou a Slovenskou republikou o zamezení dvojího zdanění.

Čl.7

Finanční plnění plynoucí ze vzájemného zaměstnávání, jakož i podpory, se na území druhého smluvního státu převádějí na základě platební dohody sjednané mezi oběma smluvními státy; pokud by takové dohody nebylo, v měně směnitelné ve státě, kde má zaměstnavatel své sídlo.

Čl.8

Sociální zabezpečení občanů jednoho smluvního státu zaměstnaných na území druhého smluvního státu se řídí Smlouvou mezi Českou republikou a Slovenskou republikou o sociálním zabezpečení.

Čl.9

Ministerstvo práce a sociálních věcí České republiky a ministerstvo práce, sociálních věcí a rodiny Slovenské republiky upraví ve správním ujednání nezbytná opatření k provádění této smlouvy a způsob použití jejích ustanovení.

Čl.10

(1) Tato smlouva vstoupí v platnost poté, co ji podle svých ústavních předpisů schválí obě smluvní strany. Smlouva bude prozatímně prováděna od 1. ledna 1993.

(2) Smlouva se uzavírá na dobu neurčitou. Každý ze smluvních států ji může písemně vypovědět diplomatickou cestou.

(3) Bude-li Smlouva vypovězena, pozbude platnost po uplynutí šesti měsíců ode dne doručení výpovědi druhému smluvnímu státu.

(4) Tato smlouva může být změněna nebo doplněna se souhlasem obou smluvních států.

Čl.11

Tato smlouva je vyhotovena ve dvou exemplářích, každý v jazyce českém a slovenském, přičemž obě znění mají stejnou platnost.

Dáno v Praze dne 29. října 1992

Za Českou republiku:
Václav Klaus v.r.

Za Slovenskou republiku:
Vladimír Mečiar v.r.

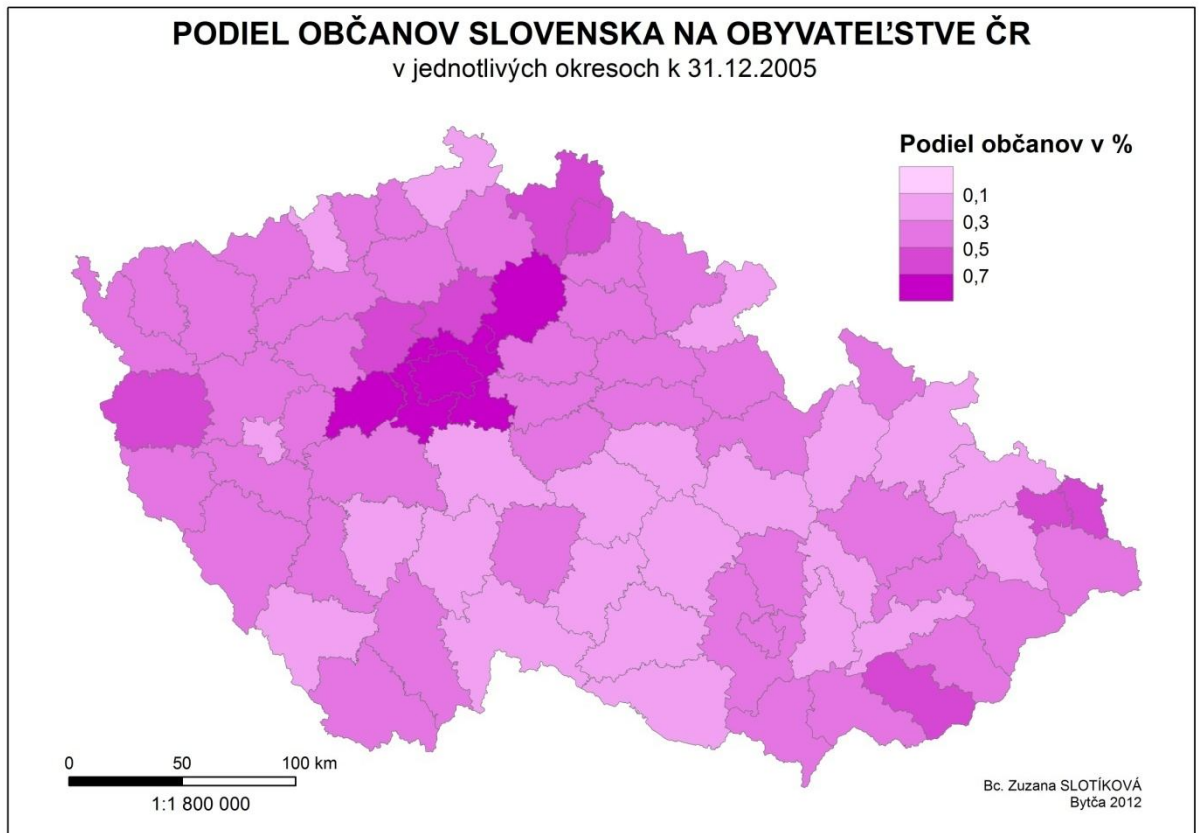
Príloha 3

A 01, A 02	Zemědělství, myslivost, lesnictví a související činnosti
B	Rybolov, chov ryb a související činnosti
C	Těžba nerostných surovin
D	Zpracovatelský průmysl
E	Výroba a rozvod elektřiny, plynu a vody
F	Stavebnictví
G	Obchod; opravy motorových vozidel a výrobků pro osobní potřebu a převážně pro domácnost
H	Ubytování a stravování
I	Doprava, skladování a spoje
J	Finanční zprostředkování
K	Činnosti v oblasti nemovitostí a pronájmu; podnikatelské činnosti
L	Veřejná správa a obrana; povinné sociální zabezpečení
M	Vzdělávání
N	Zdravotní a sociální péče; veterinární činnosti
O	Ostatní veřejné, sociální a osobní služby
P	Činnosti domácností
Q	Exteritoriální organizace a instituce

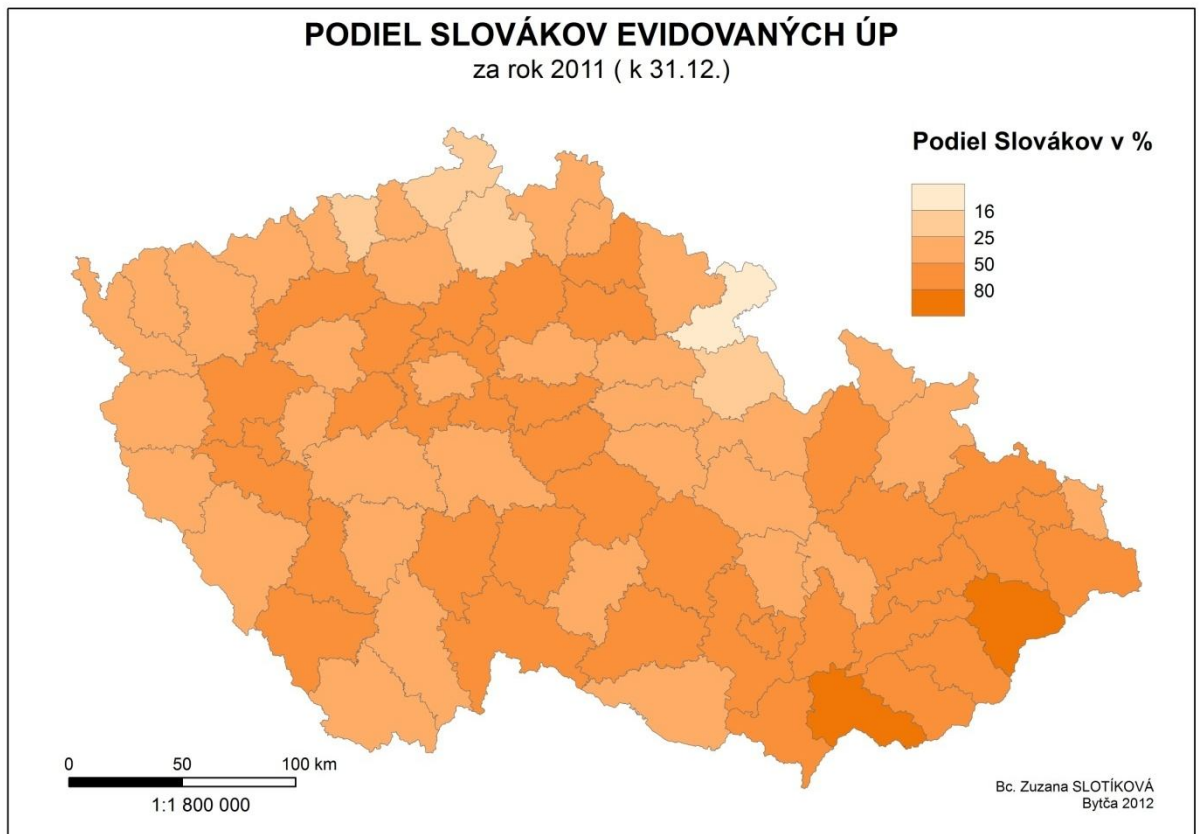
Príloha 4

A 01, A 02, 03	Zemědělství, lesnictví a rybářství
B	Těžba a dobývání
C	Zpracovatelský průmysl
D	Výroba a rozvod elektřiny, plynu, tepla a klimatizovaného vzduchu
E	Zásobování vodou, činnosti související s odpadními vodami, odpady a sanacemi
F	Stavebnictví
G	Velkoobchod a maloobchod; opravy a údržba motorových vozidel
H	Doprava a skladování
I	Ubytování, stravování a pohostinství
J	Informační a komunikační činnosti
K	Peněžnictví a pojišťovnictví
L	Činnosti v oblasti nemovitostí
M	Profesní, vědecké a technické činnosti
N	Administrativní a podpůrné činnosti
O	Veřejná správa a obrana; povinné sociální zabezpečení
P	Vzdělávání
Q	Zdravotní a sociální péče
R	Kulturní, zábavní a rekreační činnosti
S	Ostatní
T	Činnosti domácností jako zaměstnavatelů; činnosti domácností produkujících blíže neurčené výrobky a služby pro vlastní potřebu
U	Exteritoriální organizace a instituce

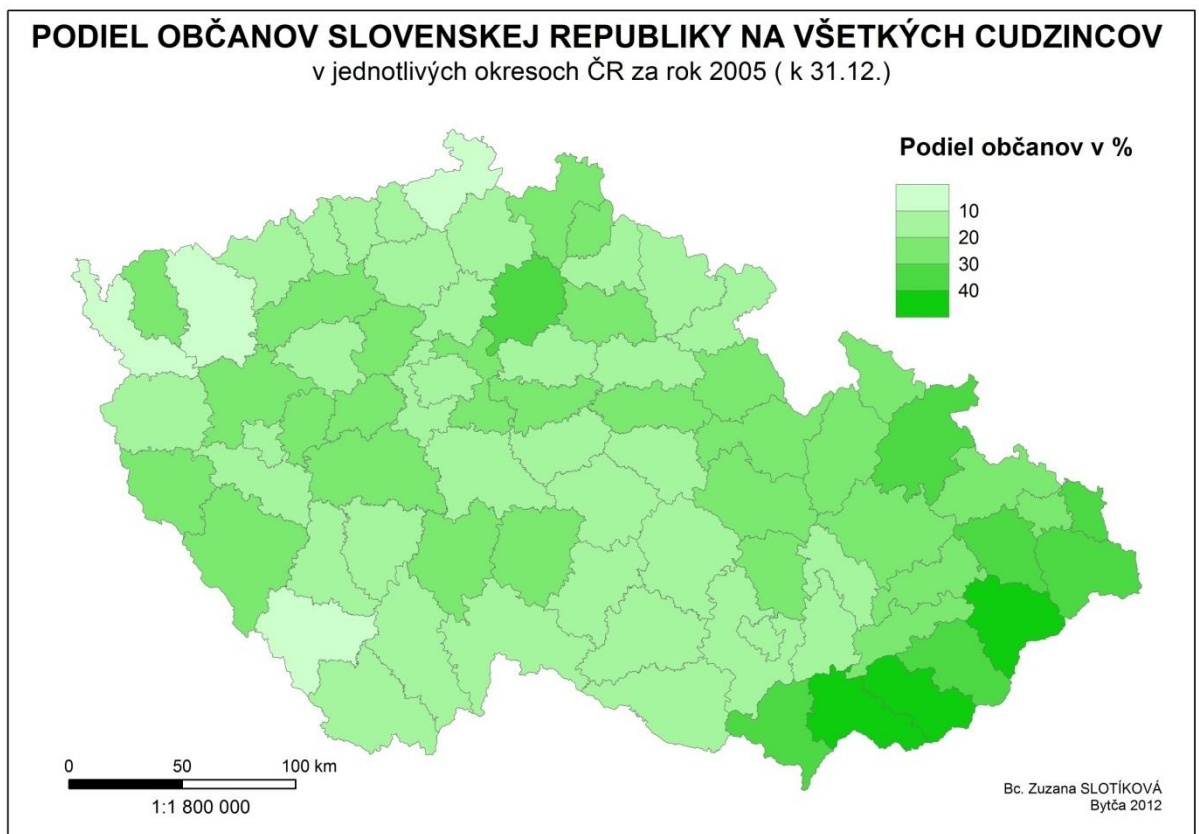
Príloha 5

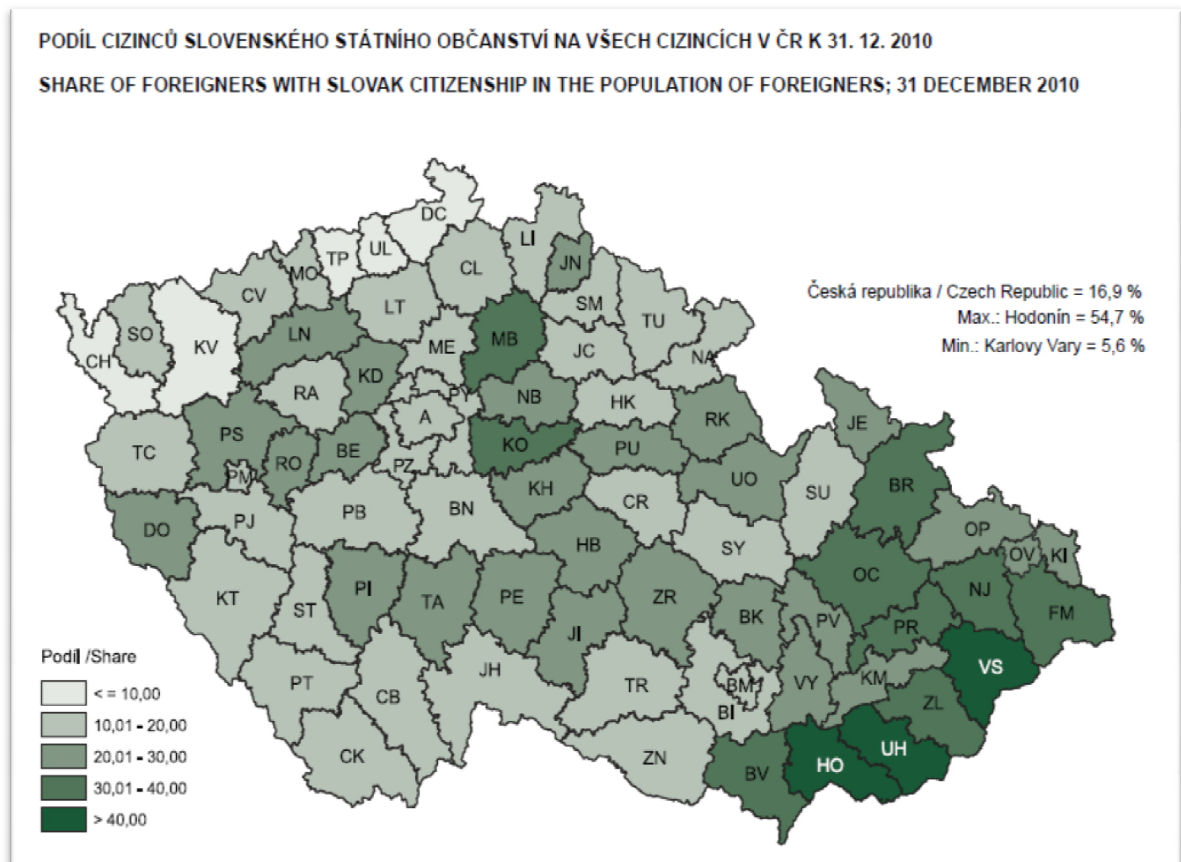
Príloha 6

Príloha 7

Príloha 8

Príloha 9

